

Az adómegegnemfizetés 50 árnyalata

Kivonat

2015

A report coordinated by Eurodad

Acknowledgements

This report was coordinated by Eurodad with contributions from civil society organisations in countries across Europe including:

11.11.11 (Belgium); Centre national de coopération au développement (CNCD-11.11.11) (Belgium); Glopolis (Czech Republic); IBIS (Denmark); Demnet (Hungary); CCFD-Terre Solidaire (France); Oxfam France (France); World Economy, Ecology & Development (WEED) (Germany); Global Policy Forum (Germany); Debt and Development Coalition Ireland (DDCI) (Ireland); Re:Common (Italy); the Centre for Research on Multinational Corporations (SOMO) (Netherlands); Instytut Globalnej Odpowiedzialności (Poland); InspirAction (Spain); Oxfam Intermón (Spain); Ekvilib Institute (Slovenia); Forum Syd (Sweden); Christian Aid (UK).

A special acknowledgement goes to doctoral researcher Martin Hearson of the London School of Economics and Political Science (LSE) for providing data and valuable input on the sections related to tax treaties.

Each chapter was written by – and is the responsibility of – the nationally-based partners in the project, and does not reflect the views of the rest of the project partners. The chapter on Luxembourg was written by – and is the responsibility of – Eurodad.

For more information, contact Eurodad:

Rue d'Edimbourg,
18 – 26 Mundo B building (3rd floor)
1050 Ixelles,
Brussels, Belgium

tel: +32 (0) 2 894 46 40

e-fax: +32 (0) 2 791 98 09

www.eurodad.org

Design and artwork: James Adams

Copy editing: Vicky Anning, Julia Ravenscroft and Zala Zbogor.

The authors believe that all of the details in this report are factually accurate as of 5 October 2015.

Norad

The report has been produced with the financial assistance of the European Union and Norad. The contents of this publication are the sole responsibility of Eurodad, and the authors of this report and can in no way be taken to reflect the views of the funders.

Tartalom

Globális áttekintés	4
1. Globális fejlemények 2015: A botrányok és ígéretek éve	5
1.1 A nemzetközi adózás reformjáért folytatott szélmalomharc	6
1.2 BEPS: Reform által megőrizni	6
1.3. Képes lesz a BEPS az adózás alóli kibújás megállítására?	7
1.4 A nemzetközi adózás globális reprezentatív reformja	9
2. Miért fontosak a nemzetközi adóügyek a fejlődő országoknak	10
3. Európa szerepe egy igazságtalan nemzetközi adózási rendszer fenntartásában	11
3.1 Banktitok és az információcsere hiánya	11
3.2A pénzügyi számlák titokban tartása a fejlődő országok előtt	12
3.3 Postafiók vállalatok	14
3.4 Szabadalmi adókedvezmények	16
3.5 Adóegyezmények	18
3.6 Feltételes adómegállapítások	20
3.7 A fejlődő országok kizárása a döntéshozatalból	20
3.8 Kapacitásfejlesztés vagy konszenzus?	21
3.9 A vállalatok és vagyonkezelők rejtett tulajdonosai	22
4. A jelentés megállapításai	24
5. Ajánlások az EU tagállamoknak és intézményeknek	26
Európai Parlament	27
Általános áttekintés	27
Adópolitika	27
Speciális célú vállalatok (SPV-k)	27
Szabadalmi adókedvezmények	27
Feltételes adómegállapítások	28
Adóegyezmények	28
Pénzügyi és vállalati átláthatóság	28
Tényleges tulajdon	28
Nyilvánosan hozzáférhető országokénti beszámoló	28
Automatikus információcsere	29
EU megoldások	29
Globális megoldások	29
Összegzés	29
Európai Bizottság	30
Általános áttekintés	30
Adópolitika	30
Szabadalmi adókedvezmények	31
Pénzügyi és vállalati átláthatóság	31
Nyilvánosan hozzáférhető országokénti beszámoló	32
Haszonélvezeti tulajdon	32
Automatikus információcsere	32
EU megoldások	32
Globális megoldások	33
Összegzés	33
Hivatkozások	34

Globális áttekintés

Ha teljes mértékig kihasználjuk a bennük rejlő lehetőségeket oly módon, hogy hasznos közkiadásokra fordítjuk őket, akkor az adókból lehet egy olyan egészségügyi rendszert építeni, amely életet ment, finanszírozni tudjuk gyermekeink oktatását, vagy stabilabb, egyenlőbb, demokratikusabb és jómódúbb társadalmakat építhetünk belőlük. Ám ha az adórendszerek regresszív vagy büntető jellegűek, akkor a szegénységet vagy az egyenlőtlenséget fokozhatják.¹ Tehát igazságos és fair adórendszerekre van szükség. Még lényegesebb a hatékony és igazságos adórendszer a fejlődő országokban, ahol nagyfokú az egyenlőtlenség, elterjedt a szegénység, és jelentős hiányosságok vannak az alapvető szociális ellátás terén. Tekintettel arra, hogy egy ország káros adópolitikája alááshatja az adóbeszedést más országokban is, az adózásnak van egy nemzetközi dimenziója is.² Ezen jelentés az adózás nemzetközi vetületét veszi górcső alá, arra összpontosítva, hogy az európai országok a saját országaikban érvényesülő igazságos és felelős adózási politikával hogyan tudnák támogatni és védelmezni az adók beszedését a fejlődő országokban. Ezáltal Európa nem csak abban fog segíteni, hogy megnyissa a fejlődéshez vezető kaput a világ legszegényebb régiói előtt, hanem egyúttal a saját berkein belül megnyilvánuló, adóelkerülésből eredő igazságtalanságok kezelését is elősegíti. Ez a jelentés tehát a méltányos adózás iránti közös igényünkről szól.

Az elmúlt években forrásponthoz közeli helyzetbe került az adózásról szóló vita Európában. Az adóelkerülés az egész évben a figyelem középpontjában állt egy sor botrányos leleplezésnek köszönhetően, amelyekből kiderült, hogy egyes multinacionális vállalatok nem fizetnek, vagy alig fizetnek adót, illetve rávilágítottak egyes európai országoknak ebben a folyamatban betöltött szerepére. Bár a botrányok egy része az illegális adóelkerülés (tax evasion) eseteit érintette, több másik leleplezés az adóelkerülés legális válfajaira (tax avoidance) vonatkozott. Az utóbbi típusú adóelkerülésnek ugyan nem része az adótörvények szándékos megszegése, de magába foglalja az adótörvény szellemének megsértését az agresszív adótervezés révén, ami a legtöbb esetben mégis teljesen jogszerű.⁴ Jogszerűsége ellenére a multinacionális vállalatok legális adóelkerülése olyan méreteket ölt, hogy sok ember roppant erkölcsstelennek és nem kívánatos jelenségnek tartja.⁵

A témára háruló közfigyelemnek köszönhetően született egy politikai ígéret a botrányok kezelésére: G20 nyilatkozatok,⁶ a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (angolul Organisation for Economic Co-operation and Development, a továbbiakban OECD) projektjei,⁷ EU akciótervek⁸ és kormányzati bejelentések mind azt ígérték, hogy hadat üzennek az adózás alóli kibújás problémakörének, amely immár nem hagyható figyelmen kívül. Ez a jelentés azt elemzi, hogy vajon sor került-e az ígért intézkedésekre, illetve hogy a megvalósult változások valóban hozzájárulnak-e a problémák megoldásához.

50,4 %

Kilenc vizsgált EU tagországban a megkérdezettek 50,4 százaléka úgy véli, hogy a gazdagok megadóztatása és a szegények támogatása a demokrácia egyik lényeges eleme.

87,4 %

Nyolc vizsgált EU tagországban a népesség 87,4 százaléka egyetért azzal a kijelentéssel, hogy az adócsalás soha nem igazolható.³

1. doboz

Vállalatok mint áldozatok: Hogyan károsítja az adózás alóli kibújás az európai vállalkozásokat

Mivel a multinacionális vállalatok határokat átívelően tudnak adót optimalizálni, olyan lehetőségeik vannak az adókulcsaik csökkentésére, amelyek a helyi vállalatoknak nem állnak rendelkezésére. Ennek következtében a helyi cégek gyakran versenyhátrányban vannak a multinacionális vállalatokkal szemben. Ez az Európai Bizottság által 2015-ben kiadott revelatív kutatás fő üzenete.⁹ A jelentés 20 EU tagállamot vizsgált, és arra jutott, hogy a helyi nagyvállalatoknak minden érintett országban magasabb vállalati adókulcs szerint kell adóznia, mint a multinacionális vállalatoknak, amelyek adótervezési technikákkal élnek. A multik átlagosan 3,5 százalékkal alacsonyabb adókulcs szerint adóznak, mint a hasonló jellegű helyi vállalatok.¹⁰ A tanulmány emellett azt találta, hogy a 20 vizsgált tagállam háromnegyedében a kis- és középvállalkozások (KKV-k) magasabb kulcs szerint adóztak, mint a multinacionális vállalatok, annak ellenére, hogy szinte az összes tagállam jelentős adókedvezményeket nyújt a KKV-k-nak versenyképességük növelése érdekében.¹¹ A jelek szerint az adóelkerülés problémájának megoldása nemcsak az igazságosság szintjét növeli, hanem az európai vállalatoknak is jót tesz.

Egy Ghána fővárosában található óriásplakát arra emlékezteti a polgárokat, hogy „A cseppnyi adóbefizetések egy nagy nemzetet tudnak teremteni.”¹²

1. Globális fejlemények 2015: A botrányok és ígéretok éve

2014. november 4-én még olybá tűnt, hogy minden rendben van az Európai Unióban. Négy nappal korábban egy új Európai Bizottságot iktattak be, és annak új elnöke, Jean-Claude Juncker ígéretesen rajtolt. Ám a politikai mézesheteket váratlanul komoly incidens szakította félbe. November 5-én reggel az Oknyomozó Újságírók Nemzetközi Konzorciuma (International Consortium of Investigative Journalists, ICIJ) Luxemburgból származó, adótitkokat tartalmazó, kincset érő dokumentumok széles tárát hozta nyilvánosságra, amelyekből kiderült, hogy az ország igen jelentős mértékben rontotta más országok adóalapját.¹⁴ Mint Luxemburg volt pénzügyminisztere és miniszterelnöke, Jean-Claude Juncker a kialakuló politikai vihar középpontjában állt.

A tényfeltáró információk – amelyek gyorsan a „LuxLeaks” elnevezést kapták a nyilvánosságban – jól előrevetítették

2. doboz

Reflektorfényben: A multinacionális vállalatok adóbefizetései

89 százalék: A nagyvállalatok azon vezetőinek aránya, akik 2014-ben fontos kérdésnek tartották, hogy a média miként számol be a vállalat adófizetéséről. Ez 2011-ben még 60 százalék volt, azóta emelkedett ilyen magas mértékre.

56 százalék: A vizsgált európai vállalatok aránya, amelyek 2014-ben érzékelték, hogy nőtt a társadalomban a vita és a közérdeklődés, illetve vizsgálódás a vállalatok adóstratégiája iránt. A közvélemény-kutatás jelentős különbségeket állapított meg Európa-szerte: míg az Egyesült Királyságban, Luxemburgban és Franciaországban a vállalatok 80 százaléka arról számolt be, hogy tavaly nőtt a közfigyelem az adózásuk iránt, addig a legtöbb Közép- és Kelet-Európai vállalat esetében nem került sor hasonló növekedésre. Csehországban például a vállalatok 75 százaléka nem érzékelt változást a közfigyelem szintjében az azt megelőző évhez képest.¹³

3. doboz

A „whistleblower”-ek: Az adóigazságosság hősei

Az adóelkerülési botrányok iránti megnövekedett közérdeklődés, illetve az azzal kapcsolatos felháborodás mögött személyes áldozatvállalásokkal járó történetek vannak. A whistleblower-ek, azaz azok, akik a közérdeket szem előtt tartva belső információkat szivárogtatnak ki vagy tárnak fel, rémisztő részleteket osztottak meg a nyilvánossággal a vállalatok káros adógyakorlatairól. De súlyos árat kell fizetniük azért, mert a közérdeket szem előtt tartva cselekednek. Antoine Deltour – a LuxLeaks whistleblower-e – ellen például vádat emeltek Luxemburgban, és potenciálisan akár öt év börtön is várhat rá.¹⁵ És nincs egyedül. A LuxLeaks által feltárt információk kapcsán további két forrás ellen nyomoznak, és ugyanez a helyzet a svájci SwissLeaks botrány kapcsán is.¹⁶

az év további fejleményeit. Az év során a későbbiekben is meghatározó téma maradt az adóelkerülés a különböző botrányok révén, amelyek közül többnek is Európában volt az epicentruma. 2014 olyan év volt, amelyben fény derült az adózás alóli kibújás mértékére, és amelynek során a politikusok reagálni kényszerültek a nyilvánosság válaszlépést követelő igényére.

488-ból 133

2006 és 2013 között a „Gazdasági igazságosság és megszorítások” tematikához kapcsolódó 488 tüntetésből amelyet világszerte tartottak, 133-at (az összes tüntetés 27 százaléka) az „adóigazságosság” iránti igény tematikája motiválta.¹⁷

1.1 A nemzetközi adózás reformjáért folytatott szélmalomharc

Látszólag nagyon sok olyan új politikai kezdeményezés látott napvilágot az elmúlt években, amely a nemzetközi adórendszer reformját tűzte ki célul. Az OECD például az adóalap-erózió és nyereségátcsoportosítás (Base Erosion and Profit Shifting, BEPS) című projektje keretében fogalmazott meg erre vonatkozó ajánlásokat. Az EU két, a határon átívelő adózás kihívásaival foglalkozó csomagot jelentett be 2015-ben. Ezzel párhuzamosan világszerte számos kormány jelentett be olyan változásokat, amelyek az adott ország adóalapjának megerősítését szolgálják.

4. doboz

A botrányok éve: Európa a középpontban

Az elmúlt egy évben rengeteg, a multinacionális vállalatok adóbefizetéseivel kapcsolatos új tényfeltárással került sor. És újra és újra arra derült fény, hogy az adott, visszaéléssel vádolt vállalat adótervezési struktúrájának középpontjában egy európai ország állt. Illusztrációként álljon itt pár tavalyi példa a sok közül:

- 2014 novemberében és decemberében a LuxLeaks dosszié több száz, multinacionális vállalat részére kibocsátott feltételes adómegállapítást tárt fel Luxemburgban.¹⁸
- 2015 februárjában a SwissLeaks egy svájci bank több mint 100.000 ügyfelének pénzügyi információit hozta nyilvánosságra.¹⁹
- 2015 februárjában a McDonald's került reflektorfénybe, amikor megjelent egy jelentés a fast food óriás adóbefizetéseiről. A jelentés többek között arra mutatott rá, hogy a McDonald's egyik, 13 fős luxemburgi leányvállalata 3,7 milliárd dolláros forgalmat bonyolított 2009 és 2013 között, amely után mindössze 16 millió euró adót fizetett.²⁰
- 2015 júniusában a Walmart került be a hírekbe, amikor egy jelentés részletezte a vállalat adózási praktikáit. A jelentés rámutatott arra, hogy a Walmartnak vannak ír, holland, luxemburgi, spanyol, ciprusi és svájci leányvállalatai is, annak ellenére, hogy nincs ezekben az országokban áruháza. A jelentés az európai leányvállalatok révén megvalósítható adómentesítési hatások egy részét is részletesen ismertette.²¹
- Mindeközben két 2015-ben kiadott, egymástól független, a bányásziparról szóló jelentés a azt mutatta, hogy Hollandiát használták a Malawiban és Görögországban esedékes adóterhek minimalizására.²²

1.2 BEPS: Reform által megőrizni

Az ún. Base Erosion and Profit Shifting (továbbiakban BEPS), vagyis adóalap-erózió és nyereségátcsoportosítás az olyan, többnyire legális technikákat jelöli, amelyek révén a multinacionális vállalatok kibújnak az adózási kötelezettségeik alól. A BEPS időközben egy, az OECD által vezetett projekt szinonimájává vált, amely a nemzetközi adózási szabályok megváltoztatását tűzte ki célul. A projekt 2013-as elindításakor az OECD két évet adott magának arra, hogy 15 ehhez kapcsolódó, különböző téma vonatkozásában fogalmazzon meg ajánlásokat.²³ Ez a projekt önmagában is tanújele annak, hogy az elmúlt években a nemzetközi adózás mennyivel előrébb került a politikai napirenden. Mindazonáltal azt is ki kell emelni, hogy a BEPS 2015-ös lezárásával teljesen egyértelművé vált, hogy a projekt nem kínál megoldást azokra az igencsak valós problémákra, amelyekkel a fejlődő országok szembesülnek.

Már akkor is voltak erre utaló figyelmeztető jelek, amikor az OECD elindította a BEPS projektet még 2013-ban. A BEPS egy olyan, az OECD által kidolgozott nemzetközi adózási rendszerre épül, amely általában több adózási jogot ad azoknak az országoknak, ahol a multinacionális vállalatok székhelye található (ezek általában OECD országok) és ezzel szemben kevesebb adózási jogot biztosít azoknak az országoknak, ahol a multinacionális vállalatok üzleti tevékenységet folytatnak (a legtöbb fejlődő ország ebbe a kategóriába sorolható).²⁴ Ez nagy vonalakban azt jelenti, hogy ha egy multinacionális vállalat fejlődő és fejlett országokban található leányvállalatai folytatnak kereskedelmi tevékenységet egymás között, akkor az utóbbi ország jogában áll a tranzakciók utáni adózás beszedése, más szóval ők kapják a vonatkozó adóbevételek nagyobb szeletét.

Régóta vitatott az adózási jogok ily módon történő felosztásának igazságossága.²⁵ Az OECD már a BEPS projekt elindításakor elismerte, hogy „több ország is aggályát fejezte ki azzal kapcsolatban, hogy a nemzetközi szétterjedés milyen módon ...jelöli ki az adóztatáshoz való jogot.”²⁶ Am helyett, hogy igyekezett volna a szóban forgó aggályok eloszlására szolgáló megoldásokat azonosítani, az OECD egyszerűen figyelmen kívül hagyta őket, és a BEPS 2013-as megnyitó programjában azt fogalmazta meg, hogy a reformok „nem célozzák közvetlenül a határon átívelő bevételek adóztatásához kapcsolódó jogokra vonatkozó, fennálló nemzetközi szabványok megváltoztatását.”²⁷

Ebből már a kezdetektől fogva sejteni lehetett, hogy az OECD BEPS kezdeményezése voltaképpen nem a nemzetközi adózás alapjait kívánta megváltoztatni, hanem inkább olyan reformokat javasolt, amelyek - a civil társadalom képviselőinek megfogalmazása szerint - a „fennálló szabályozások toldozgatását célozták meg, azok alapjainak felülvizsgálata helyett”.²⁸

És ahogy egyre inkább körvonalazódtak a BEPS projekt részletei, sajnálatos módon annál jobban erősítették az új fejlemények azt a benyomást, hogy a reformtervezet épp annak a rendszernek a megőrzése érdekében lett kialakítva, amely már évtizedek óta a gazdag országok érdekeit szolgálja a szegény országokéval szemben.

2014 közepén az OECD maga is elismerte, hogy a BEPS célkitűzései és a fejlődő országok aggályai között nincs jelentős átfedés. Egy, a G20-nak készített jelentésben azt állapította meg, hogy a fejlődő országok „egy sor olyan problémakört azonosítottak, mint például az adóösztönzők, amelyekkel kapcsolatban aggályaik vannak, de mégsem szerepelnek a [BEPS] Akciótervében”.²⁹

Miután olyan kritikákat fogalmaztak meg, miszerint a BEPS mindössze arról szól, hogy a gazdagok egymás között döntenek a saját érdekeik érvényesítéséről, az OECD 2014 vége felé kijelentette, hogy 14 fejlődő országnak felajánlják a lehetőséget, hogy intenzívebben részt vállaljanak a BEPS folyamatban, ezáltal kiegészítve azon országok sorát, amelyek a G20 révén már eleve involválva voltak. Ám ez azt jelentette, hogy több mint 100 fejlődő ország még mindig ki volt zárva a folyamatból. A fenti bejelentést kihirdető dokumentum találóan „A BEPS projekt és a fejlődő országok: Konzultációtól a részvételig” címet kapta, ami rögtön felvetette a nyilvánvaló kérdést: a BEPS akcióterv elfogadása után egy évvel, valamint a napirenden szereplő pontok felének lezárása után mi értelme volt bevonnai a fejlődő országokat? Összességében az a kísérlet, hogy az OECD a kritikákat semlegesítendő pár fejlődő országot bevont a folyamatba inkább csak kiemelte a fejlődő országok marginalizációját a folyamat során.

2015 szeptemberében a G20 pénzügyminiszterei elfogadtak egy nyilatkozatot, amelyben felhívták az OECD-t, hogy „2016 elejéig készítsen elő egy olyan keretrendszert, amelyben az érdekelt G20-on kívüli országok és joghatóságok, különösképp a fejlődő gazdaságok, egyenrangú partnerként vehetnek részt”. Mindazonáltal ki kell emelni, hogy ez a felhívás nem egy meghívás az összes többi ország számára, hogy részt vegyenek egy közös döntéshozatali folyamatban, hanem mindössze egy arra vonatkozó lehetőség, hogy csatlakozzanak a BEPS szabályokat betartók körébe az utóbbiak elfogadását követően.³⁰

Mindössze 4%

A nagyvállalatok mindössze 4 százaléka véli úgy, hogy a BEPS ajánlásait minden OECD országban át fogják ültetni a helyi jogszabályokba, illetve az adópolitikába.³¹

1.3 Képes lesz a BEPS az adózás alóli kibújás megállítására?

2015 szeptemberében mutatták be a BEPS folyamat eredményeit. Bár a megállapodás tartalmazott az országonkénti beszámolók követelményére vonatkozó intézkedéseket,³³ amit civil szervezetek már régóta szorgalmaztak, mégis jelentős aggályokat váltott ki az OECD arra vonatkozó döntése, hogy az információkat bizalmasan kezeljék és csak néhány, szűk körűen meghatározott ország rendelkezésére bocsássák (lásd 8. doboz).

S nem is ez volt az elfogadott csomag egyetlen problémás eleme. Ahelyett, hogy a vitatott szabadalmi adókedvezmények, az úgynevezett „patent box”-ok (lásd 3.4. alfejezetet) megszüntetésében egyeztek volna meg, az OECD országok a szabadalmi adókedvezmények formájára vonatkozó iránymutatást fogadtak el, és emellett kiemelték, hogy a fennálló rendszer változatlan formában működhet tovább 2021-ig.³⁴ Erre a döntésre reagálva a civil szervezetek képviselői kiemelték, hogy az „OECD által alkalmazott megközelítés egyszerűen legitimálni fogja az „innovációs doboz” (innovation box) rendszereket, törvényes mechanizmusokat kínálva ezáltal a nyereség átcsoportosításra, amely arra ösztökéli az országokat, hogy ilyen juttatást ajánljanak fel a vállalatoknak. Ez különösen a fejlődő országokra nézve lesz káros, mivel azokat gyártási platformként használhatják, miközben adóalapjukat elszívja a nyereség átcsoportosításnak ezen legitimált formája. Az ilyen intézkedéseket egyszerűen el kellene ítélni és meg kellene szüntetni.”³⁵ Már a projekt befejezése előtt több új OECD ország is bejelentette, hogy szabadalmi adókedvezményeket fognak adni.

A visszaélés elleni szabályok tematikájával kapcsolatban a BEPS folyamat egy üdvözlendő megállapodást eredményezett.³⁶ Ezzel együtt is sajnos változatlanul fennáll az aggály, hogy a fejlődő országok mindaddig nem fognak tudni élni a vonatkozó előírásokkal az adóelkerülés megakadályozása érdekében, amíg egyúttal nem kapják meg a megfelelő információkat az országukban működő multinacionális vállalatokról.³⁷ A BEPS egyezmény továbbá nem foglalkozik a forrásadó kulcsok csökkentésével, ami egy igen jelentős probléma az adóegyezmények vonatkozásában (lásd a 3.5 alfejezetet az Adóegyezményekről).

Összességében a civil társadalom jelentős aggályokat fejezett ki annak kapcsán, hogy a BEPS továbbra is ragaszkodik az „függetlenségi alapelvhez”, amely szerint a multinacionális vállalatok leányvállalatait különálló cégeknek tekintik és nem egy nagy vállalat részeként tartják nyilván adózás szempontjából.³⁸ Ez a megközelítés teszi lehetővé, hogy a multinacionális vállalatok azt állítsák: nincs nyereségük egy adott országban,

Mindössze 5%

A vállalatok mindössze 5 százaléka tervezi azt, hogy visszafogottabb lesz az adótervezésében a BEPS projektnek köszönhetően.³²

5. doboz

Hogyan csinált a BEPS jó ötletekből rossz döntéseket: Az országokénti beszámoló esete

Az országokénti beszámoló (country by country reporting, továbbiakban CBCR) arra kötelezi a multinacionális vállalatokat, hogy beszámolókat készítsenek az alapvető pénzügyi adatokról minden egyes ország vonatkozásában, amelyben jelen vannak. Ez az méltányos adózásért küzdő aktivisták egyik legrégebbi követelése. Amikor tehát az OECD bejelentette, hogy javasolni fogja a CBCR bevezetését a BEPS keretében, akkor ez első pillantásra annak tanújelének tűnt, hogy milyen nagy utat tett meg ez az elképzelés azóta, hogy először felvetették bevezetését. Ám a CBCR-re vonatkozó javaslat apró betűs része inkább annak illusztrációjává vált, hogy hogyan tud az OECD BEPS projektje jó ötletekből rossz döntéseket csinálni. Legalább három nagy probléma van a BEPS javaslatokkal ezen a területen:

- 1. A vállalatok mérete:** A BEPS azt javasolja, hogy csak a 750 millió eurós forgalmat meghaladó vállalatoknak kelljen megfelelnie az erre vonatkozó beszámoló kötelezettségnek. Ez még az OECD saját erre vonatkozó becslései szerint is kizárná a multinacionális vállalatok 85-90 százalékát.⁴² Ez a magas küszöbérték különösen a fejlődő országok esetében nagyon problematikus, mivel az utóbbiak esetében jellegzetes a kisebb multinacionális vállalatok jelenléte, amelyek a csekélyebb súlyuk ellenére is hatalmas hatással vannak az adott országok nemzetgazdaságára. Így például Sierra Leonében 2013-ban két bányászati vállalat, a Sierra Rutile és a London Mining a gazdaság bruttó nemzeti termékének (GDP) 3, illetve 10 százalékát termelte ki.⁴³ Mindazonáltal az éves 93 millió eurós forgalom a Sierra Rutile, illetve a 226 millió eurós forgalom a London Mining esetében jelentősen a BEPS által javasolt 750 millió eurós küszöb alá esik, és ezért a két vállalatnak az OECD szerint nem kell majd országokénti jelentéseket készíteni.⁴⁴ A fejlődő országokat gyakran érdekelheti a beteketés az ilyen jelentésekbe, hiszen gyakran felmerül az kitermelői ágazat által befizetett adók alacsony mértéke.
- 2. Nyilvános hozzáférés:** Az a döntés született, hogy az országokénti beszámolót nem kell nyilvánosságra hozni, hanem inkább válogatott adóhatóságok

rendelkezésére kell bocsátani.⁴⁵ Ez ellentmond a CBCR lényegének, hiszen mindig az volt az elképzelés, hogy az átláthatóságot szolgáló intézkedés viselkedésbeli változásokat indukál a multinacionális vállalatoknál, akik az adózási adatok nyilvánossága esetén tartanak majd a jó hírnév elvesztésével fenyegető kockázatoktól. Emellett az adatok átláthatósága mellett szól az is, hogy ennek alapján a nyilvánosság, az újságírók és a parlamenti képviselők felelősségre vonhatják a vállalatokat és a kormányzatokat. Ráadásul az EU vonatkozásában ez visszalépést testesítene meg, hiszen itt a bank szektor tekintetében a teljesen nyilvános CBCR követelményt már törvénybe foglalták.⁴⁶

- 3. A jelentések megosztása:** A BEPS javaslat szerint az országokénti beszámolót csak abban az országban lesz kötelező benyújtani, ahol a multinacionális vállalat székhelye van. Ez az ország azután megosztaná a beszámolót más országokkal.⁴⁷ Mivel egyelőre a legtöbb fejlődő ország nem tart ott a kapacitásai kialakításában, hogy részt tudjon venni az automatikus információcserére vonatkozó jelenleg tervek implementációjában - különösképpen nehezükre esik a titkos adatkezelés követelményeinek való megfelelés - ezen elképzelés keretében aligha fognak tudni hozzáférni a beszámolóhoz. Más szóval egy olyan országnak, mint Sierra Leone nem lesz hozzáférése azokhoz az információkhoz, amelyekből kiderül, hogy az országokban működő multinacionális vállalatok hogyan épülnek fel, ideértve az olyan információkat is, hogy van-e vállalatnak alacsony adózási országban működő leányvállalata, illetve hogy a vállalat bevall-e jelentős nyereséget olyan országokban, ahol kevés valós gazdasági tevékenységet folytat. Richard Murphy, az országokénti beszámoló ötletgazdájának szavaival élve „a jelen esetben elég egyértelmű, hogy az OECD nem fog majd országokénti beszámolót biztosítani a fejlődő országok számára, annak ellenére, hogy már kezdetektől fogva úgy gondoltunk rájuk, mint akik az intézkedés fő nyertesei közé tartoznak”.⁴⁸

miközben más alacsony adózási országokban hatalmas bevételük és adózatlan nyereségük van.

Egy másik aggály az, hogy a jelek szerint a BEPS egyre bonyolultabb szabályozás irányába tolja a nemzetközi adószabályozás rendszerét, amelyben sok a technikai részletszabályozás és az esetenként önellentmondásos iránymutatás.³⁹ Emiatt felmerül az az aggodalom is, hogy nőni fog a nyilvánosság kizárása mellett létrejövő, és a nyilvánosság által meg nem ismerhető feltételes adómegállapítások szerepe – ezek képezték a LuxLeaks botrány központi elemét.⁴⁰ Ezen, az érintettekkel kivételező megállapodások (az angolban ezeket „sweetheart deals”-nek nevezik) megkötése manapság gyakran használt módja annak, hogy az adóhatóságok és vállalatok számára elmagyarázzák,

hogy a szabályok valójában mit jelentenek egy adott cégre nézve. Ennek keretében a multinacionális vállalat és az adott adóhatóság közötti titkos bilaterális tárgyalások keretében születik meg több kritikus megállapodás arra vonatkozóan, hogy a multinacionális vállalatnak mennyi adót kell fizetnie. Bár az OECD és a G20 országai törekedni fognak az automatikus információcsere bevezetésére az feltételes adómegállapítások vonatkozásában,⁴¹ számos fejlődő ország nem lesz képes majd arra, hogy eleget tegyen az adatok titkos kezelésére vonatkozó követelményeknek, ami folytán nem lesz hozzáférésük a szükséges információkhoz. Hasonlóképpen az állampolgárok, a parlamenti képviselők és az újságírók sem fogják tudni, hogy milyen módon alkalmazzák majd a bonyolult új adórendszert, illetve hogy a multinacionális vállalatok mennyi adót fizetnek valójában.

1.4 A nemzetközi adózás globális reprezentatív reformja

Ami igazi megoldást jelentene a fejlődő országoknak, az egy valóban globális nemzetközi adóreform kezdeményezése lenne, amelyben teljes részvételi jogokat élvezhetnének. Az ENSZ-ben már 2001-ben felmerült egy ilyen folyamat elindítása, amikor az ENSZ magas szintű fejlesztésfinanszírozási csoportja javaslatot tett egy Nemzetközi Adószervezet felállítására.⁴⁹ Azóta ez egy visszatérő konfliktussá vált az ENSZ-ben, ahol a fejlődő országok folyamatosan követelik a nemzetközi adótestület létrehozását, amely lehetővé tenné számukra, hogy egyenrangú félként vegyenek részt a globális adószabványok kialakításában.⁵⁰ Am a fejlett országok, és azon belül kiemelten az OECD tagországok, elutasították a javaslatot, arra hivatkozva, hogy nemzetközi döntéshozatalra csakis az OECD keretein belül kellene sort keríteni.⁵¹ Egy kormányközi szerv létrehozása helyett az a döntés született, hogy az ENSZ adóügyi tevékenységét az ENSZ adóügyi szakértői bizottságára korlátozzák, amely ugyan ajánlásokat tud megfogalmazni az adóügyekkel kapcsolatban, de nem hozhat kormányközi döntéseket.⁵²

Az Addisz Abebában tartott harmadik fejlesztésfinanszírozási konferencia előkészítő tárgyalása során a Group 77 (G77), ami egy 134 fejlődő országot képviselő tárgyalócsoport, ismét kiemelte a téma jelentőségét. A csoport főtárgyalója a következőt jelentette ki: „tény, hogy nincs egy kormányközi szintű, nemzetközi adó együttműködést szabályozó testület, amely a globális részvételre alapul. Emellett nincs kellő hangsúly ezen témák fejlesztési dimenzióján. A csoport megerősíti felhívását egy kormányközi kiegészítő testület felállítására [...], amely minden tagállamnak, ideértve a fejlődő országokat is, egyenlő beleszólást biztosít az adóügyekkel kapcsolatos problémák kezelésébe”.⁵³ Ezt a felhívást Bank Ki Moon ENSZ

főtitkár is támogatta. Az ENSZ főtitkár azt javasolta, hogy egy, az ENSZ égisze alatt működő kormányközi adóügyi szervet kell létrehozni.⁵⁴

A nemzetközi adótestületről szóló vita az Addisz Abebában tartott harmadik fejlesztésfinanszírozási konferencia meghatározó témájává vált. Am a végén a fejlett országok mégis elérték, hogy a konferencia zárodokumentumában, az Addisz Abeba Cselekvési Tervben ne szerepeljen a kormányközi ENSZ adótestületre felállítására vonatkozó javaslat.⁵⁵ Vezető kutatók élesen támadták ezt a döntést. A Nobel-díjas Joseph Stiglitz azt kritizálta, hogy a fennálló rendszer alapján „azok az országok fogják létrehozni az adókijátszás elleni szabályokat, amelyekből a politikailag befolyásos legális és illegális adóelkerülők származnak”.⁵⁶ A volt kolumbiai pénzügyminiszter, José Antonio Ocampo professzor pedig azt emelte ki, hogy „néhány kiválasztott ország domináns befolyása az adószabályok kialakításában lényegében azt jelenti, hogy az adózásra vonatkozó nemzetközi szabályozási struktúra valójában nem volt képes lépést tartani a globalizációval”.⁵⁷

Mindazonáltal nem valószínű, hogy az Addisz Abeba-i konferencia lenne ennek a történetnek a zárófejezete. A G77-en keresztül tett zárónyilatkozatukban a fejlődő országok hangsúlyozták, hogy nem változtattak álláspontjukon és szilárdan kiállnak az ENSZ szakértői bizottságának kormányközi adóbizottsággá történő továbbfejlesztése mellett.⁵⁸

2. Miért fontosak a nemzetközi adóügyek a fejlődő országoknak

Egyre szélesebb körben – nem utolsósorban a fejlődő országokban – terjed a felismerés, hogy az adózás egy kulcseleme lehet a fejlesztés finanszírozásának.⁵⁹ Egyre több fejlődő ország ismerte fel, hogy nem pusztán a külföldi befektetők odavonzása fontos, hanem annak biztosítása is, hogy ezek a beruházók adót fizessenek és hozzájáruljanak a fejlődéshez.

Amikor 2015-ben az Afrikai Unió 54 államfője elfogadott egy jelentést az illegális pénzáramlásról, akkor fontos tanúbizonyságot adott annak, hogy osztja ezt a felfogást.⁶⁰ A jelentés határozott ajánlásokat is tartalmazott, amelyek a multinacionális vállalatok nyereségátcsoportosítását azonosították „az illegális pénzáramlás messze legnagyobb felelőseként”.⁶¹

Ám itt messze nem csak egy afrikai problémáról van szó, hanem egy, a fejlődő országokat általában sújtó jelenségről. A legújabb, az adózás alóli kibújás problémájának mértékére vonatkozó 2015-ös becslésében az ENSZ kereskedelmi és fejlesztési konferenciája (United Nations Conference on Trade and Development, továbbiakban UNCTAD) arra jutott, hogy pusztán egy konkrét legális adóelkerülési technika önmagában 70 és 120 milliárd dollár közötti összegbe kerül évente a fejlődő országoknak.⁶² Ezen bevételkiesés dimenziója abból is egyértelműen látszik, hogy a multinacionális vállalatok által a fejlődő országokban összesen befizetett társasági adó értéke körülbelül 193 milliárd⁶³ euró.⁶⁴

Ami talán a legmegdöbbentőbb, hogy a Nemzetközi Valutaalap által (International Monetary Fund, továbbiakban IMF) által készített egyik tanulmány szerint az átlagos bevételkiesés a nemzeti jövedelem arányában a fejlődő országok esetében hosszútávon 30 százalékkal magasabb, mint az OECD országok esetében.⁶⁵ Ebből az IMF szerint az derül ki, hogy a szóban forgó „problémák vélhetően sokkal sürgetőbbek a fejlődő

6. doboz

Az adózás alóli kibújás Latin-Amerikában és Afrikában – valamint Európában

Az elmúlt évben három új jelentés is rámutatott arra, hogy a fejlődést és a társadalmi igazságosságot mely módon ássa alá a multinacionális vállalatok adózás alóli kibújása a fejlett, de különösen a fejlődő országokban.

Latin-Amerikában, a LATINDADD elemezte a perui Yanacocha aranybánya számláit. A Yanacocha Dél-Amerika legfontosabb aranybányája, amely egyúttal a tulajdonosi szerint a világ harmadik legnagyobb és legnyereségesebb bányája.⁷⁴ A jelentés szerint a vállalat nyereségátcsoportosítással akár 893,4 millió eurónyi⁷⁵ adófizetést is megkerülhetett az 1993-tól 2013-ig terjedő időszakban.⁷⁶

Afrikában az ActionAid által folytatott kutatás arról számolt be, hogy egy ausztrál uránbányászati cég potenciálisan többmillió euró befizetést alól bújt ki Malawiban, ami a világ egyik legszegényebb országa.⁷⁷ Ahelyett, hogy a Malawiban folytatott tevékenységét közvetlenül a vállalat ausztrál székhelyéről finanszírozta volna, a bányászati vállalat úgy döntött, hogy ezt Hollandiából teszi egy nagy vállalati kölcsön formájában. Ezáltal kamatban és kezelési díjakban 138,2 millió euró⁷⁸ befizetést kellett teljesítenie Hollandia irányába.⁷⁹ Ám a Hollandia és Malawi között fennálló kettős adózás elkerüléséről szóló egyezmény jegyében a forrásadó a kamatokra, illetve a kezelési díjakra 15 százalékról 0 százalékra csökkent.⁸⁰ Azáltal hogy a Malawiból Ausztráliába tartó nyereséget Hollandián keresztül vezette át a vállalat, hozzávetőlegesen 20,7 millió euró⁸¹ forrásadót takarított meg hat éven belül.⁸² Egy vállalati szóvivő később „alapvetően

tévesnek” minősítette a vádakat.⁸³ Malawi 2014-ben felmondta az adózásról szóló egyezményt Hollandiával és egy újat kötött 2015 áprilisában.⁸⁴ Bár az új egyezmény tartalmaz visszaélés elleni rendelkezéseket, még mindig fennáll a veszélye annak, hogy ezek a rendelkezések nem lesznek hatékonyak, ha Malawi nem kap egyúttal hozzáférést az országban működő multinacionális vállalatok tevékenységét érintő megfelelő információkhoz.⁸⁵

Ám nem csak a fejlődő országokban járul hozzá az adózás alóli kibújás a szegénység és egyenlőtlenségek tartós fennállásához. Egy, a holland SOMO által végzett kutatás arra mutatott rá, hogy a kanadai Eldorado Gold vállalat, amely több bányát is üzemeltet Görögországban, egy bonyolult pénzügyi hálózatot hozott létre bevételeinek áthelyezése érdekében. A vállalat a Hollandiában, illetve Barbadoson bejegyzett postafiók vállalatok szövetvényes hálózatot használja a Görögországban, illetve Hollandiában esedékes adókötelezettségek kikerülésére. Ezt a megoldást az EU, illetve Hollandia jogszabályai teszik lehetővé.⁸⁶ A SOMO becslése szerint csak két év alatt hozzávetőlegesen 1.7 millió eurónyi társasági adóbevételről esett el a görög kormány.⁸⁷ Mindezt akkor, amikor az EU trojka Görögországot drákói megszorító intézkedéseknek veti alá, amelyek kidolgozásában részt vesz az Eurogroup - amelynek Hollandia az elnöke.

országok számára, mint a fejlett országok számára”.⁶⁶

A fejlődő országok több tekintetben is jobban ki vannak téve az adózás alóli kibújás negatív hatásainak, mint a fejlett országok. Így például míg a fejlett országok vállalati beruházásainak mindössze 3 százaléka származik „adóparadicsomokból”,⁶⁷ addig a vonatkozó adat a fejlődő országok esetében 21 százalék, és ez ismét igen jelentősen, 41 százalékra emelkedik az átmeneti gazdaságok esetében.⁶⁸ Hasonlóképpen, míg az európai vagyionok 10 százalékát tartják offshore országokban vagy területeken, addig Afrika esetében ez az arány az európai háromszorosa, tehát az afrikai vagyion 30 százaléka offshore országokba vagy területekre került kihelyezésre.⁶⁹

Ezen kihívással szembesülve néhány fejlődő ország ellenáll. 2014-ig bezárólag a kenyai adóhatóság sikeresen követelt vissza 210 millió eurót oly módon, hogy vitatta a multinacionális vállalatok leány-, illetve anyavállalatai között folytatott belső kereskedelmet, ami az országból történő nyereségkivonást szolgálta.⁷⁰ Ezzel párhuzamosan Bangladesben pedig egy újonnan létrehozott hivatal vizsgálja a multinacionális vállalatok adóbefizetéseit.⁷¹ Kína 2014 vége felé érvényesítette első komoly adókövetelési igényét egy multinacionális vállalattal szemben, amikor 103 millió eurót szedett be,⁷² és ezután sokkolóan kemény intézkedések bevetését ígérte az adóelkerülőkkal szemben.⁷³

Egyúttal azonban a fejlődő országok jelentős nyomást is kockáztatnak, ha multinacionális vállalatokat vesznek célba. A legtöbb fejlődő ország számára túl nagy kockázatnak bizonyul az a fenyegetés, hogy csökken az új beruházások száma, illetve az, hogy ellenséges beruházási célpontként bélyegzik meg őket.

Nem is pusztán csak arról van szó, hogy ellen kell állni a nyomásnak. Még a legjobb szándék mellett is ugyanazzal a tanulsággal ismerkedhetnek a fejlődő országok, amelyet a gazdag országok is most tanulnak: csak nemzetközi együttműködéssel lehet megállítani, hogy a multinacionális vállalatok kibújjanak az adózás alól. Különösen igaz ez a fejlődő országok esetében, amelyek gyakran azzal szembesülnek, hogy a transznacionális beruházók adóztatására vonatkozó döntések, amelyek a fejlődő országokat leginkább érintik, általában ott dőlnek el, ahol ezek a vállalatok székhelyei vannak – ami nagyon sok esetben Európát jelent.

3. Európa szerepe egy igazságtalan nemzetközi adózási rendszer fenntartásában

„Az Unió azon politikáinak végrehajtásakor, amelyek hatással lehetnek a fejlődő országokra, figyelembe veszi a fejlesztési együttműködés célkitűzéseit.

A Lisszaboni szerződés 208. cikke⁶⁸

Mivel a világ legnagyobb gazdasága, számos multinacionális vállalat székhelye, és szoros kapcsolatokat ápol a fejlődő világ országaival, Európa központi szerepet játszik az összes, nemzetközi adóigazságosságról szóló vitában. Európa korábban is vezető szerepet játszott e téren, és olyan közpolitikai intézkedéseket fogadott el, amelyek úttörő jelleggel bírtak a pénzügyi szektor országokénti beszámoló készítésére vonatkozó kötelezettsége tekintetében. Ám a tavalyi év számos botránya azt mutatta (lásd a 6. dobozt), hogy egyes esetekben az adózás alóli kibújás céljából is használják az európai szabályokat. Az alábbiakban több szempontból vizsgáljuk Európa nemzetközi adópolitikáját, illetve annak hatását a fejlődő országokra.

3.1 Banktitok és az információcsere hiánya

Jelentős felháborodást váltott ki és ismét a figyelem középpontjába helyezte a banktitok kérdését, amikor 2015-ben a legnagyobb európai bank, a HSBC bank svájci ágától banki információk kiszivárogtatására került sor.

Az úgynevezett SwissLeaks tényfeltárás arra mutatott rá, hogy a bankrendszer a pénz elrejtésére épül – kevés kérdést tesznek fel és maximális titoktartást nyújtanak. Az első táblázatból az derül ki, hogy fejlődő országokhoz kapcsolható 50.000 bankszámlán több mint 51 milliárd eurót⁶⁹ rejtettek el. A SwissLeaks botrányra reagálva egy svájci földi közgazdász a következőket állapította meg: „Rémisztő, hogy a hatalmas bankok, mint amilyen a HSBC, egy olyan rendszert hoztak létre, ami a nyomorban élő átlagemberek kárára tesz szert irdatlan nyereségre. Sőt, számos afrikai milliost segít az adóbefizetések illegális kikerülésében, ezáltal még hátrányosabb helyzetbe hozva azokat, akik már eleve szegények”.⁹⁰

1. táblázat: SwissLeaks és a fejlődő országok – számokban

	Teljes összeg milliárd euróban	Bankszámlák száma	Ügyfelek száma
Összes fejlődő országra vonatkozó adat	51 573	50 071	37 845

Forrás: Az Eurodad számításai az ICIJ adatai alapján.⁹² Ezek az adatok a HSBC svájci ágazatában található bankszámlákról kiszivárogtatott információkra alapulnak, amelyek elsősorban a 2006-os és 2007-es évekre vonatkoznak. Érdemes figyelembe venni, hogy 33 fejlődő országra nem terjed ki a SwissLeaks adatbázis.

30 százalék:

Az afrikai pénzügyi vagyon offshore országokba vagy területekre kihelyezett aránya. Ez 370 milliárd eurónak felel meg.⁹³

10 százalék:

Az európai pénzügyi vagyon offshore országokba vagy területekre kihelyezett aránya. Ez majdnem 2 billió eurónak felel meg.⁹⁴

A SwissLeaks által feltárt információk mindössze egy ország egyetlen bankjára terjednek ki: ez jelzésértékű a tekintetben, hogy ez egy sokkal nagyobb történet része lehet. Becslések szerint mintegy 1,85 billió eurónyi⁹⁵ vagyont tartanak ázsiai, dél-amerikai és afrikai egyének offshore számlákon, amely több mint 52 milliárd eurónyi adóbevétel kiesést jelent.⁹⁶ Több arra utaló jel is van, hogy a probléma jobban sújtja a fejlődő országokat, mint a fejlett országokat.⁹⁷ Míg Európában becslések szerint a pénzügyi vagyonok 10 százalékát tartják offshore országokban vagy területeken, addig az afrikai pénzügyi vagyon esetében ez az arány 30 százalék.⁹⁸

Annak érdekében, hogy fel tudjanak lépni a banktitoknak az adóalapjukra kifejtett negatív hatása ellen, a fejlett országok a banki információk cseréjének megkezdésében egyeztek meg. Az EU-ban ez az úgynevezett közgazgatási együttműködésről szóló irányelv keretében fog megvalósulni. Az EU országok 2017-től kezdik meg a banki információk cseréjét.⁹⁹ Az OECD és a G20 egy hasonló nemzetközi rendszer kidolgozásán munkálkodnak.¹⁰⁰

Ezek a fejlemények drasztikusan fognak javítani a fennálló helyzeten, hiszen sokkal nehezebb lesz majd ezekben az országokban bankszámlákat elrejtetni. Ám a rendszer kialakításának sajátossága miatt a legtöbb fejlődő ország ebből aligha fog profitálni.¹⁰² 2014 közepén az OECD kidolgozott egy ütemtervet, amelynek keretében előbb-utóbb a fejlődő országokat is be fogják vonni az automatikus információcsere rendszerbe. Mindazonáltal jelentősek az arra vonatkozó aggályok, hogy a fejlődő országok már a közeljövőben csatlakozhatnak-e ehhez a rendszerhez, mivel a G20 ragaszkodik a kölcsönösséghez: más szóval a résztvevő országok csak akkor fognak információkat megosztani más országokkal, ha cserébe ugyanolyan típusú információkat kapnak.

Az alacsony közigazgatási kapacitással rendelkező országok azonban nem lesznek képesek megfelelni ennek a követelménynek. Egyúttal az általuk megosztott információ nem

1,85 billió euró:

Az Ázsiából, Dél-Amerikából és Afrikából származó offshore országokban és területeken elhelyezett pénzeszközök értéke, amely becslések szerint 52,6 milliárd eurónyi adóbevétel kieséshez vezet.¹⁰¹

is számíthatna jelentős érdeklődésre, hiszen a legtöbb fejlődő országban vélhetően minimális az ott elrejtett pénzeszközök értéke.¹⁰³ Még ha be is fektetnének a fejlődő országok az automatikus információcserehez szükséges rendszerekbe és kapacitásokba, akkor sem valószínű, hogy kapnának cserébe információkat a világ egyik legjelentősebb offshore központjából, Svájcban. A svájci kormány már bejelentette, hogy nem fog mindenkivel információt cserélni, és olyan országokat fog elsőbbségben részesíteni az információcsereben, amelyekkel Svájc „szoros gazdasági és politikai kapcsolatokat ápol, amelyek az adófizetőknek kellő teret biztosítanak az adózásuk rendezésére, valamint a piaci kilátásuk okán fontosak és ígéretesek Svájc pénzügyi ipara szempontjából.”¹⁰⁴

Mivel egyre világosabbá válik a fejlődő országok számára, hogy az EU és a fejlett országok nem fogják engedni, hogy részt vegyenek az adóelkerülés ellen alkalmazott megoldásokban, ezért egyesek azon kezdtek gondolkodni, hogy nem lenne-e érdemesebb offshore országként működni és annak előnyeit kihasználni. Kenya 2015 áprilisában jelentette be egy olyan törvény véglegesítését, amely London példáját követve nemzetközi pénzügyi központot csinálhat az országból.¹⁰⁵

3.2 A pénzügyi számlák titokban tartása a fejlődő országok előtt

Számos multinacionális vállalatot érintő adóelkerülési botrány forrása az átláthatóság alapvető hiánya, amely lehetővé teszi a vállalatok számára, hogy az elszámoltathatóság lehetősége nélkül helyezték át a nyereségeiket világszerte. Ez a helyzet abból ered, hogy a multinacionális vállalatok konszolidált alapon készítik el beszámolóikat, azaz összeadják a különböző joghatóságokban folytatott tevékenységeikből származó forgalmukra, adózásukra, nyereségükre és egyéb lényeges információkra vonatkozó adataikat. Bár ezek az összesített adatok hasznosak a tekintetben, hogy áttekintést adnak az adott vállalatról, majdnem lehetetlenné teszik, hogy megállapítható legyen a számok mögött rejlő potenciális adótervezés vagy nyereségátcsoportosítás.

A McDonald's pénzügyi beszámolója jó példa arra, hogy mennyire átláthatatlan a fennálló pénzügyi beszámolókat szabályozó rendszer abból a szempontból, hogy a nyilvánosság betekintést kaphasson a multinacionális vállalatok tevékenységébe. 2015-ben egy civil szervezetekből és szakszervezetekből álló koalíció azt állította, hogy a gyorsétterem lánc akár 1 milliárd eurónyi adó alól is kibújhatott Európában 2009 és 2013 között.¹⁰⁶ Ez oly módon valósult meg, hogy a vállalat 3,7 milliárd eurót egy olyan luxemburgi leányvállalaton keresztül vezet át, amelynek mindössze 13 alkalmazottja van. Luxemburgban mindössze 16 millió euró adót fizetett a 3,7 milliárd euró forgalom után. Ezt az információt csak alapos kutatás után sikerült kideríteni, hiszen egyik eleme sem jelent meg a McDonald's által kibocsátott pénzügyi beszámolóknak. Ezekben a jelentésekben egy szóval sem utalnak a luxemburgi leányvállalatra, annak ellenére, hogy központi szerepet tölt be a vállalat műveleteiben.¹⁰⁷

Ez a probléma még kielezettebb a fejlődő országok esetében, mivel piacaik viszonylag kis mérete azt jelenti, hogy egy kalap alá veszik őket más országokkal vagy akár teljes régiókkal. A Coca Cola pénzügyi kimutatásaiban egy afrikai ország polgára például nehezen találta értelmezhető információt a saját országára vonatkozóan, mivel a vállalat nem közöl információkat egyes afrikai országok vonatkozásában. Sőt, még csak az afrikai kontinensről sem érhető el külön tájékoztatás, mivel a vállalat a

pénzügyi beszámolóiban az egész kontinenst egy csoportba sorolja Euráziával.¹⁰⁸ Ez a példa aligha egyedi, és ama tény, hogy a vállalat összesíti a könyvelési adatait önmagában nem az adózás alóli kibújás indikátora, de mindenképpen lehetetlenné teszi annak átlátását, hogy hol mennyi üzleti tevékenységet folytat a vállalat, illetve hol mennyi adót fizet.

A nyilvános országokénti beszámoló nagyban segítené az egységesített beszámoló problémájának megoldását, mivel a multinacionális vállalatoknak minden egyes olyan ország vonatkozásában áttekintést kellene adniuk az eredményeikről, amelyekben gazdasági tevékenységet folytatnak.

Egy 2013-ban elfogadott irányelv értelmében első alkalommal 2015-ben kell a bankoknak nyilvánosan beszámolniuk a tevékenységükről országokénti bontásban (lásd 8. doboz). Az ilyen beszámoló formátum sokkal inkább segíti a fejlődő országokat, mint az OECD-nek a titkosított CBCR-re vonatkozó elképzelései, hiszen az adatok nyilvánossága mind a fejlődő országok állampolgárainak, mind azok adóhatóságainak hozzáférést biztosítana hozzájuk.

Az Európai Bizottság jelenleg egy hatásvizsgálatot folytat, amely az arra vonatkozó döntéshozatalt hivatott elősegíteni, hogy nemcsak a bankszektorra, hanem minden iparágra vonatkozóan fogadjon el nyilvános CBCR-t. Egyúttal azt is ki kell emelni, hogy korábban egyes tagállamok részéről erős ellenállás mutatkozott a nyilvános országokénti beszámoló bevezetésével szemben, ami azzal a veszéllyel fenyeget, hogy nem valósít meg előrelépést a fejlődő országok számára.¹⁰⁹

Ha az országokénti beszámolóban foglalt információkat csak abban az országban nyújtják be, ahol a multinacionális vállalat székhelye található, ahogy azt az OECD BEPS kezdeményezés javasolja, akkor nem valószínű, hogy azt széles körben meg fogják osztani – különösképp a fejlődő országokkal, amelyeknek szüksége lenne erre az információra (lásd a 3.1 alfejezetet (automatikus információcsere), amely ismerteti azokat a problémákat, amelyek felmerülnek a fejlődő országok adózással kapcsolatos információcserében való részvételével kapcsolatban).

Az OECD BEPS projektjének az országokénti beszámolóra vonatkozó ajánlásainak további gyenge pontja, hogy csak azokra a nagyvállalatokra vonatkozik, amelyek éves konszolidált forgalma meghaladja a 750 millió eurót. Az Európai Parlament aktuális javaslata¹¹⁸ kiterjesztené az országokénti beszámólót minden, az egyik hatályos EU irányelvben meghatározott „nagy méretű vállalkozásra”.¹¹⁹ Ahogy az 1. táblázatból kiderül, a BEPS által javasolt küszöbérték csak csekély számú vállalatot

3,7 milliárd euró:

A McDonald's luxemburgi leányvállalatának forgalma (2009-2013).

0:

A luxemburgi leányvállalat említéseinek száma a McDonald's pénzügyi beszámolóiban

7. doboz

Nyilvános országokénti beszámolók az EU-ban: Tanulságok a pénzügyi szektorból

A tőkekövetelményekről szóló IV. irányelv¹¹⁰ vezette be az Európai Unióban a országokénti beszámoló kötelezettségét a bankokra nézve. 26 EU székhelyű bank adatait elemezve¹¹¹ Richard Murphy könyvvizsgáló arra jutott, hogy a nyilvános adatok alapján lehetséges egy, a bankok általi potenciális adóalap eróziót és nyereségátcsoportosítást vizsgáló, kezdetleges kockázatelemzés készíteni.

Először is a jelek szerint nyereségáthelyezésre kerül sor offshore és alacsony adózási országokba vagy területekre,¹¹² és ez potenciálisan más országok adóalapjának eróziójával jár. Másodsorban az ezt engedélyező országok – általában – azok, amelyek ezen téma kapcsán rendszerint elsőként merülnek fel. Az öt legfontosabb ország, amelyek kapcsán képbe kerül a túlzott nyereségbevallás gyanúja az Egyesült Államok, Belgium, Luxemburg, Írország és Szingapúr.¹¹³

Az újonnan megjelent információ elemzéséből az is kiderül, hogy a nyilvánosságra hozott országokénti beszámoló fényt derít a fejlődő országokban zajló folyamatokra. Így például 2012-ben a Barclays konszolidált alapon hozta nyilvánosságra a pénzügyi kimutatását, ezáltal lehetetlenné téve, hogy meg lehessen tudni valamit a fejlődő országokban folytatott tevékenységéről. Manapság a bank által nyilvánosságra hozott kimutatások alapján megállapíthatja az olvasó, hogy – két véletlenszerű példával élve – 2014-ben 30 alkalmazott termelt 744,36 millió eurónyi forgalmat¹¹⁴ Luxemburgban, ahol a vállalat 4,9 millió euró adót fizetett,¹¹⁵ míg Kenyában ugyanakkor 2.853 alkalmazott majdnem 200 millió font forgalmat generált, ami után a vállalat mindössze 37 millió eurót¹¹⁶ fizetett adóban.¹¹⁷

2. táblázat: Azon tőzsdén jegyzett vállalatok száma, amelyeknek országokénti beszámolót kellene készítenie az OECD BEPS, illetve az Európai Parlament által javasolt küszöbérték szerint

Ország	Tőzsdén jegyzett vállalatok száma az OECD BEPS küszöbérték szerint	Tőzsdén jegyzett vállalatok száma az Európai Parlament által javasolt küszöbérték szerint
Belgium	28	85
Csehország	3	6
Dánia	26	72
Egyesült Királyság	262	778
Franciaország	154	418
Hollandia	61	110
Írország	36	61
Lengyelország	29	237
Luxemburg	26	54
Magyarország	3	14
Németország	138	442
Olaszország	69	195
Szlovénia	6	27
Spanyolország	48	108
Svédország	57	223
EU 28	1,053	3,396

Forrás: Eurodad számításai¹²⁰

érintene, míg az Európai Parlament javaslata jelentősen több vállalatra terjedne ki. Mivel az 1. táblázat csak a tőzsdén jegyzett vállalatokat tüntet fel, inkább csak a nagyságrendek szemléltetésére alkalmas, hiszen mindkét küszöbérték a tőzsdén jegyzett és nem jegyzett cégekre egyaránt érvényes lenne. Mindazáltal az kiderül belőlük, hogy mennyire nagy a különbség a két szabályozás által érintett vállalatok száma között, hiszen majdnem négyszer annyi tőzsdén jegyzett céget érint az Európai Parlament által javasolt küszöbérték az OECD BEPS értékhez képest.

Mivel a BEPS folyamat veszélyezteti a fejlődő országok számára is kedvező országokénti beszámolóval kapcsolatos előrelépéseket, most az EU-n és annak tagállamain múlik, hogy ennek ellenálljanak, és a világ összes országa javára megerősítsék elhatározásukat, hogy az országokénti beszámoló bevezetése a bankok esetében helyes döntést volt, illetve hogy ragaszkodjanak a nyilvános országokénti beszámoló bevezetéséhez minden gazdasági ágazat vonatkozásában, a vállalatok szélesebb körére, mint amit a BEPS küszöbértéke megkövetelne.

3.3 Postafiók vállalatok

A postafiók vállalatok vagy speciális célú vállalatok (SCV-k) olyan jogi személyek, amelyek egy szűk és konkrét célból kerültek létrehozásra. Általában kevés alkalmazottjuk van - vagy éppen semennyi sincs - és kevés gazdasági tevékenységet tudnak felmutatni, de gyakran mégis nagy összegeket kezelnek, mivel számos ország kedvező adózási bánásmódot biztosít számukra. Míg Luxemburgban például 29 százalék körül van a társasági adókulcs, a Luxemburgban népszerű postafiók vállalatok csak a vagyonuk után fizetendő, 0,01 százalék és 0,05 százaléka közötti kulcs szerint adóznak.¹²¹ Az UNCTAD 2013-ban így fogalmazott: „...a nemzetközi erőfeszítések leginkább az [offshore központokra] összpontosítottak, miközben az SCV-k sokkal kiterjedtebb jelenséget alkotnak.”¹²² A postafiók vállalatok menedzselhetők úgynevezett vagyonkezelő és vállalati szolgáltatásokat nyújtó cégek által. A Pénzügyi Munkacsoport (Financial Action Task Force, FATF) az ilyen vállalatokat a következőképp határozza meg: „minden olyan természetes vagy jogi személy, amely hivatásos alapon részt vesz a vagyonkezelők vagy gazdasági társaságok létrehozásában, adminisztrációjában és ügyvitelében”.¹²³ A hatóságok és újságírók által folytatott vizsgálatok szerint az ilyen vállalati szolgáltatásokat nyújtó vállalatok segítenek a vállalatoknak a legális és illegális adóelkerülésben.¹²⁴ Sőt, még pénzmosási tevékenységekre is lehet őket használni,¹²⁵ és legalább Hollandia esetében előfordul, hogy nem gyűjtene kellő információt a klienseikről ahhoz, hogy felmérhetőek legyenek az utóbbiakhoz kapcsolódó potenciális kockázatok.¹²⁶

Európa az egyik kiemelt központja a beruházások postafiók vállalatokon történő csatornázásának. Különösen Luxemburg és Hollandia bírnak e tekintetben kiemelt jelentőséggel, hiszen együttesen ebben a két országban jegyzik a világ teljes külföldi közvetlen beruházásainak (Foreign Direct Investments, FDI) negyedét. Luxemburg önmagában az Európából kiáramló beruházások több mint felét, 54 százalékát adja.¹²⁷ De egyéb

európai országok, mint Ausztria, Ciprus, Magyarország és Spanyolország is az SCV-k számára vonzó szabályozási rendszert tartanak fenn.¹²⁸

Ahogy a 3. táblázatból (speciális célú vállalatok részvénytulajdoni-hányada, share of corporate investment stocks from SPEs) kiderül, világszerte a vállalati beruházások 19 százaléka folyik SCV-ken keresztül. A világ régiói közül Európában folyik a legtöbb beruházás SCV-ken keresztül. A postafiók vállalatok a fejlődő országokban is fontos szerepet játszanak a befektetések terén, bár a részesedésük alacsonyabb ezen országok vonatkozásában, mint a fejlett országok esetében, hiszen a fejlődő országok esetében csak a beruházások 9 százaléka folyik SCV-ken keresztül.

Mindazonáltal aggasztó, hogy az SCV-ken keresztül a fejlődő országokba áramló beruházások mértéke nagyon gyorsan növekedett 2000 óta (lásd az 1. ábrát).

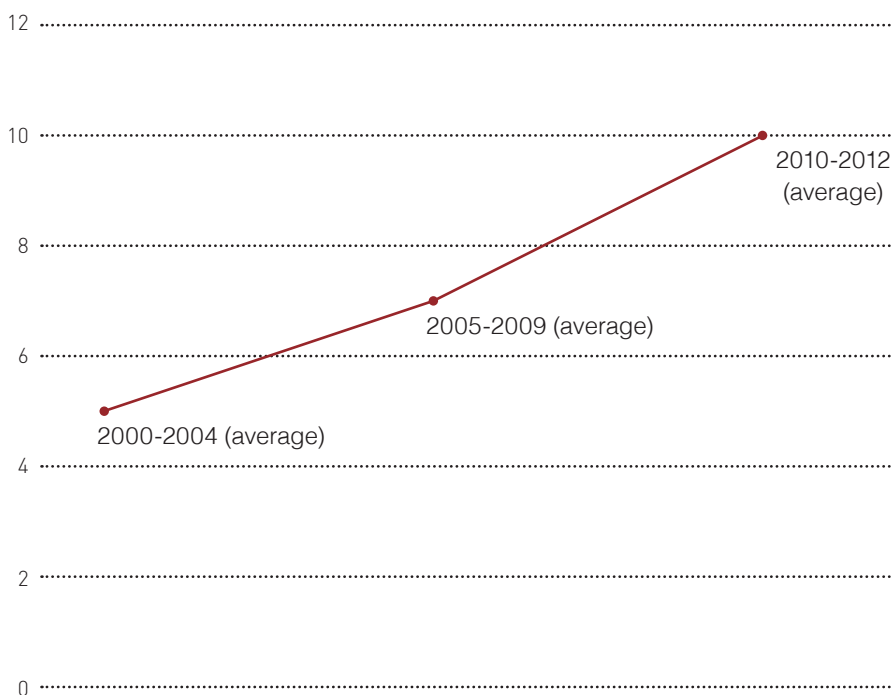
Mivel az SCV-khez kapcsolódó beruházások világszerte épp Európa, és az SCV-eket gyakran használják az adózás alóli kibújáshoz,¹³³ az Európai Unió kiemelt felelősséggel tartozik az SCV-knek a fejlődő országok adóalapjára gyako

3. táblázat: speciális célú vállalatokon keresztül nagyvállalati részvénytulajdoni-hányad

	Speciális célú vállalatok részvénytulajdoni-hányada (%)
Globálisan	19
Fejlett országok	26
- Európa	32
Fejlődő gazdaságok	9
- Afrika	12
- Fejlődő Ázsia ¹²⁹	6
- Latin Amerika & Karib térség	19
Átmeneti gazdaságok ¹³⁰	19

Forrás: UNCTAD (2015) *World Investment Report 2015*¹³²

1. ábra: A speciális célú vállalatok (SCV-k) részesedése a fejlődő gazdaságokba irányuló összes vállalati befektetésben (százalékban), 2000–2012

Forrás: UNCTAD (2015) *World Investment Report*¹³³

3.4 Szabadalmi adókedvezmények

A szabadalmi adókedvezmény (angolul „patent box”) a gazdasági társaságoknak nyújtott adókedvezményeknek egy formája, amely a szabadalmakból, illetve szellemi tulajdonból származó jövedelmek után érvényesíthető.¹³⁶ A szabadalmi adókedvezmények egyre népszerűbbek az EU-ban, és már az Egyesült Királyságban, Belgiumban, Spanyolországban, Franciaországban, Írországban, Olaszországban, Hollandiában, Luxemburgban, Máltán, Cipruson és Magyarországon is bevezették, illetve bejelentették az adókedvezmények ezt a formáját.¹³⁷

Egy, a közelmúltban megjelent tanulmányban az Európai Bizottság megjegyzi, hogy a szabadalmi adókedvezmények „jelentős mozgásteret nyújtanak a gazdasági társaságok adótervezéséhez”, hiszen egy vállalkozás könnyedén tulajdoníthatja nyereségének jelentős részét a szabadalmainak, ezáltal más országokba helyezve át a nyereségét, el onnan, ahol a termelés történik azokba az alacsony adózású országokba, ahol a szabadalmi adókedvezmény bejegyzésre került.

Egy 2015-ben publikált jelentésben az Európai Bizottság a szabadalmi adókedvezmények hatását vizsgálta az EU-ban egy statisztikai elemzéssel, és arra jutott, hogy ezek a konstrukciók nem serkentik az innovációt, ám a számokból az derül ki, hogy *„az esetek többségében a szabadalmi adókedvezmény szabályozás létezése arra ösztönzi a multinacionális vállalatokat, hogy a szabadalmak bejegyzésének helyszínét áthelyezzék, anélkül, hogy ez a célállomásokon együtt járna egy ennek megfelelő növekedéssel a feltalálók számában, vagy a kutatási tevékenység áthelyezésével.”* Ebből egyértelműen következik a nyilvánvaló konklúzió, miszerint ez a trend *„azt sugallja, hogy a szabadalmi adókedvezmények hatása elsősorban az adózáshoz kapcsolódik”*.¹³⁸

12:

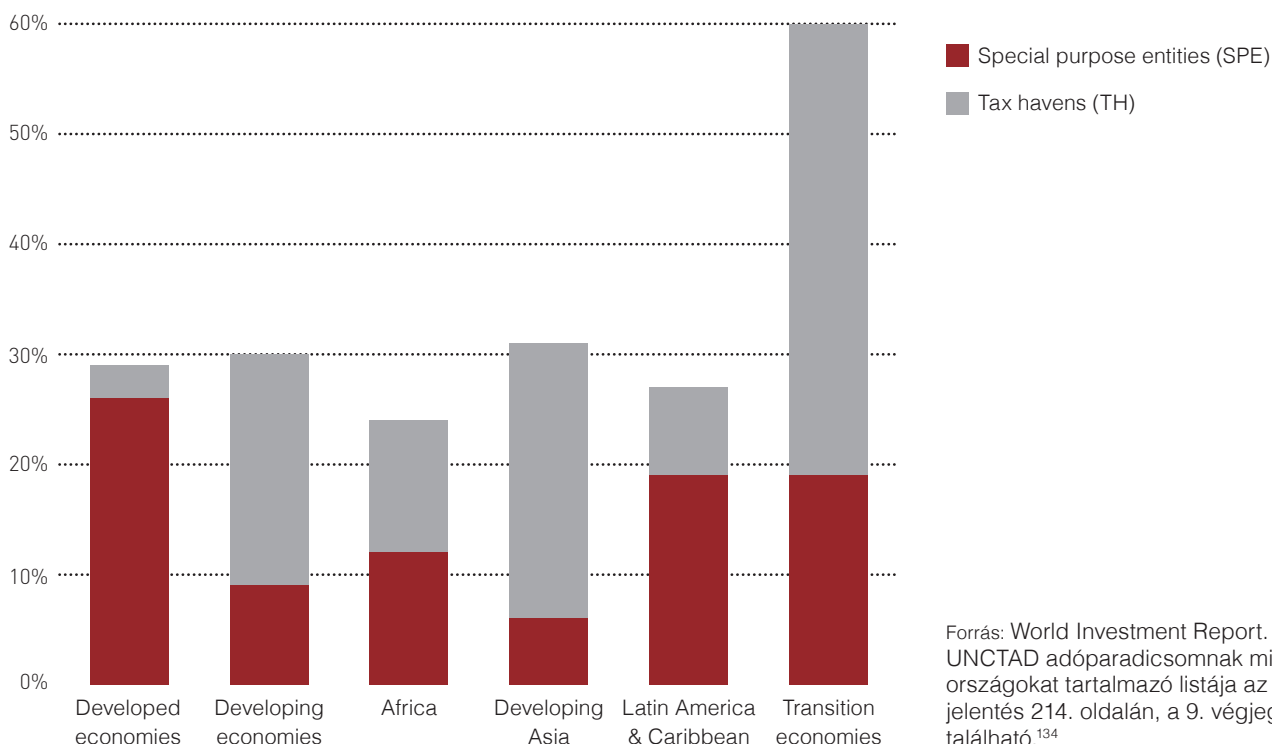
A szabadalmi adókedvezménnyel rendelkező, illetve azt bevezetni kívánó EU országok száma.

6:

Az elmúlt öt évben bevezetett szabadalmi adókedvezmények száma.¹³⁵

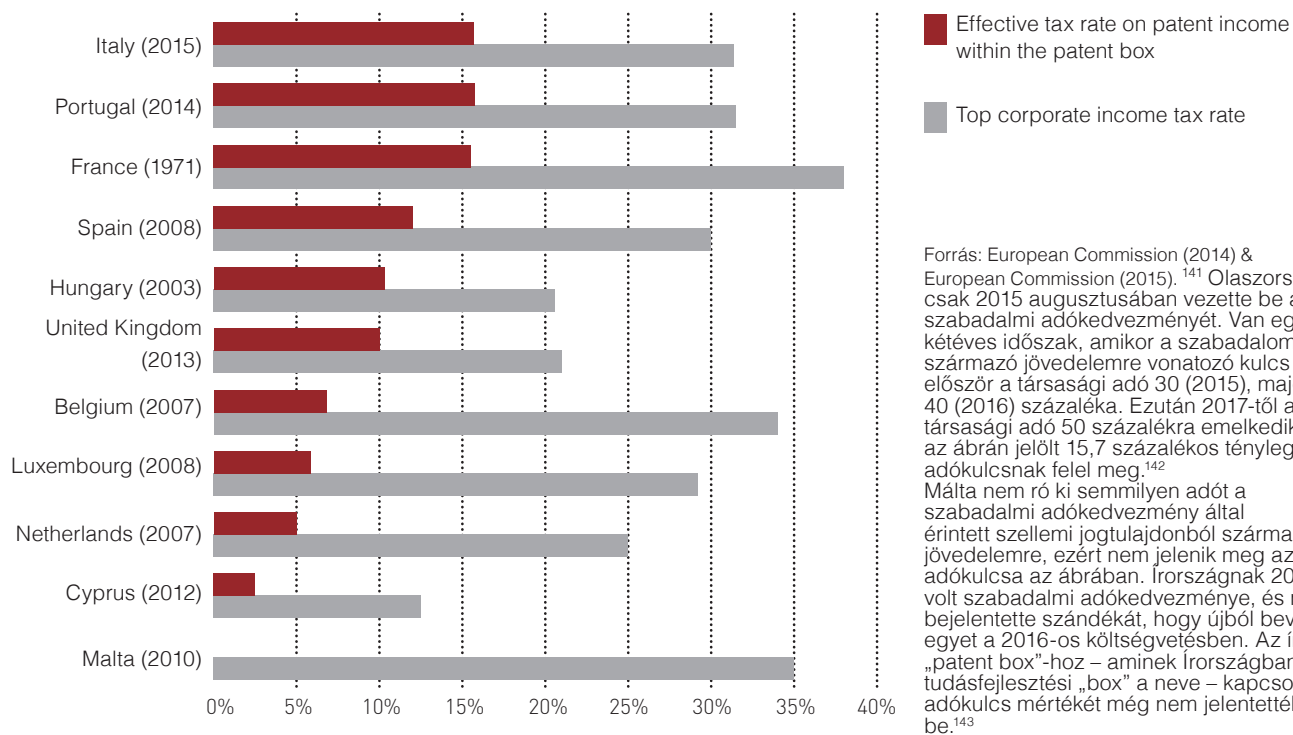
Eközben a szabadalmi adókedvezmények európai elterjedése egyre inkább feltűnést kelt Európán kívül is. A befolyásos Forbes magazinban megjelent, „A szabadalmi adókedvezmények megjelentek Írországban és az Egyesült Királyságban, hát az Egyesült Államokban miért nincsenek?” című cikkében azt írja egy szerző, hogy a szabadalmi adókedvezmények „jelentősen csökkenthetik egy vállalat valós adókulcsát”, és ezáltal egy „valóságos aranybányát” jelenthetnek a vállalatok számára. Ezután azt javasolja, hogy az Egyesült Államok döntéshozói kövessék Európa példáját a szabadalmi adókedvezmények kapcsán, és azzal zárja cikkét, hogy „van bármi, amit lehet ezen nem szeretni?”¹³⁹ Úgy tűnik, hogy a felhívást meghallották, hiszen az USA Kongresszusában pártokon átívelő megoldást született 2015 májusában.¹⁴⁰ Az adóigazságosság szempontjából több súlyos aggályt vetnek fel a szabadalmi adókedvezmények.

2. ábra : Az adóparadicsomokon és a speciális célú vállalatok (SCV) keresztül áramló beruházások regionális oszlásban, 2012

3. ábra: Társasági adókulcsok kontra szabadalmi adókedvezményekre vonatkozó adókulcsok (szabadalmi adókedvezmény elfogadásának éve)

“ A szabadalmi adókedvezmény kapcsán fennáll a veszélye annak, hogy a fejlődő országokat gyártási felületként fogják használni, míg a nyereséget átcsoportosítják a fejlett országokban található szabadalmi adókedvezmény hatálya alá.”¹⁴⁴

A BEPS projekt keretében 2015-ben létrejött egyezmény elmulasztotta megszüntetni a szabadalmi adókedvezményeket (lásd 1.3 alfejezet), és ezért ezek az aggályok továbbra is változatlanul is fennállnak.

3.5 Adóegyezmények

2015-ben az ENSZ figyelmeztetett, hogy bár az adóegyezmények „oly módon kerültek kidolgozásra, hogy a kettős adózás elkerülhető vagy enyhíthető legyen”, ehelyett valójában „sok esetben kettős nem-adózási helyzetet teremtettek”.¹⁴⁵ Hogy ez valódi veszély a fejlődő országokra nézve, azt megerősítette az ActionAid 2015-ben kiadott jelentése, amely kimutatta, hogy egy Malawiban működő ausztrál bányászati vállalatnak oly módon sikerült adóbefizetéseit csökkentenie, hogy Hollandián keresztül finanszírozta a beruházásait és ezáltal a Malawi és Hollandia közötti adóegyezmény értelmében az abban meghatározott nulla százalékos forrásadóból profitálhatott (erről bővebben lásd a 9. dobozt).¹⁴⁶ Annak érdekében, hogy a vállalatok ne hozzanak létre leányvállalatokat bizonyos országokban pusztán azért, hogy egy adóegyezmény előnyeit kiaknázzák (angolul „treaty shopping”, szó szerint fordítva egyezményvásárlás), lényeges, hogy a fejlődő országokkal kötött egyezmény tartalmazzon visszaélés elleni záradékot.¹⁴⁷ Mindazonáltal az ActionAid jelentéséből kiderül a csökkentett forrásadókulcs káros hatása, ami egyúttal azt is jelzi, hogy a visszaélés elleni záradék önmagában nem elegendő egy ország adóalapjának védelmezéséhez.

Sok adóügyi egyezmény az OECD mintaegyezményt veszi alapul, ami fokozza a fejlődő országok adóegyezményekkel kapcsolatos problémáit.¹⁴⁸ A fejlődő országok számára a lényeges probléma az, hogy egy OECD egyezmény aláírásával feladják ahhoz fűződő jogukat, hogy a külföldi beruházásokat a forrásnál, például az ő saját országukban adóztathassák. Az ENSZ szabványa általában több adózási jogot biztosít a fejlődő országoknak.¹⁴⁹

Azon túlmenően, hogy problémát jelentenek az „egyezményvásárlás” és az adóztatáshoz való jog elosztásának tekintetében, az adóegyezmények a forrásadó kulcsának csökkentésével is gyengíthetik a fejlődő országok államainak bevételi alapját. A kormányközi tárgyalások során ezeket gyakran csökkentik. Egy 2015-ös jelentésében az ENSZ megjegyezte, hogy az adóegyezményekben foglalt forrásadó csökkentés miatt „számos alacsony adóbeszedési kapacitással rendelkező ország azzal szembesül, hogy korlátozzák egy viszonylag hatékonyan begyűjthető adózási módszer (forrásadó) használatát”.¹⁵² A 4. táblázatból az derül ki, hogy ez a probléma is az OECD mintaegyezményhez kapcsolódik, amely általában alacsony szinten maximálja a kiszabható forrásadó kulcsát, míg az ENSZ mintaegyezmény nem tartalmaz ilyen korlátozást.

A jelentésünk által vizsgált 15 EU ország tanulmányozásából az derül ki, hogy a legtöbb igen aktívan csökkenti a forrásadó kulcsokat a fejlődő országokkal kötött adóegyezményeiben (lásd 4. ábrát).

...a kettős adóztatás elkerüléséről szóló egyezmények megkötésére vonatkozó kezdeményezés a multinacionális vállalatok felől érkezik”

a Kelet- és Dél-Afrikai Közös Piac (COMESA) egyik tisztviselője¹⁵⁰

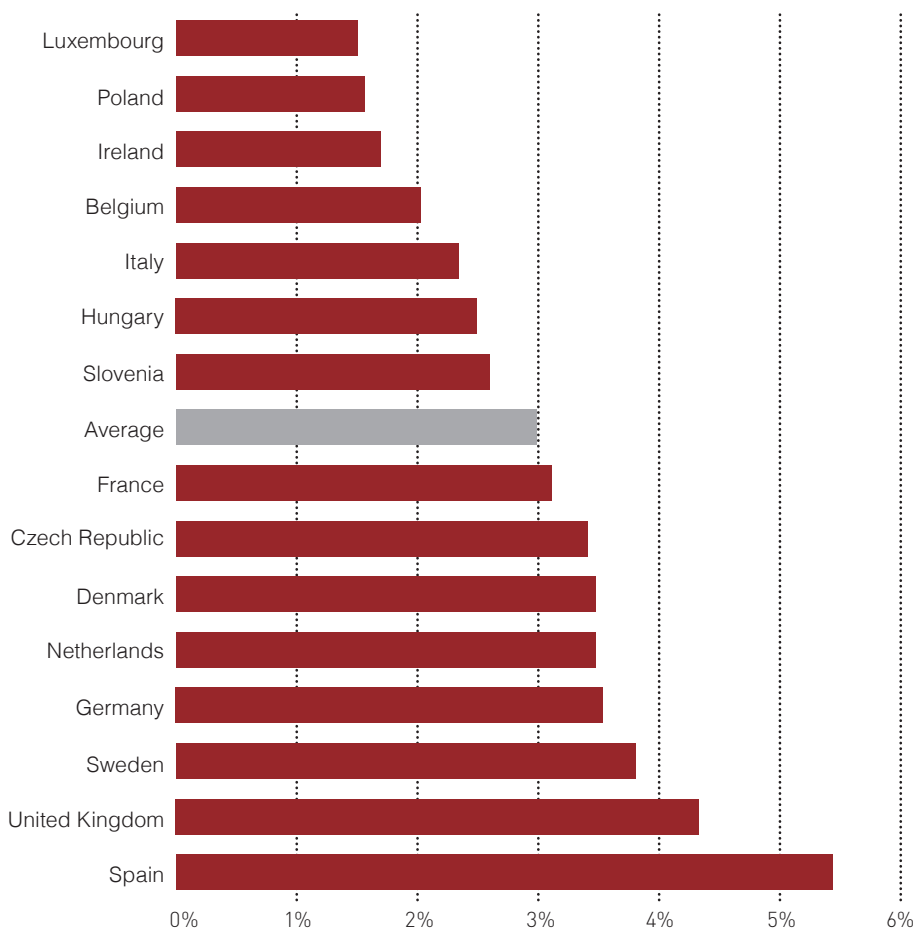
4. táblázat: Az OECD és az ENSZ minta adóegyezményei közötti különbségek a forrásadó vonatkozásában

	Maximális forrásadó az osztalékból származó jövedelemre	Maximális forrásadó a kamatjövedelemre	Maximális forrásadó a szerzői jogdíjból származó jövedelemre
OECD mintaegyezmény	5 és 15 százalék között*	10 százalékok	Forrásadó mentes
UN mintaegyezmény	Nincs felső limit	Nincs felső limit	Nincs felső limit

Forrás: ActionAid

*a forrásadó alacsonyabb kulcsa azon osztalékokra vonatkozik, amelyet egy külföldi cégnek ad a forrásországban működő leányvállalat, amelyben az anyavállalat 25 százalékot meghaladó tulajdonrészrel rendelkezik.

4. ábra: Átlagos adókulcs csökkentés 15 EU tagállam és fejlődő országok közötti adóegyezményben

Forrás: Eurodad számításai.¹⁵⁴

Az átlagos adókulcs csökkentés négy jövedelmi kategóriára terjed ki: a szerzői jogdíj, a kamat, a tőkenyereség adó szerint adózó osztalék és az egyéb osztalék vállalati részesedések után. Adathiány folytán nem terjed ki szolgáltatások díjaira vagy az alapkezelési díjak után járó adókulcsokra. A jelentésben vizsgált európai országok és a fejlődő országok közötti átlagos adókulcs csökkentés az adóegyezményben foglalt adókulcsok és a fejlett országokban amúgy érvényes kulcsok közötti különbségre utal a négy jövedelmi kategória tekintetében. Az összesített átlagcsökkenés egy súlyozatlan átlagérték a jelentés által vizsgált 15 európai ország vonatkozásában.

...ha ránézünk erre a sok egyezményre, akkor valószínűleg minden ilyen egyezmény hozzárendelhető egy-egy, az országba érkező hatalmas nagyvállalathoz”

egy afrikai pénzügyminisztérium tisztviselője¹⁵¹

3.6 Feltételes adómegállapítások

A multinacionális vállalatok adóztatására vonatkozó nemzetközi szabályok bizonytalanok és komplikáltak, és felmerültek aggályok, hogy az OECD BEPS folyamat végeredménye (lásd 1.3-as alfejezetet) csak fokozni fogja ezt a problémát.¹⁵⁵ A jogi helyzet átláthatósága érdekében az adóhatóságok a vállalatok vagy egyének számára feltételes adómegállapításokat adhatnak, beleértve az előzetes árképzési megállapodásokat, amelyek egyértelművé teszik az adózási pozíciójukat és garantálják, hogy az adóhatóság nem fogja vitatni azokat az adózással kapcsolatos gyakorlatokat, amelyekben kölcsönösen megegyeztek. Az ilyen jellegű egyezmények az adórendszer eredményességét növelő, hatékony eszközök lehetnek, mivel nagyobb biztonságot nyújtanak a vállalatoknak. Mindazonáltal könnyen vissza is lehet élni velük, és a jelentős mértékű adóelkerülés legitímálását is szolgálhatják. Ezért lényeges, hogy használatuk átlátható és elszámoltatható legyen. Jelenleg ezeket a megállapodásokat gyakran bilaterálisan alkudják ki a multinacionális vállalatok és a nemzeti adóhatóságok, és aztán titokban tartják őket.

A feltételes adómegállapítások titkos szerepe a multinacionális vállalatok működésében a LuxLeaks 2014 novemberi feltárásai után vált jobban ismertté a nyilvánosságban.¹⁵⁶ Egy jogászprofesszor következőképp jellemezte a feltételes adómegállapításokat: „Ez olyan, mint ha valaki elvinné az adótervezését az államhoz és megkapná rá annak előzetes áldását.”¹⁵⁷ Ezek a feltételes adómegállapítások most kulcsszerepet kaptak a vállalatok legális adóelkerülésében. Mivel Luxemburg esetében a jogszabályok egyes esetekben akár 1 százaléknál is alacsonyabb adókulcsokat kínáltak,¹⁵⁸ a multinacionális vállalatok a luxemburgi adóhivatalhoz ösztönöztek feltételes adómegállapítást kérve. A feltételes adómegállapításokat közvetítő könyvvizsgáló céget, a PwC-t, időközben azzal vádolja az Egyesült Királyság Számvevőszéki Bizottsága (Public Accounts Committee), hogy ipari méretekben segíti elő a legális adóelkerülést.¹⁵⁹ Az Európai Bizottság jelenleg vizsgálatot folytat Luxemburg és több más EU tagállam ellen, azzal a gyanúval, hogy a feltételes adómegállapításokat jogszerűtlen állami támogatásként használták. A Bizottság a vizsgálatot 2015 márciusában kiterjesztette a McDonald's-szal kötött adómegállapodásokra is.¹⁶⁰

Bár a Luxemburgból származó tényfeltárások önmagukban is megrendítőek voltak, a kiszivárgott információk igazán aggasztó aspektusa mégis az volt, hogy egyetlen országra, és egyetlen könyvvizsgáló cég által kialakított megállapodásokra vonatkoztak. Bizonyossággal állítható: a LuxLeaks csak a jéghegy csúcsát tárta fel. Ez alatt egy sokkal kiterjedtebb és mélyebb probléma rejlik, hiszen 22 EU tagállam alkalmazza a feltételes adómegállapítások eszközét, és csak találgatni tudunk, hogy ezek keretében milyen társasági adócsökkentéseket biztosítanak. Bár Luxemburg az egyik legaktívabb ország a feltételes adómegállapítások kibocsátása tekintetében, kétségkívül nem az egyetlen. Az 5. ábra jól mutatja ezt - pusztán egy típusú feltételes adómegállapítás példáján, az úgynevezett előzetes árképzési megállapodásokon (Advance Pricing Agreement, a továbbiakban APA) keresztül. Az Európai Bizottság 2015 márciusában bejelentette, hogy az EU tagállamok a feltételes adómegállapítások részleteit automatikusan megosztják egymás között. Ezzel a Bizottság a túlzó kedvezményeket biztosító adómegállapításoknak kíván gátat szabni.¹⁶² Bár ez fontos lépés, mindazonáltal ki kell emelni, hogy semmit nem tesz a fejlődő országok megsegítése

Egy, az Európai Bizottság által 20 EU tagállamban folytatott 2015-ös vizsgálatból az derül ki, hogy nyolc tagállam kiemelten aktív a feltételes adómegállapítások kibocsátásában. Ezek évi 100 és 600 közötti határozatot bocsátottak ki, míg egy tagállam akár két ezret is jóváhagyott egy évben. A vizsgálat nem azonosította a szóban forgó országokat név szerint.¹⁶¹

érdekeiben, vagy az európai polgárok abbéli jogát illetően, hogy megismerhessék a feltételes adómegállapítások tartalmát. Emellett nem tesz semmit az alapvető probléma ellen, azaz a túlzottan bonyolult, bizonytalan és nagyon átláthatatlan adórendszer ellen, amelynek keretében a kormányok gyakran „adóversenyt” folytatnak egymás ellen, új adócsökkentési lehetőségeket kínálva a multinacionális vállalatok vonzása érdekében, ahelyett hogy együttműködnének egymással egy megbízható és következetes adórendszer kidolgozásában.¹⁶³ A Bizottság által rendelkezésre bocsátott információkból az derül ki, hogy 2013 végén 547 hatályos előzetes árképzési megállapodás volt az EU tagállamokban, amelyek közül 178-at EU-n kívüli országokkal kötöttek.¹⁶⁴

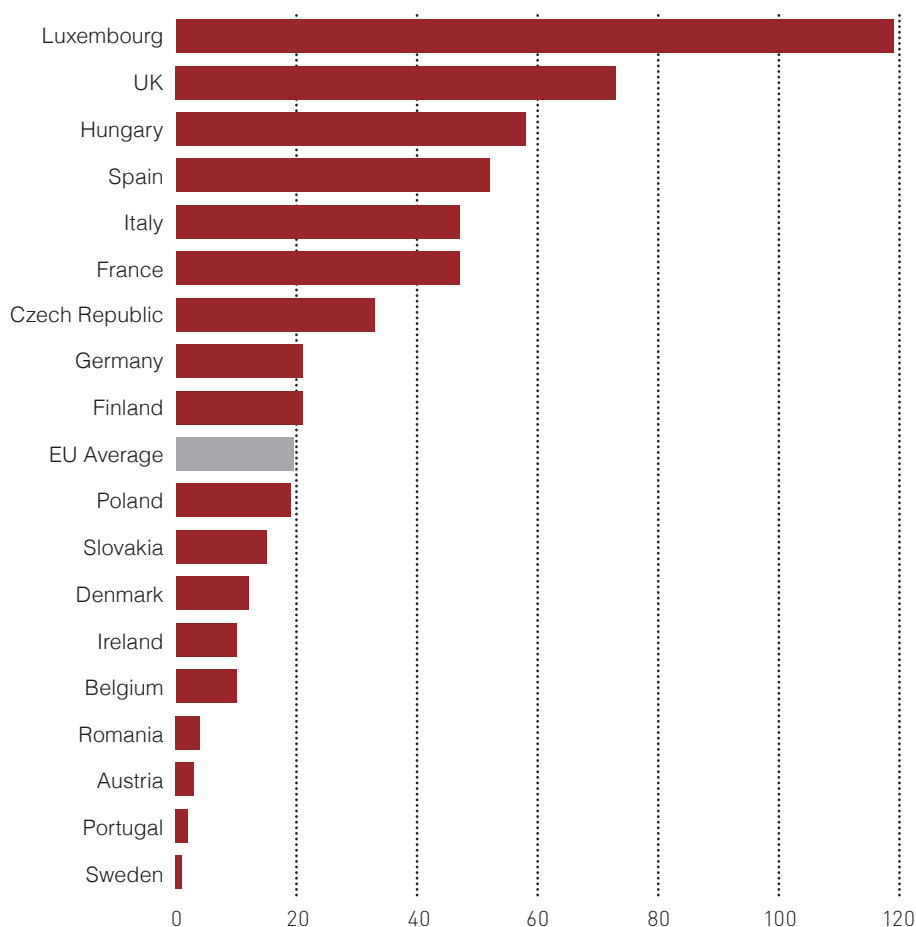
A Bizottság egy hatásvizsgálatot folytat annak felmérése érdekében, hogy mik annak az előnyei, illetve hátrányai, ha a feltételes adómegállapítások egy részét nyilvánosságra hozzák. Ennek lezárását 2016 elejére várják. Ám mint általában a Bizottság hatásvizsgálatai esetében, az elemzés nem fogja figyelembe venni a fejlődő országok érdekeit az előnyök és a hátrányok felmérése során.

3.7 A fejlődő országok kizárása a döntéshozatalból

Ahogy azt fentebb kiemeltük, az OECD BEPS reformok tendenciózusan elfogultak a fejlődő országok érdekeivel szemben.

Európa kulcsszerepet játszik annak a jelenlegi rendszernek a fenntartásában, amely azt írja elő, hogy a nemzetközi adóreform folyamata és vitája az OECD és a G20 fórumain keresztül zajlik, amelyekben több mint 100 fejlődő ország nincs képviselve. A fejlődő országok már évek óta azt követelik az ENSZ-től, hogy vegye át a nemzetközi adóreform folyamat vezetését, mivel ez a világ összes országának lehetőséget adna arra, hogy részt vállalhasson a döntéshozatalban. A júliusban Addisz Abebában tartott fejlesztésfinanszírozási konferencia során, ahol a nemzetközi adóügyi testület felállítása az egyik kulcsfontosságú töréspont volt a fejlett és a fejlődő országok között, az EU aktívan szerepet vállalt az erre vonatkozó javaslat megakadályozásában. A tárgyalások korai fázisában az EU még némi nyitottságot mutatott a javaslat megvitatására, és egy költség-haszon elemzés készítését szorgalmazta, valamint annak tisztázását, hogy milyen mandátummal bírna a javasolt intézmény, illetve, hogy milyen potenciális átfedések és összefonódások állnának fenn egyéb testületek munkájával, hogy ne jöjjön létre a munka „felesleges, pazarlást okozó kettőzése”.¹⁶⁶ De ezután az EU álláspontja megváltozott, és elutasította a kormányközi adótestület felállítását, arra hivatkozva, hogy ez az „intézmények proliferációjával” járna, valamint kifejezve azon preferenciáját, hogy az erre vonatkozó döntéshozatal továbbra is az OECD-nél maradjon.¹⁶⁷ Más fejlett országok, köztük az Egyesült Államok,¹⁶⁸ is elutasították a javaslatot, amely végül nem került elfogadásra.

5. ábra: Az összes 2013 végén hatályos előzetes árképzési megállapodás (Advance Pricing Agreement, APA) az EU válogatott országaiban

Forrás: European Commission 2014.¹⁶⁵

A 2013 végén hatályos előzetes árképzési megállapodásokra vonatkozó adatok hiányosak Ausztria vonatkozásában, és nincsenek meg Hollandia esetében (bár van olyan adat, amelyből kiderül, hogy Hollandia csak a 2013-as év során 228 APA-t hagyott jóvá). A következő országokban nincs jelenleg APA program: Bulgária, Észtország, Horvátország, Ciprus, Málta és Szlovénia. Bár Görögországnak van APA programja, de nem volt hatályos előzetes árképzési megállapodása 2013 végén.

Mivel nincs egy, az egész EU-ra kiterjedő definíciója az előzetes árképzési megállapodásnak, illetve szabály a tekintetben, hogy egy APA mikor válik hatályossá, így lehetnek jelentős eltérések abban, hogy az egyes országokban mely módszertant alkalmaztak a fenti számok megállapításához.

3.8 Kapacitásfejlesztés vagy konszenzus?

Olyan vádak közepette, hogy az OECD nem kellően képviseli a nemzetközi közösséget ahhoz, hogy a nemzetközi adóreformot megvitassa, illetve hogy nem az az elfogulatlan, semleges közvetítő, amelyként időnként feltüntetik,¹⁶⁹ az OECD a maga részéről hangsúlyozta, hogy bővíteni kell a fejlődő országok adóhatóságainak kapacitásait annak érdekében, hogy be tudják vezetni a nemzetközi adó szabványokat.

Mindazonáltal tévedés lenne a kapacitások problémájára redukálni azt a kérdést, hogy hogyan lehetne növelni a fejlődő országok adóbevételeit. Ez ugyanis figyelmen kívül hagyja a probléma természetéből fakadóan politikai jellegét, és annak terhét, felelősségét, átcsoportosítja a fejlett országoktól a fejlődő országokra. Ezt a jelenséget jól megragadta egy, az Afrikai Unió 54 államfője által elfogadott jelentés, amely a következőket állapítja meg: „némileg ellentmondásos, ha a fejlett országok továbbra is technikai segítségnyújtást és fejlesztési segélyeket (bár alacsonyabb szinten) biztosítanak Afrikának, miközben olyan adószabályokat tartanak fenn, amelyek lehetővé teszik a kontinens kivézetését az illegális pénzkiramlás révén”.¹⁷⁰

Ezen ellentmondás ellenére tagadhatatlan, hogy a legtöbb fejlődő országban szükség van az adózással kapcsolatos kapacitások bővítésére: becslések szerint az afrikai országoknak a jelenleginél 650.000-rel több adóisztviselőt kellene alkalmaznia ahhoz, hogy az adóisztviselők népességhez viszonyított aránya elérje az OECD országokra jellemző arányt.¹⁷¹

Am a kapacitásbővítés arra is használható, hogy az OECD politikáját segítse elő a fejlődő országokban, valamint hogy növelje rajtuk az utóbbiak implementációjára irányuló nyomást, függetlenül attól, hogy azok összhangban vannak-e a fejlődő országok érdekeivel vagy sem. Ez olyan politikákra is kiterjed, amelyek konkrét átültetése nehézkesnek bizonyult a fejlődő országokban – mint például az OECD szokásos piaci ár elve a helytelen transzferárzás problémájának kezelésében.¹⁷²

8. doboz

Adóellenőrök Határok Nélkül – megoldás a kapacitásbővítés problémájára?

Az OECD álláspontja szerint az Adóellenőrök Határok Nélkül kezdeményezést annak eszközeként fogják használni, hogy bővítsék a fejlődő országok kapacitását a BEPS megoldások bevezetése érdekében.¹⁷³ Az OECD bejelentésben foglaltak alapján a kezdeményezés egy „társkereső”, amelyben nyugdíjazott vagy még szolgálatban lévő adótisztviselők – fejlett és fejlődő országokból egyaránt – fejlődő országokban kerülnek bevetésre, hogy a helyieket megtanítsák a multinacionális vállalatoknál történő adóellenőrzés lefolytatására.¹⁷⁴ Ez a kezdeményezés egyéb programokat egészít ki, mint a transzferárazással kapcsolatos kapacitásfejlesztés a fejlődő országokban, amelyet az OECD pénzügyi akció munkacsoportja a Világbankkal és az Európai Bizottsággal közösen működtet 14 országban.¹⁷⁵

Mindaddig csak kísérleti bevetésekre került sor, amelyben négy EU ország vett részt: Franciaország Szenegálban, Olaszország Albániában, Hollandia Ghánában és az Egyesült Királyság Ruandában. Az tehát egyértelmű, hogy ezen projekt keretében az EU országok a kapacitásfejlesztési tevékenység jelentős részét magukra vállalják. Az Eurodad elemezte a ghánai és a ruandai kísérleti projekteket, és három fő aggály rajzolódott ki.

Először is felmerül az összeférhetetlenség lehetősége a versenyszféra bevonása kapcsán. Így például Ruandában az egész programot, beleértve a brit adóügyi ellenőrök alkalmazását, a PwC menedzselte – az a vállalat tehát, amely egyebek között igen központi szerepet játszott a LuxLeaks adóbotrányban.¹⁷⁶

Másodsorban fennállhat érdekütközés a szakértőket nyújtó ország és a fogadó ország között. Ghána esetében például a partnerország, Hollandia, egyúttal a székhelye több nagy, Ghánában is működő multinacionális vállalatnak.¹⁷⁷

A kezdeményezést hivatalosan az Addisz Abebában tartott fejlesztésfinanszírozási konferencia keretében indították el, az ENSZ Fejlesztési Program (United Nations Development Program, UNDP) támogatásával.¹⁷⁸ Csak az idő múltával fog kiderülni, hogy a kezdeményezés segíteni fogja-e a fejlődő országokat, vagy végeredményben csak a külső érdekek szolgálatának, illetve a nemzetközi adózással kapcsolatos, már bukott megközelítések exportjának lesz egy újabb eszköze

3.9 A vállalatok és vagyongazdálkodók rejtett tulajdonosai

Az egyik alapvető probléma az illegális adóelkerülés elleni harcban hogy nagyon könnyű a pénz elrejtése. Hagyományosan a titkos bankszámlákat preferálták a vagyonok elrejtéséhez. Ám a jelenlegi trend mellett, amelynek keretében egyre intenzívebbé válik az országok közötti a bankszámla információkra vonatkozó adatcsere (lásd a 3.1 alfejezetet fentebb), az adócsalók, a korrupt és bűnöző személyek egyre inkább más jellegű elrejtési formákhoz fordulnak. „Egyre kifinomultabbá ...válnak az offshore bankolás. Jómódú személyek egyre gyakrabban használnak fantomcégeket, vagyongazdálkodókat, holdingokat és alapítványokat a vagyonuk névleges tulajdonosaiként”,¹⁷⁹ állítja Gabriel Zucman adószakértő.

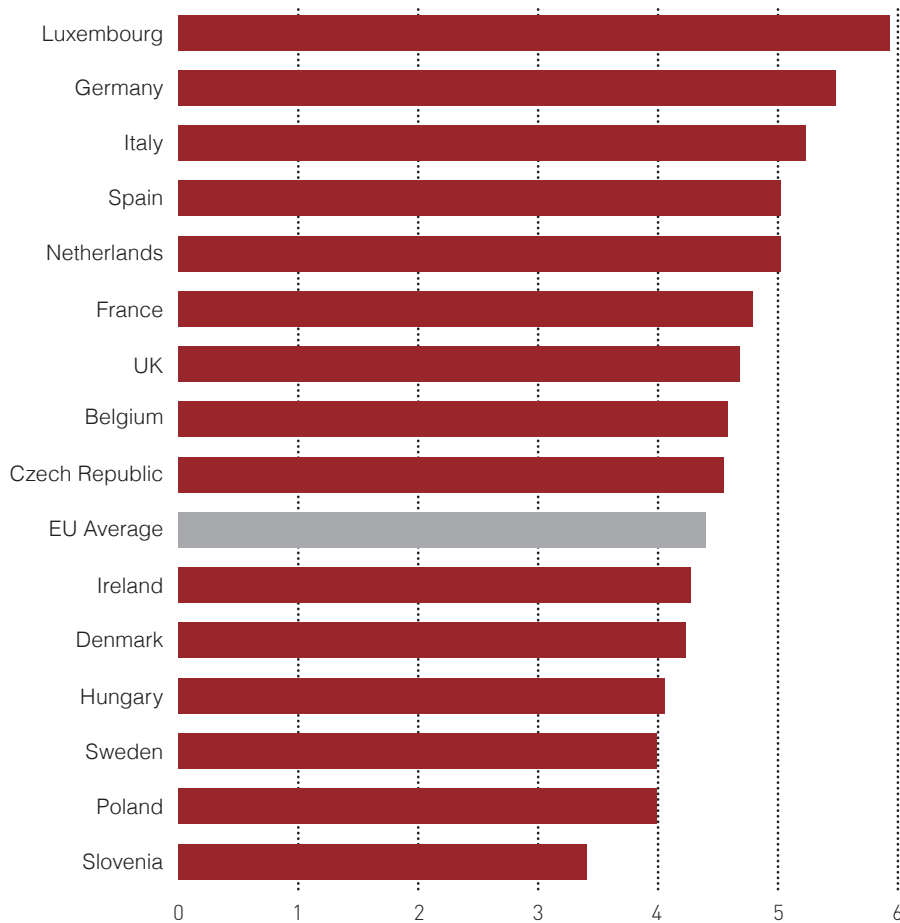
A fent nevezett konstrukciók révén névtelenül tudnak pénzt kezelni: ahelyett, hogy a pénzeszközök felett valóban rendelkező személyek vagy csoportok lennének feltüntetve tulajdonosként, a látszólagos tulajdonos egy vállalat vagy annak a vállalatnak a kijelölt igazgatója. Zucman szerint ez azzal az aggasztó jelenséggel jár, hogy a svájci bankokban elhelyezett, külföldiekhez tartozó bankbetétek 60 százaléka a Brit Virgin Szigeteken, Jersey szigetén, illetve Panamában bejegyzett entitások tulajdonában áll. Az utóbbi helyszínek pedig mind arról nevezetesebbek, hogy ezekben fantomcégeket szokás létrehozni.¹⁸⁰

A SwissLeaks által feltárt információk hasonló mintázatra mutattak rá: a Vietnámmal kapcsolódó bankszámlák 20 százaléka offshore cégekhez tartozott, míg a Kazahsztánhoz kapcsolódó számlák esetében ez az arány 30 százalékra rúg.¹⁸¹ A Guardian szerint az HSBC iratokból az derül ki, hogy a bank azt tanácsolta gazdag ügyfeleinek: rejtőzködjének fantomcégek mögé annak érdekében, hogy vagyonuk ne tartozzon az új, automatikus információcsere által érintett EU szabályok hatálya alá.¹⁸² Vannak olyan fantomcégek és vagyongazdálkodók, amelyeket legitim célokra használnak. De a gond az, hogy a titoktartás, amelyet biztosítanak, olyanokat szokott vonzani, akiknek van titkolnivalója. És a pénzügyek tekintetében ezek körébe tartoznak a világ adócsalói, a pénzmosók, a korrupt diktátorok és hasonlóak. A Világbank megvizsgálta 150 nagyszabású korrupciós botrányt a fejlődő országokban, és arra jutott, hogy ezek 70 százalékában használtak anonim vállalatokat.¹⁸³

Annak érdekében, hogy fel lehessen lépni a fantomcégek és vagyongazdálkodó társaságok révén megvalósuló vállalati titoktartás ellen, az EU új pénzmosás elleni szabályozást fogadott el 2015-ben, amelynek rendelkezései szerint az EU tagállamoknak létre kell hozniuk a fantomcégek és bizonyos vagyongazdálkodó társaságok tényleges tulajdonosait tartalmazó nyilvántartásokat. Ez egy igen jelentős előrelépés, hiszen azt jelenti, hogy innentől fogva nem bújhatnak el egyének homályos tulajdonosi láncolatok mögé. Mindazonáltal az EU jogalkotói egy jelentős, nagyobb átláthatóságot megvalósító lehetőséget szalasztottak el azzal, hogy csak a nyilvánosság azon szereplőit ruházták fel az információ megismeréséhez kapcsolódó joggal, akik valamilyen „legitim érdekkel” tudnak felmutatni a tényleges tulajdonosok nyilvántartásába történő betekintés indoklásaként.¹⁸⁶

Bár nyilvánvalóan tűnik, hogy minden állampolgárnak legitim érdeke fűződik ahhoz, hogy tudhassa kik a társadalmunkban

6. ábra: Pénzmosási kockázatok 15 EU országban, 2015

Forrás: A svájci korrupció-kutató, a Basel Institute on Governance 2015-ös pénzmosás elleni indexe alapján.¹⁸⁴ Ez az index nullától (alacsony pénzmosási kockázat) tízig (magas pénzmosási kockázat) terjed. Az EU átlagos indexe mind a 28 tagország átlagát magába foglalja és nem lett súlyozva népesség vagy egyéb tényezők alapján.

működő vállalkozások tulajdonosai, a „legitim érdekek” egyedi értelmezéseit arra használhatják tagállamok, hogy kizárják a nyilvánosság hozzáférését ezekhez az információkhoz. Mindaddig nem egyértelmű, hogy az EU szabályozás értelmében a fejlődő országok adóhatóságai, az adott országok nyilvánosságáról nem is beszélve, hozzáférést kaphatnak-e ezekhez az információkhoz. Egyúttal azonban a tagállamok fel vannak hatalmazva arra, hogy tovább menjenek az EU szabályozásban meghatározottnál és teljesen nyilvános nyilvántartásokat hozzanak létre.

78%

18 EU tagországban az állampolgárok 78 százaléka egyetért azzal az állítással, miszerint a kormányzataiknak arra kellene kötelezniük a vállalkozásokat, hogy hozzák nyilvánosságra részvényeseik és tulajdonosaik tényleges identitását.¹⁸⁵

4. A jelentés megállapításai

4.1 Adópolitika

Szabadalmi adókedvezmények

A szabadalmi adókedvezmények káros gyakorlata továbbra is terjed az EU-ban. A 28 EU tagállamból már 12-ben vezettek be ilyen kedvezményeket, vagy legalább tervezik a bevezetését. Hiába alkalmaz több kormány is erőteljes retorikát az adóelkerülés ellen, figyelemreméltó, hogy a szabadalmi adókedvezmények felét az elmúlt öt évben fogadták el. Ez eloszlatja azt az illúziót, hogy az EU effektíve leállította az új jellegű káros adóintézkedések bevezetését. A jelentésben vizsgált országok közül több is 2015-ben iktatta törvénybe a (Olaszország) szabadalmi adókedvezményt, vagy jogszabálytervezet kidolgozásához kezdett hozzá ennek érdekében (Írország és Németország). Annak ellenére, hogy az új onnan elfogadott OECD BEPS csomag, amely tartalmaz a szabadalmi adókedvezményekre vonatkozó irányvonalakat, a már létező szabadalmi adókedvezmények az új irányvonalakkal összhangban is változatlan formában működhetnek 2021-ig.

Fantomcégek

A fantomcégek vonatkozásában az év egyik legnagyobb változása az volt, hogy az ezen jelentés által érintett országok egy része külön kezdett el beszámolókat készíteni a speciális célú vállalkozásaikon (SCV) át áramló pénzekről. A vizsgált országokról rendelkezésre álló adatok alapján az derül ki, hogy a közvetlen külföldi beruházások SCV-ken keresztül történő csatornázása ezek felében gyakori (Luxemburg, Hollandia, Magyarország, Dánia, Svédország és Írország).

Feltételes adómelegítések

A feltételes adómelegítések az összes vizsgált országban elterjedtek, bár egyes országokban (kiemelten Hollandiában és Luxemburgban) az átlagnál jóval nagyobb mértékben. Egy kivétellel (Szlovénia) a jelentés által érintett 15 ország mindegyikében lehetővé teszi az állam, hogy az előzetes árképzési megállapodásokban (Advance Pricing Agreements, APAs) részesüljenek a multinacionális vállalatok. A vizsgált országok közül az Európai Bizottság többet (Luxemburg, Hollandia, Írország és Belgium) is vizsgálat alá vett a feltételes adómelegítések miatt.

Adóegyezmények

A fejlődő országokkal kötött adóegyezmények száma továbbra is növekvőben van, de egyes országokra (mint például Luxemburg, amely 2015-ben három új szerződést is kötött fejlődő országgal) ez inkább jellemző volt, mint más országokra (például Svédország, ahol ebben az időszakban egyáltalán nem lépett életbe új egyezmény). Más országokban (mint például Magyarország, Szlovénia és Belgium) tovább bővítették az alacsony adózási országokkal és területekkel kötött egyezmények hálózatát. A tavalyi év során a jelen vizsgálat által érintett országok közül 15 kezdett visszaélés ellenes záradékokat alkalmazni a fejlődő országokkal kötött egyezményeiben (például Hollandia, Dánia, Franciaország és Lengyelország). Más országokban egyre inkább olyan irányú nyomást tapasztalnak a kormányzatok, hogy ismerjék el és

vegyék figyelembe a fejlődő országokkal kötött egyezmények negatív hatását (ilyen például Írország, ahol a kormány a tovagyrúzó hatásokra vonatkozó elemzést készített, vagy Dánia, ahol parlamenti meghallgatást tartottak a témában). Egyes fejlődő országokkal kötött egyezményeket időközben újratárgyaltak (ez történt például Hollandiában és Írországban), amelynek eredményeképp némileg javultak a szerződési feltételek.

A fejlődő országokkal kötött egyezmények keretében átlagosan Spanyolország teljesíti a legrosszabbul a 15 ország közül a forrásadók csökkentése tekintetében. Spanyolország Szenegállal (2014) és Nigériával (2015) kötött egyezményei megerősítik ezt a benyomást.

4.2 Pénzügyi és vállalati átláthatóság

Egyes országokban (kiemelten Németország és Svédország) bankbotrányok világítottak rá a pénzügyi szektor szerepére az adózás alóli kibújás és a pénzmosás elősegítésében.

Tulajdonosi viszonyok átláthatósága

A pénzmosás-elleni irányelvről szóló, 2014 végén zajló EU tárgyalások során egyes országok konstruktív szerepet vállaltak (beleértve Franciaországot és Olaszországot), míg mások inkább negatív szerepet játszottak (mint például Németország, Spanyolország és Lengyelország). Mindazonáltal az irányelvnek az EU tagállamok által történő átültetése során kezd nyilvánvalóvá válni, hogy azok az országok, amelyek ambíciózusabb álláspontra helyezkedtek a tárgyalások alatt nem azok, amelyek az élen járnak az átültetés terén, hiszen mind Franciaország mind Olaszország elutasította a vállalatok tényleges tulajdonosainak a köz számára hozzáférhető nyilvántartásának létrehozását. Az Egyesült Királyság ugyan jelentősen előrehaladott állapotban van a tényleges tulajdonosok nyilvánosan hozzáférhető adatbázisának létrehozásában, de ez sajnos nem terjed ki a vagyonkezelőkre. A jelek szerint csatlakozni fog ehhez a körhöz Szlovénia és Dánia is. Mindkét ország azt nyilatkozta, hogy olyan nyilvántartások létrehozását tervezi, amelyekhez a nyilvánosságnak minden fenntartás nélkül lesz hozzáférése. Az Egyesült Királysággal ellentétben azonban Szlovénia és Dánia nem hagytak alternatív lehetőséget a tulajdonosi viszonyok olyan elfedésére, mint például a vagyonkezelők.

Luxemburg és Németország még mindig a legaggályosabb országok körébe tartoznak, hiszen mindketten számos lehetőséget hagynak nyitva a tulajdonosi viszonyok elfedésére és a pénzmosásra.

Mindazonáltal számos ország egyelőre még nem alakította ki álláspontját, és remélhetőleg úgy fognak dönteni, hogy a következő években bevezetik a teljeskörűen hozzáférhető nyilvántartásokat.

Multinacionális vállalatok beszámolási kötelezettsége

Az előző évben jelentős előrelépések történtek az országokénti beszámolók kérdéskörében. A jelentés által érintett 15 országból kilencben jelentette ki a kormány, hogy át akarja ültetni az OECD BEPS ajánlásokat (Egyesült Királyság, Franciaország, Hollandia, Írország, Lengyelország, Szlovénia, Spanyolország, Svédország). Ezekben az országokban a továbbiakban is titokban maradnak a beszámolók és csak nagyvállalatokra fognak vonatkozni. A korábbi élharcos Franciaország is elélt időközben erre vonatkozó követelésétől és ehelyett inkább azon országok köréhez csatlakozott, amelyek a titkos országokénti beszámolók bevezetését pártolják. Mindazonáltal egyes kormányok (Hollandia, Belgium és az Egyesült Királyság) kifejezésre jutatták, hogy bár eltérő mértékben, de potenciálisan hajlandóak lennének a nyilvánosságnak is betekintést adni a jelentésekbe.

4.3 Globális megoldások

A jelentés által vizsgált 15 ország közül egyik sem szakított a hivatalos EU irányvonallal a 2015 júniusi fejlesztésfinanszírozási konferencia során. Ezen álláspont sajnálatos módon elutasította és egyúttal sikeresen megakadályozta egy, az ENSZ égisze alatt működő kormányközi adótestület felállítását. A tagállamok közül az Egyesült Királyság és Franciaország vezető szerepet játszottak a fejlődő országok azon követelésének sikeres blokkolásában, hogy egyenlő jogokkal vehessenek részt a globális adószabványokat eldöntő tárgyalásokban.

Jelenleg csak a szlovén kormány támogatja egy ilyen testület felállítását.

Ajánlások

5. Ajánlások az EU tagállamoknak és intézményeknek

Több olyan közpolitikai ajánlás is van, amelyet az EU tagállamai és intézményei elfogadhatnak – és el is kellene fogadniuk, annak érdekében, hogy véget vethessenek az adózás alóli kibújás botrányos gyakorlatának. Ezek a következők:

1. Korlátlan nyilvános hozzáférés a vállalatok, vagyonekezelők és hasonló jogi szerkezetek tényleges tulajdonosainak nyilvántartásához. Az EU pénzmosás ellenes irányelvnek átültetése kiemelt lehetőséget biztosít ennek megvalósításához, és a kormányzatoknak túl kell tenniük a vonatkozó irányelv minimál követelményein olyan formában, hogy a nyilvánosságnak teljes hozzáférést biztosítsanak.
2. Teljes országokénti beszámoló elfogadása minden nagyvállalat vonatkozásában, valamint annak biztosítása, hogy az összes ilyen információ elérhető legyen a nyilvánosság számára egy nyílt adatformátumban, amely gép által automatikusan beolvasható és központilag vezetve van egy nyilvános nyilvántartásban. Az ennek keretében megvalósuló jelentésnek legalább annyira részletesnek kell lennie, mint az OECD BEPS által javasolt mintabeszámolóknak,¹⁸⁷ de lényeges, hogy nyilvánosságra kell hozni és ki kell terjednie minden olyan vállalatra, amely a következő kritériumok közül legalább kettőnek megfelel: 1) a mérlegfőösszege eléri vagy meghaladja a 20 millió eurót; 2) a nettó árbevétel eléri vagy meghaladja a 40 millió eurót; 3) a folyó pénzügyi év során az átlagos alkalmazottainak száma eléri vagy meghaladja a 250 főt. Az EU szintjén a részvényesi jogokról szóló irányelvre vonatkozó tárgyalások keretében a tagállamok kormányainak támogatniuk kellene egy minden gazdasági ágazatra kiterjedő, nyilvános országokénti beszámoló elfogadását.
3. Az összes nemzeti és EU szintű adópolitikát figyelembe vevő, a tovagyűrűző hatásokra vonatkozó elemzések (spillover analyses) elkészítése és megjelentetése, ide értve a speciális célú vállalkozások, valamint az adóegyezmények és a multinacionális vállalatoknak nyújtott adókedvezmények elemzését, annak érdekében, hogy fel lehessen mérni ezek hatását a fejlődő országokra, valamint hogy meg lehessen szüntetni azokat a politikákat és gyakorlatokat, amelyek negatív hatással vannak a fejlődő országokra.
4. Annak biztosítása, hogy az OECD által kifejlesztett „Globális szabvány az automatikus információcseréről” tartalmazzon egy átmeneti időszakot is olyan fejlődő országok számára, amelyek a jelen pillanatban kellő adminisztratív kapacitás híján nem tudnak megfelelni a kölcsönös automatikus információcserére vonatkozó követelményeknek. Ezen átmeneti időszak során a fejlődő országok akkor is kaphatnának automatikusan információkat, ha maguk még nem rendelkeznek kellő kapacitással ahhoz, hogy automatikusan megosszanak információkat a saját országaikról.
5. Egy, a fejlődő országokkal közösen végzett alapos kutatás a jelenlegi nemzetközi adózási rendszert potenciálisan kiváltó alapvető alternatívák - mint például az egységes adózás - előnyeiről, kockázatairól és megvalósíthatóságáról, különös tekintettel az alternatív modellekre a fejlődő országokra várhatóan kifejtett hatására.
6. Egy, az ENSZ égisze alatt működő kormányközi adótestület felállítása, azzal a céllal, hogy biztosítani lehessen a fejlődő országok egyenlő részvételét a nemzetközi adószabályok globális reformjának folyamatában. Ennek a fórumnak át kellene vennie az OECD jelenlegi szerepét mint a legfontosabb intézmény a nemzetközi adó-, illetve az ehhez kapcsolódó átláthatósági ügyekkel kapcsolatos együttműködés koordinációjában.
7. Az összes EU országnak nyilvánosságra kellene hoznia adatokat, amelyek kimutatják az országokban bejegyzett speciális célú vállalatokon keresztül áramló befektetéseket.
8. Megszüntetni a fennálló szabadalmi adókedvezményeket és megállítani azok, illetve hasonló jellegű káros struktúrák további terjedését.
9. Nyilvánosságra hozni a multinacionális vállalatoknak kiadott feltételes adómegállapítások lényeges elemeit, valamint elmozdulni egy, a multinacionális vállalatok adóztatására vonatkozó tisztább és kevésbé bonyolult rendszer irányába, amelynek köszönhetően feleslegessé válhat a feltételes adómegállapítások túlzott használata.
10. A közérdekű bejelentők (whistleblowers) hatékonyabb védelmét szolgáló szabályok elfogadása, hogy hatékonyabban lehessen védelmezni azokat, akik a köz érdekében lépnek fel az adózás alóli kibújással kapcsolatos gyakorlatok feltárásával.
11. A Közös konszolidált társasági adóalapra (Common Consolidated Corporate Tax Base, a továbbiakban CCCTB) vonatkozó javaslat támogatása az EU-ban, amely tartalmazza a vállalati nyereség összesítését és megosztását, valamint az olyan új mechanizmusok bevezetésének elkerülése, amelyekkel visszaélve kibújhatnak az adózás alól a multinacionális vállalatok, ideértve olyan mechanizmusokat, amelyekkel konszolidáció nélkül elszámolják a határon túli veszteségeket (ez a közös konszolidált társasági adóalapra (CCTB) vonatkozó javaslatként is ismert).
12. Amikor adóegyezményekről tárgyalnak a fejlődő országokkal, akkor az EU országoknak a következő lépéseket kell meglépnie:
  - Az ENSZ mintaegyezményt követni az OECD szabvány helyett, annak érdekében, hogy elkerülje a részrehajlást a fejlett országok javára.
  - Egy átfogó hatásvizsgálat elvégzése annak felmérése érdekében, hogy milyen hatással jár a fejlődő országokra, valamint hogy a negatív hatások kiküszöbölhetőek legyenek.
  - Az adóztatáshoz való jogok igazságos elosztása a szerződést aláíró felek között.
  - Tartózkodni a forrásadók csökkentésétől.
  - A transzparencia biztosítása az egyezményről szóló tárgyalások során, beleértve az ehhez kapcsolódó közpolitikát és a kormányzat álláspontját, hogy lehetővé tegye az érdekelt feleknek, beleértve a civil társadalmat és a parlamenti képviselőket, hogy alaposan megvizsgálják és nyomon kövessék a tárgyalási folyamat minden részét, annak kezdetétől a lezárulásáig, beleértve a folyamat köztes lépéseit.

Európai Parlament

„Engem a leginkább az aggaszt, hogy a [LuxLeaks által feltárt] gyakorlatok közül nagyon sok vitathatatlanul jogszerű volt. Ez tényleg azt jelenti, hogy fel kell szólítani a tagállamokat, hogy működjenek együtt velünk a módszeres illegális adóelkerülési gyakorlatok Európában történő felszámolása érdekében, legyen az Luxemburgban vagy bármely más országban.”

Martin Schulz, az Európai Parlament elnöke¹⁸⁸

Általános áttekintés

Miután az Európai Parlament hagyományosan az adóigazságosságért kampányolók szövetségének számít, az Európai Parlament új tagjainak 2014-es megválasztásuk után gyorsan állást kell foglalniuk ebben a kérdésben. Gyakorlatilag azonnal a választási ciklusuk kezdetekor arról kellett dönteniük az Európai Parlament tagjainak, hogy élnek-e az arra vonatkozó jogokkal, hogy eltávolítsák az Európai Bizottság elnökét, Jean-Claude Junckert a hivatalából, miután világot láttak az aggasztó LuxLeaks leleplezések a luxemburgi adóügyi politikáról, amelyek visszanyúlnak arra az időszakra, amikor még Juncker volt az ország miniszterelnöke. Bár a legnagyobb Európai Parlamenti frakciók közötti kétes kompromisszumnak köszönhetően Juncker végül megtarthatta a tisztségét,¹⁸⁹ de az adóigazságosság témája nem tűnt el a napirendről. Mindössze egy év leforgása alatt az Európai Parlament (EP) lefolytatta a tárgyalásokat egy fontos irányelvről, amely a tényleges tulajdoni viszonyok átláthatóságát szabályozná,¹⁹⁰ és elfogadott két fontos adóügyi jelentést, valamint két további várható 2015 végéig.¹⁹¹ Emellett a Parlament oly módon módosította a Bizottság által benyújtott irányelv javaslatot, hogy az tartalmazza az országonkénti beszámolót, a feltételes adómegegyeztetések nyilvánosságra hozatalát,¹⁹² valamint felállított egy különleges bizottságot a feltételes adómegegyeztetések és egyéb káros, adózással kapcsolatos gyakorlatok felülvizsgálata céljából.¹⁹³

Mindazonáltal nem mindig ennyire egységes az EP ezekben a kérdésekben. Bár minden parlamenti frakció élesen elítélte a LuxLeaks botrány által feltárt gyakorlatokat, és szigorú ellenintézkedések elfogadását szorgalmazta, végül a legnagyobb frakciók elutasították egy, az adózással kapcsolatos káros gyakorlatok kivizsgálását célzó, széles jogkörökkel felruházott vizsgálóbizottság felállítását. Ehelyett a Parlament egy gyengébb vizsgálóbizottság létrehozásában tudott csak megállapodni.¹⁹⁴

Az EP viszonylag egyedülálló az uniós intézmények és tagállamok körében a tekintetben, hogy kiáll a fejlődő országok érdekei mellett az adóigazságosság témakörében. 2015-ben ismét megerősítette az EP ezt a benyomást, amikor elfogadott egy haladó szellemiségű jelentést az adózásról és a fejlesztési politikáról, amely többek között felszólította az Európai Bizottságot, hogy terjesszen elő „egy ambiciózus cselekvési tervet ... amely támogatja a fejlődő országoknak az adócsalás és legális adóelkerülés elleni küzdelmét, valamint segíti őket egy fair, kiegyensúlyozott, hatékony és átlátható adózási rendszer létrehozásában”.¹⁹⁵ Az ilyen felhívások sajnos gyakran visszhang nélkül maradnak, mivel az EU alapszerződések értelmében az EP csak gyenge jogosultságokkal rendelkezik az adózás terén. Ez nem szerencsés, mivel bár az EP-nek is vannak időnként hiányosságai e téren, de mind a tagállamok, mind a Bizottság sokat okulhatnak abból, amit az egyetlen közvetlenül választott és legátláthatóbb EU intézmény mond az adópolitika terén.

Adópolitika

Speciális célú vállalatok (SPV-k)

A 2015-ös éves adójelentésében az EP több fontos javaslatot tett a speciális célú vállalatok vonatkozásában. Ennek keretében felkérték a tagállamokat, hogy „jelentessenek meg egy hatásvizsgálatot a speciális célú vállalatok és hasonló jellegű jogi képződményekről”.¹⁹⁶ Ez nagyon hasznos lenne, mivel egyértelművé tenné, hogy milyen hatással lennének az SPV-k más országok adóalapjára. Sajnos az EP jelentésből nem derül ki, hogy a hatásvizsgálatnak csak a tagállamok adóalapjára kellene-e koncentrálnia vagy az EU-n kívüli országokat, ideértve a fejlődő országokat is figyelembe venné-e. Emellett a jelentésben arra kérték a tagállamokat, hogy hozzanak nyilvánosságra „olyan adatokat, amelyekben megjelennek az ilyen gazdálkodó szervezeteken átáramló beruházások”. Jelenleg ilyen jellegű, nem összesített adat csak néhány tagállamban létezik, annak ellenére, hogy a létezése megkönnyítené azon SPV szervezetek azonosítását, amelyekkel visszaélnék az adózási jogszabályok kijátszása érdekében. Végezetül - és talán ez a leglényegesebb - az EP felhívta a tagállamokat, hogy „vezessenek be kellően erős kötelező követelményeket [substance requirements, azaz valós gazdasági tevékenységet előíró követelmény - a ford.] az ilyen gazdálkodó szervezetek vonatkozásában, annak érdekében, hogy ne lehessen velük visszaélni adózási célból”.¹⁹⁷ A kötelező követelmények garantálják, hogy a fantomcégektől és a postafiók vállalatoktól eltérően a speciális célú vállalatoknak kötelező legyen bizonyos mennyiségű gazdasági tevékenységet folytatni azokban az országban, amelyekben működnek. Az ilyen követelmények előírhatják például az alkalmazottak minimális számát. Együttesen a fenti három, a tagállamok speciális célú vállalatokkal kapcsolatos politikájára vonatkozó ajánlás egy jó első megközelítést valósíthat meg annak felmérése érdekében, hogy a speciális célú vállalatok milyen káros hatást fejtenek ki az adóbehajtásra mind a fejlett, mind a fejlődő országokban.

Szabadalmi adókedvezmények

Az EP a 2015-ös éves adójelentésében foglalkozott a szabadalmi adókedvezmények problémájával, és „sürgős fellépést, valamint kötelező hatályú intézkedéseket javasolt azon káros hatások ellensúlyozása érdekében, amelyek a szellemi tulajdon vagy [vagy az ún. „patent box-ok] által generált jövedelmek adókedvezményei miatt keletkeznek”.¹⁹⁸ Bár ez egy üdvözlendő lépés lenne, potenciális implikációi még nem egyértelműek, mivel a javaslat nem pontosítja, hogy milyen jellegű kötelező intézkedésekre kerülne sor.

Feltételes adómelegfűzések

Az EP minden feltételes adómelegfűzés nyilvánosságra hozatalát követeli 2013-ig, azaz messze a LuxLeaks botrányt megelőző időszakra visszamenőleg.¹⁹⁹ Ugyanezen logika szerint a részvényesi jogokról szóló irányelv EP általi felülvizsgálata során sor került egy módosításra, amely arra kötelezné a multinacionális vállalatokat, „hogy hozzájáruljanak nyilvánosságra az őket érintő feltételes adómelegfűzések lényeges elemeit és az ezzel kapcsolatos információkat”.²⁰⁰ Ezt a módosítást jelentős többséggel, 408 képviselő szavazatával fogadta el az EP. A LuxLeaks botrányt követően felállított különleges bizottságtól további ajánlásokat várnak a feltételes adómelegfűzések vonatkozásában.²⁰¹

Adóegyezmények

Az EP a 2015 júniusi adózás és fejlesztési jelentésében kiemelte, hogy az adóegyezmények „*kulcsfontosságú eszközzé váltak a transznacionális vállalatok kezében, amelynek segítségével nyereséget csoportosíthatnak át azokból az országokból, ahol ezekre szert tettek, olyan országokba vagy területekre, ahol a multinacionális vállalatok kevés, vagy semennyi adót nem fizetnek*”.²⁰² A fejlődő országokkal kötött adóegyezmények vonatkozásában a Parlament a következő megalapozott ajánlást fogadta el: „a fejlődő országokkal kötendő adó- és beruházási szerződések tárgyalása során a megegyezésnek biztosítania kellene, hogy a határon átvelő gazdasági tevékenységből eredő bevétel vagy nyereség a forrásországban adózzon, ahol azt kitermelik vagy létrehozzák”.²⁰³ E célt szem előtt tartva a jelentés hangsúlyozta, hogy az ENSZ mintaszerződés ezt oly módon éri el, hogy „*az adózási jogok igazságos elosztását biztosítja a forrásország és a vállalat székhelyének országa között*”. Továbbá ehhez kapcsolódóan a jelentés kiemelte az *EU tagállamok arra vonatkozó kötelezettségét is, hogy a fejlődő országokkal folytatott, egyezmények tárgyalása során politikájuk megfeleljen a politikák fejlesztési célú koherenciájának elvének*.²⁰⁴ Ezekből az ajánlásokból kiderül, hogy az EP tisztában van azzal a kihívással, amit az adóegyezmények jelentenek a fejlődő országok számára, és helyesen az ENSZ mintaszerződést jelöli ki jobb megoldásként az OECD mintaszerződéshez képest.

Egy, az adózásra vonatkozó 2013-as jelentés arra szólította fel a Bizottságot, hogy dolgozzon ki közös szabványokat az EU tagállamok és a fejlődő országok közötti adóegyezményekre, a célból, hogy „*megakadályozza az adóalap eróziót ezekben az országokban*”.²⁰⁵ A Parlament különleges bizottsága, amelyet a LuxLeaks után állítottak fel, jelenleg fontolóra veszi, hogy hasonló felhívást fogalmazzon meg a Bizottság felé, és a 2015-ös jelentés tervezetében egy „*közös EU keretrendszert*” javasolt a bilaterális adóegyezményekhez, valamint a „*hatalmas számú egyéni bilaterális adóegyezménynek az EU és harmadik országok/területek között kötött egyezményekkel történő fokozatos kiváltását*” szorgalmazta.²⁰⁶ Ezen progresszív gondolatok mellett az EP erősen támogatta a „tagállamok társasági adózási rendszerének, valamint a fejlődő országokkal kötött bilaterális adóegyezményekre” vonatkozó *tovagyűrűző hatások elemzésének (spillover analyses) elkészítését*.²⁰⁷

Pénzügyi és vállalati átláthatóság

Tényleges tulajdon

A Parlament határozottan kiállt azon alapelv mellett, miszerint a vállalatok és vagyongazdálkodó társaságok tényleges tulajdonosainak kiléte ne legyen titok. E téren döntő esemény volt az EP 2014 márciusában hozott döntése, amikor 643 képviselő szavazott ezen egyszerű elv mellett (és mindössze harmincan voksoltak ellene).²⁰⁸ 2014 decemberében a Parlament, a Bizottság és a Tanács kompromisszumra jutottak az EU pénzmosás-ellenes negyedik irányelve kapcsán. El kell ismerni a Parlament szerepét a téren, hogy mind a központi nyilvántartást, és különösképp annak a nyilvános hozzáférhetőségét sikeresen elérte a tárgyalások során. A nyilvános hozzáféréshez való ragaszkodással a Parlament egyedül állt, de köszönhetően a pártokon átvelő egységes álláspontnak, valamint annak hangsúlyozásának, hogy szükség van a nyilvános felülvizsgálatra a pénzügyi bűnözés elleni fellépésében, végül előrelépés történt, bármennyire is tökéletlen sok tekintetben a végül kialakított megállapodás. A Parlament kifejezésre jutatta a nyilvános hozzáférés megvalósítása iránti elhatározottságát, amikor a pénzmosás-ellenes irányelv megállapodás után néhány hónappal felhívta a tagállamokat, hogy „éljenek a fennálló rugalmas lehetőségekkel, különösképp a pénzmosás-ellenes irányelv kínálta lehetőségekkel, a vállalatok, vagyongazdálkodó társaságok, alapítványok és egyéb jogi entitások tényleges tulajdonosairól való információkhoz történő korlátlan, nyilvánosan hozzáférhető nyilvántartások használata tekintetében”.²⁰⁹

Nyilvánosan hozzáférhető országokénti beszámoló

Az országokénti beszámoló vonatkozásában is a nyilvános hozzáférés támogatójaként lépett fel a Parlament. A 2013-as tőkekövetelményekről szóló irányelv keretében a bankok vonatkozásában bevezetett nyilvános országokénti beszámoló elfogadásában is kulcsszerepet játszott, és azóta az éves adójelentésében, valamint az adózás és fejlesztés jelentésében megismételte követelését (mindkettőre 2015-ben került sor), miszerint az összes gazdasági szektorra ki kellene terjeszteni a nyilvános országokénti beszámolót.²¹⁰ Am a döntő pillanatban, amikor az úgynevezett részvényesi jogokról szóló irányelv 2015-ös tárgyalása során több párt is javasolt olyan módosítókat, amelyek az összes gazdasági szektor vonatkozásában is kötelezővé tennék a nyilvános országokénti beszámolót, repedések jelentek meg a látszólagos konszenzuson. Bár 2015 májusában hajszálnyi többséggel átment a parlamenti bizottságon,²¹¹ több jobboldali nagypárt is érvelt a nyilvánosság azon joga ellen, hogy hozzáférhessen az országokénti beszámolókhöz, és végül kikényszerítettek egy plenáris szavazást az irányelv-tervezetről. Bár a plenáris szavazást intenzív nyomás és tárgyalások előzték meg, a nyilvános országokénti beszámolóra vonatkozó módosító indítvány jelentős többségre tett szert, mivel 404 EP képviselő támogatta és pusztán 127 szavazott ellene, 174 tartózkodás mellett.²¹² A civil társadalom méltatta a döntést,²¹³ valamint a dokumentum előterjesztőjét, Sergio Cofferati EP képviselőt, aki kijelentette: „nem mulaszthatjuk el ezt a lehetőséget [a nyilvános országokénti *beszámoló bevezetésére], különösen a LuxLeaks és egyéb botrányok után*”.²¹⁴ Miután az EP kialakította álláspontját, a következő lépés az lesz, hogy a Bizottság, a

Tanács és a Parlament addig tárgyalnak, amíg megegyezésre jutnak.

Automatikus információcsere

Az automatikus információcsere vonatkozásában az EP 2015-ös éves adójelentésében egy erős és progresszív ajánlást fogalmazott meg a fejlődő országok bevonására kísérleti projekteken keresztül, amelyek egy „átmeneti időszakon keresztül működnek az új globális szabvány bevezetése során, amelynek során még nem áll fenn a kölcsönösség követelménye”.²¹⁵ Az EP által júniusban elfogadott, 2015-ös adózási és fejlesztési jelentés megerősítette ezt az ajánlást,²¹⁶ valamint hozzátette, hogy „szükséges a folytatódó szakértői támogatás a pénzügyi és műszaki területeken annak érdekében, hogy a fejlődő országok kiépítsék az információ küldéséhez, illetve *feldolgozásához szükséges kapacitásokat*”. Fontos hangsúlyozni, tette hozzá a jelentés, „hogy az OECD új nemzetközi automatikus információcsere szabványa tartalmaz egy átmeneti időszakot a fejlődő országok számára, amely abból a felismerésből ered, hogy a szabvány kölcsönössé tételével effektíve kizárná azokat az országokat, amelyeknek nincs meg a kellő erőforrása és kapacitása a megkövetelt információk begyűjtéséhez, kezeléséhez és megosztásához”.²¹⁷ Ezekkel az ajánlásokkal az EP bebizonyította, hogy az EU-ban vezető szerepet tölt be a fejlődő országoknak az automatikus információcserebe történő bevonása terén.

EU megoldások

Bár több EU szkeptikus csoport is van az EP-ben, a képviselők jelentős többsége még mindig pártolná, ha az Unió nagyobb szerepet vállalna az adózás területén. Az EP több alkalommal is arra biztatta az Európai Bizottságot, hogy kezdeményezőbb szerepet töltsön be az adóigazságosság terén. Az EP elvárása nem utolsósorban egy 2015-ös meghallgatáson nyilvánult meg, amikor több Európai Biztossal is beszélt a feltételes adómegállapításokat vizsgáló különbizottság.²¹⁸ Az EP ezen túlmenően már régóta támogatja a közös konszolidált társasági adóalapra (CCCTB) vonatkozó javaslatot az EU-n belüli adókoordinációt illetően, amely álláspontját 2015-ben megerősítette.²¹⁹ Az EP 2015-ös éves adójelentése emellett hangsúlyozza, hogy *„az EU szintjén összehangolt fellépés ...szükséges ahhoz, hogy harmadik országok vonatkozásában érvényt lehessen szerezni az átláthatóságra vonatkozó sztxenderdeknek”*.²²⁰

Egyúttal az EP kritikusan viszonyult ahhoz, ahogy az adópolitikák összehangolása jelenleg zajlik az EU-ban, különös tekintettel a titokzatoskodó magatartási kódexszel foglalkozó csoportra, amely az EU Tanács keretében ülésezik. 2015-ben az EU a csoport megbízásának felülvizsgálatát követelte, *„annak érdekében, hogy fejleszteni lehessen annak hatékonyságát, valamint ambiciózus eredményeket lehessen elérni, például egy olyan kötelezettség bevezetésével, hogy nyilvánosságra kelljen hozni a vállalatoknak nyújtott adókedvezményeket és adótámogatásokat*”. Emellett az EP felkérte a magatartási kódexszel foglalkozó csoportot, hogy átláthatóbb legyen oly módon, hogy *„pénzügyminiszterek részére írt, hat havonta beadott jelentésében”* közöl egy *„átekintést arról, hogy mely ország mennyiben követi a csoport által megfogalmazott ajánlásokat*”.²²¹ Ezek a javaslatok mind üdvözlendő korrekciók lennének a nagyrészt hatástalan magatartási kódexszel foglalkozó csoport eddigi tevékenységéhez képest.

Globális megoldások

Az EP határozottan jelezte, hogy támogatja egy, az ENSZ égisze alatt működő kormányközi adótestület felállítását. Ezt a véleményt a 2015-ös éves adójelentésében, illetve a fejlesztési bizottság adóügyi jelentésében fejezte ki.²²² Az utóbbiban az EP *„felhívta az EU-t és a tagállamokat, hogy biztosítsa hogy az ENSZ adóügyi bizottsága egy valódi kormányközi testületté alakuljon át, amely az ENSZ Gazdasági és Szociális Tanács keretén belül jobban képes elősegíteni - és több erőforrással rendelkezik e célból hogy minden ország egyenlő státuszban vehessen részt a nemzetközi adópolitika kialakításában és reformjában”*.²²³ Egy hónappal az Addisz Abebában tartott fejlesztésfinanszírozási csúcstalálkozó előtt ez az ajánlás jelzésértékkel bírt. Am éppúgy, mint az EP adóügyekben megfogalmazott egyéb haladó ajánlásai esetében, az EU tagállamokat egyáltalán nem kötik ezek az ajánlások, és azok sajnos a figyelmen kívül hagyása mellett döntöttek.

Összegzés

Figyelemreméltó, hogy az Európai Parlamentben megjelenő szerteágazó politikai képviselet és sokszínűség ellenére az EP képviselők meg tudtak egyezni egy sor erősen progresszív jellegű adóügyi ajánlásban a tagállamok és a Bizottság részére. Különösen biztató emellett, hogy az EP kifejezte: elkötelezett annak a kérdésnek a kezelésében, hogy az EU adópolitikája milyen hatással van a fejlődő országokra. Sőt, már több hasznos közpolitikai megoldást is javasolt e téren. Am az EP nem csak közpolitikai elképzeléseket terjesztett elő, hanem valós törvényhozási győzelmeket is elért az adóigazságosság terén, amelyek közül talán a legkiemelkedőbb a pénzmosás elleni és a részvényesi jogokról szóló irányelvek közelmúltban történt felülvizsgálata. Az EP eddig a vállalati átláthatóságot növelő intézkedések terén bizonyult a leghatékonyabbnak, mert e téren úgynevezett együtdöntési hatáskörrel rendelkezik. Mindazonáltal az adópolitikához közvetlenül kapcsolódó kérdésekben az EU szerződések csak gyenge jogalkotási felhatalmazással ruházzák fel az Európai Parlamentet, és így gyakran a partvonalon maradnak, ahonnan olyan ajánlásokat fogalmaznak meg amelyek nem kötelező hatályúak.²²⁴ Ez nem szerencsés, hiszen az EU és tagállamai sokat tanulhatnak a Parlamenttől, ha odafigyelnének annak az adóigazság mellett történő konzekvens kiállítására.

A cinikusok azt mondhatják, hogy a befolyással bíró csoportok az EP-ben inkább nem kötelező hatályú jelentéseket szeretnek kiadni, ahelyett, hogy valós befolyásért küzdenének e téren is, ahogy ez megnyilvánult abban is, hogy 2015-ben határozatlanok voltak Junckernek a LuxLeaks botrány kapcsán történő megbuktatására vonatkozó kísérlet kérdésében. Ezt a határozatlanságot tetézték azzal, hogy ráadásul elmulasztottak felállítani egy hatékony vizsgálóbizottságot a kiszárgott információk kivizsgálása érdekében. Végül egyes csoportok az EP-n belül vonakodtak a nyilvános országokénti beszámoló követelményét jogszabályjavaslatba foglalni, annak ellenére, hogy már évek óta támogatták a nem kötelező felhívásokat egy ilyen jellegű jogalkotási kezdeményezésre. Bár vannak bizonyos gyengéi, például a törvényhozási hatalmának korlátozott jellege, vagy például egyes EP frakciók hiányzó hajlandósága, hogy ott lépjen fel az adóigazságosság érdekében, ahol az a leginkább számít, az EP mindazonáltal a fejlődő országok, valamint az adóigazságosság egyik legeltőkéltebb szövetségese.

Európai Bizottság

„Minimális az empátiánk azon vállalatok irányában, amelyek nem hajlandók kivenni igazságos részüket az adózásból, valamint azon rendszerekkel szemben, amelyek erre lehetőséget biztosítanak nekik. Újra kell építeni az összefüggést a vállalatok nyereségtermelésének helyszíne és az adózásuk helyszíne között”.

Pierre Moscovici, Gazdasági és pénzügyek, adó- és vámügy biztosa²²⁵

Általános áttekintés

Még mielőtt az Európai Parlament jóváhagyta kinevezését, az Európai Bizottság (EB) elnöke, Jean-Claude Juncker világosan kifejezte, hogy ő az újonnan alakult Bizottságot „**az utolsó esély Bizottságának tartja**”, hozzátéve hogy „**vagy sikerül az európai polgárokat közelebb hozni Európához vagy meg fogunk bukni**”.²²⁶ Nem sokkal azután, hogy elnyerte az EP képviselők támogatását, kitört a LuxLeaks botrány, és Junckernek később be kellett ismernie, hogy ez „**gyengítette**” pozícióját, így fogalmazott: „a LuxLeaks azt a benyomást kelti, hogy részt vettem olyan műveletekben, amelyek nincsenek összhangban alapvető etikai és erkölcsi normákkal”.²²⁷

Ezen botrányok közepette a Bizottság nagyon igyekezett megmutatni elkötelezettségét az adózás alóli kibújás elleni küzdelem mellett. Ez két különböző megközelítésen keresztül zajlott 2015-ben: egyfelől hangsúlyos szerepet kapott az adózás az Európai Bizottság munkaprogramjában, másfelől sor került egy sor, az előző Bizottság által kezdeményezett magas szintű állami támogatás vizsgálatra, amely a tagállamok és a világ legnagyobb multinacionális vállalatainak némelyike közötti megállapodásokat ellenőrizte. (A jelen esetben az állami támogatás olyan adókedvezményekre vonatkozik, amelyek egy különleges előnyt kínálnak egy vállalatnak, ami a többi számára nem elérhető).

Am ahogy kiderülnek az adócsomagok részletei – és ahogy egyre távolodik a LuxLeaks – erősödik az a benyomás, hogy a kemény retorika és az új kezdeményezések nem nyilvánultak meg olyan jellegű cselekvésben, amelynek súlya összhangban van a kihívásaik súlyával, különösképp, ha olyan jogalkotási javaslatok betérjesztéséről van szó, amelyek hatékonyan kezelnék az adózás alóli kibújás problémáját. Ennél is aggasztóbb, hogy a pár közpolitikai kezdeményezés, amely az új Bizottság idején betérjesztésre került, nem veszi figyelembe a fejlődő országok érdekeit.

Adópolitika

A belső piac logikájával összhangban a Bizottság már régóta támogatja a tőke szabad mozgását az EU-n belül. Az anya- és leányvállalatokról, illetve a kamat- és jogdíjbevételekről szóló irányelvek kulcsszerepet játszottak e tekintetben, mivel az EU-n belül felszámolták a határokon átvitelő pénzügyi áramlatokra kivethető forrásadót.²²⁸ Bár a tőke szabad áramlását nem vonták vizsgálat alá, a Bizottság egyre inkább felismeri, hogy egyes multinacionális vállalatok visszaéltek a fent említett irányelvekkel a célból, hogy egyáltalán ne adóztassák meg őket.²²⁹ Ennek eredményeképp a Bizottság egy visszaélés elleni záradékkal javasolta módosítani az anya- és leányvállalatokról szóló irányelvet, amit a Tanács 2015 januárjában el is fogadott.²³⁰ Jelenleg a Bizottság egy hasonló rendelkezésen dolgozik, amellyel a kamat- és jogdíjbevételekről szóló irányelvet egészítenék ki, bár jelenleg bonyolultnak tűnik a felülvizsgálathoz szükséges támogatást megtalálni a tagállamok körében.²³¹ Az ilyen visszaélés elleni rendelkezések lehetővé teszik a tagállamoknak, hogy megtagadjanak az irányelv szerint járó adókedvezményeket olyan vállalatoktól, amelyek struktúrája „főként az adókedvezmények megszerzésének célját szolgálja, vagy amelyek esetében ez az egyik legfőbb cél”.²³²

2015 júniusában a Bizottság egy csomagot indított útjára, amelynek célja az igazságos és hatékony társasági adózás megteremtése az EU-n belül.²³³ A csomagban foglalt intézkedések „**egy koordináltabb társasági adózási környezet létrehozását [ígérték] az EU-ban, amely igazságosabb adózást, kiszámíthatóbb adóbevételeket és jobb üzleti környezetet eredményezne**”.²³⁴ De a csomag nem igazán tartalmazott új jogszabályi kezdeményezéseket. Talán a legfontosabb intézkedés az a bejelentés volt, hogy újraéled a közös konszolidált társasági adóalapra (CCCTB) vonatkozó javaslat²³⁵ az EU-n belüli társasági adózás összehangolt megközelítésére. Bár a Bizottság csak 2016-ra készül egy teljesen kifejlesztett javaslatot előterjeszteni,²³⁶ annyit már jelzett, hogy az új javaslat lehetővé tenné a multinacionális vállalatoknak, hogy szabadon helyezték át veszteségeiket egy EU tagállamból a másikba, amivel csökkenthetnék a hivatalos nyereségüket és ezzel együtt az adóbefizetéseiket is.

Egyúttal a Bizottság határozatlan időre elhalasztotta az eredetileg kitűzött határidőt arra vonatkozóan, hogy az EU mikor veszi fontolóra egy olyan rendszer bevezetését, amely egy multinacionális vállalat különböző EU tagállamokban termelt nyereségeit, illetve veszteségeit összesítené.²³⁷ A civil társadalom képviselői rámutattak, hogy ezek a tervek újabb joghézagokat eredményeznének az EU adórendszerében, és ezáltal még agresszívabb adótervezéshez, valamint még alacsonyabb adóbefizetéshez vezetnének a multinacionális vállalatok részéről.²³⁸ A Bizottság véleménye szerint erre a változásra szükség lenne annak érdekében, hogy a Tanácsban támogatást lehessen szerezni a javaslatához.²³⁹

A csomag tartalmazza 30 nem-együttműködő ország és terület névsorát is, amelyeket egyébként „adóparadicsomként” vagy „titoktartás kínáló” országgént, illetve területként ismernek.²⁴⁰ A Bizottság viszonylag önkényes kritériumok alapján hozta létre a listát, és csak azokat az országokat és területeket vette fel ebbe, amelyek legalább tíz tagország fekete listáján szerepelnek.²⁴¹ Nem állapítottak meg szankciókat a listán szereplő országokkal és területekkel szemben, a Bizottság pusztán annyit mondott, hogy hajlandó „*a potenciális ellenintézkedéseket koordinálni*”, annak kifejtése nélkül, hogy ezek milyen formát ölthetnek.²⁴² Talán a legkritikusabb probléma az volt, hogy a lista nem tartalmazott egyetlenegy sem azon számos ország vagy terület közül, amelyek az EU-n belül hatalmas szerepet játszanak a multinacionális vállalatok adótervezési stratégiájában. Ezzel szemben viszont tartalmazott a lista olyan fejlődő országokat, mint például Libéria, amelyek csak marginális szerepet töltenek be a nemzetközi pénzügyi és offshore rendszerben.²⁴³ Hasonlóképpen, ahogy a brit napilap, a *Guardian* kiemelte, „*a listán szerepel a parányi polinéz sziget Niue, ahol 1.400 fő él a megélhetést alig meghaladó életszínvonalon — de nincs rajta Luxemburg, az EU gazdag adóelkerülési központja*”. A *Guardian* azt is hozzátette, hogy „*Jersey-szigete és Svájc nem lettek említve*.”²⁴⁴

Szabadalmi adókedvezmények

Egy a Bizottság által 2014 novemberében megjelentetett tanulmány komolyan megkérdőjelezte a szabadalmi adókedvezmények hatékonyságát, megjegyezve, hogy ezek inkább az agresszív adótervezésre hajlamosítanak, illetve hogy az innováció előmozdítása helyett „inkább a vállalati bevételek áthelyezését tűnnek szolgálni”.²⁴⁵ Ezekre az aggodalmakra reagálva, a Bizottság korábban kifogásolta a Egyesült Királyság szabadalmi adókedvezményét, és vizsgálatot folytatott a szabadalmi adókedvezmény tagországok általi használatával kapcsolatban. Miután azonban Németország és az Egyesült Királyság megegyeztek a szabadalmi adókedvezmények jövőbeni használatának tekintetében az EU-ban, a Bizottság egyik tisztviselője 2015 februárjában azt mondta, hogy a szabadalmi adókedvezmények tagállami használatának tervezett vizsgálatát végül törölték.²⁴⁶ Az Egyesült Királyság és Németország közötti kompromisszumot tükrözve a Bizottság júniusi társasági adó csomagja kapcsán bejelentette: arra fogja kérni a tagállamokat, hogy a saját szabadalmi adókedvezményeiket az OECD adóalap-erőző és nyereségátcsoportosítás (BEPS) keretében kidolgozott ajánlásokkal összhangban alakítsák ki. Egyúttal arra is figyelmeztette a tagállamokat, hogy ha 12 hónapon belül nem történik előrelépés a szabadalmi adókedvezményeknek ezen javaslatokkal történő összhangba hozása tekintetében, akkor a Bizottság fontolóra fogja venni, hogy ezt a változást egy jogszabály benyújtása révén erőszakolja ki.²⁴⁷ Bár igenis indokolt, hogy a Bizottság a szabadalmi adókedvezményekhez kapcsolódó problémákra összpontosít, mégis aggasztó, hogy az OECD ajánlásokra támaszkodik ezen problémák megoldásában, mivel ezt a megközelítést támadták azért, mert nem volt képes a szabadalmi adókedvezménye járó nyereségáthelyezés

lehetőségeit korlátozni.²⁴⁸

Feltételes adómegállapítások

A Bizottság már több alkalommal is élt azon felhatalmazásával, hogy vitassa a tagállamok feltételes adómegállapításait (lásd bővebben alább, az EU megoldások alfejezetben). Továbbá 2015 márciusában bejelentett egy törvényhozási javaslatot a feltételes adómegállapításokban foglalt információk automatikus cseréjére vonatkozóan.²⁴⁹ Amennyiben elfogadják, az új javaslat felhatalmazná a Bizottságot egy felügyeleti szerep betöltésére, amely a tagállamok által kibocsátott feltételes adómegállapítások számát és típusát ellenőrizné. Amellett hogy a javaslat nem tárna új információkat a nyilvánosság elé, ráadásul a fejlődő országokon sem segít, mivel csak az EU tagállamok részesülnének a feltételes adómegállapításokból a csere keretében, függetlenül attól, hogy ezek a határozatok milyen hatással járnak az EU-n kívüli országok adóalapjára.

Az *előzetes árképzési megállapodásokra* (Advance Pricing Agreement, APA) vonatkozó korábbi, az egész EU-ra kiterjedő irányvonalakat egy szakértői csoport fejlesztette ki, majd a Bizottság hagyta jóvá 2007-ben.²⁵⁰ A civil társadalomban támadták ezeket az irányvonalakat, mert nem foglalkoznak annak lehetőségével, hogy agresszív adótervezés keretében visszaélnek az előzetes adómegállapításokkal.²⁵¹ Azt a tényt is kritizálták, hogy az irányvonalat megfogalmazó csoportban olyan multinacionális vállalatok és könyvvizsgáló cégek domináltak, amelyek történetében megkérdőjelezhető adógyakorlatok szerepeltek.²⁵² Egy kis pozitív lépésként a Bizottság három civil szervezetet is felvett a csoportba 2015-ben, ezáltal enyhén kiegyensúlyozottabbá téve a különböző érdekcsoportok közötti egyensúlyt.²⁵³ Jelenleg még nem lehet tudni, hogy a csoportnak szándékában áll-e a Bizottság *előzetes árképzési megállapodásokra* vonatkozó iránymutatását módosítani és aktualizálni. 2015-ben az Európai Ombudsman vizsgálatot indított annak érdekében, hogy a Bizottság mellett dolgozó szakértői csoportok összetétele kiegyensúlyozottabb és működésük átláthatóbb legyen. Ez talán véget vethet annak az eddigi gyakorlatnak, miszerint a kétes adóügyekben involvált vállalatokat és tanácsadókat kértek fel adóügyekben tanácsadónak.²⁵⁴

Pénzügyi és vállalati átláthatóság

A 2015 márciusában kelt Adóátláthatóság csomagjában a Bizottság az átláthatóság hiányát jelölte meg az agresszív adótervezés egyik hajtóerejeként, leszögezve, hogy a „transzparencia hiánya ...az egyik ösztönzője a vállalatok által folytatott agresszív adótervezésnek”.²⁵⁵ A helyes diagnózis után meglepő volt, hogy a Bizottság nem tett javaslatot új információk

nyilvánosságra hozatalára.²⁵⁶

Nyilvánosan hozzáférhető országokénti beszámoló

A fent említett Adóátláthatóság csomag kilátásba helyezte a hatásvizsgálatok lefolytatását a nyilvánosan hozzáférhető országokénti beszámolókról az EU-ban.²⁵⁷ Bár egyesek arra számítottak, hogy a Bizottság a 2015 júniusában benyújtott, társasági adóra vonatkozó utókövetési csomagjában fogja meghirdetni az országokénti beszámolóra vonatkozó kezdeményezés elindítását, a Bizottság ehelyett újra megerősítette a hatásvizsgálatra vonatkozó tervét, és kiegészítette a folyamatot egy nyilvános konzultációval is. A Bizottság tervei szerint a hatásvizsgálatok legkésőbb 2016 első negyedévében lezárulnak.²⁵⁸ Nem világos, hogy miért van szükség egy teljesen új konzultációra és hatásvizsgálatra az országokénti beszámoló kapcsán, hiszen a Bizottság már a közelmúltban, 2014-ben lefolytatott egyet a pénzügyi szektor vonatkozásában. Az utóbbi arra jutott, hogy az országokénti beszámoló nem járna „jelentős negatív hatással” a gazdaságra nézve, sőt, rámutatott „egyes, korlátozott mértékű pozitív hatások” lehetőségére is.²⁵⁹ Egyesekben ennél fogva felmerült az aggály, hogy a hatásvizsgálat nem a cselekvés elodázásának az eszközeként szolgál-e.²⁶⁰

A Bizottság szkepticizmusának adott hangot az Európai Parlament arra vonatkozó erőfeszítése kapcsán, hogy a nyilvános országokénti beszámoló követelményét beemelje a részvényesek jogairól szóló irányelvbe. Bár nem utasította el az ilyen típusú beszámoló gondolatát, a jogérvényesülés, fogyasztópolitika és nemek közötti esélyegyenlőség biztosítása egyértelműen kifejezte, hogy a részvényesi jogok irányelv módosítása nem a megfelelő keret egy ilyen, a multinacionális vállalatok beszámolójára vonatkozó szabvány megvitatására.²⁶¹

Jó hírek minősül viszont, hogy az adózásért felelős biztos támogatja a nyilvános hozzáférhető országokénti beszámolót, kiemelve: **„személy szerint pártolom a teljes adótranszparenciát”**.²⁶² Egyúttal azonban az még egy nyitott kérdés, hogy a Bizottság összességében fel tud-e sorakozni a nyilvános hozzáférhető országokénti beszámoló elképzelése mögött.

Haszonélvezeti tulajdon

Míg az Európai Parlament a pénzmosás elleni irányelvről folytatott tárgyalások során határozottan kiállt a tényleges tulajdonosok nyilvános hozzáférhető nyilvántartása mellett, a Bizottság javaslata eredetileg nem szándékozott nyilvános hozzáférést biztosítani a szóban forgó adatokhoz.²⁶³ Az irányelvről szóló tárgyalások során 2014 végén az erre vonatkozó követelésekre reagálva a Bizottság egy zavaros kompromisszumot javasolt, amelynek értelmében a nyilvánosság azon képviselői kaphatnának hozzáférést a jelentésekhez, akik ehhez kapcsolódó „legitim érdeket” tudnak felmutatni. A Bizottság javaslatából nem derült ki, hogy hogyan határozná

meg a „legitim érdekekkel” rendelkező személyek körét.²⁶⁴

Automatikus információcsere

Az adócsalás elleni harcban a Bizottság zászlóshajónak tekinthető kezdeményezése a bankitok elleni kemény fellépés az adóhatóságok közötti automatikus információcsere révén. 2014 vége felé a Bizottság erre vonatkozó javaslatát az összes tagállam támogatta.²⁶⁵ Azóta olyan lényeges harmadik országok is csatlakoztak ehhez, mint például Svájc.²⁶⁶ Bár az vitathatatlanul fontos Európának, a fejlődő országok számára kevés haszonnal kecsegtet, mivel jelen pillanatban nem merül fel a bevonásuk egy ilyen információcsere rendszerbe. Egy, az automatikus információcsere vizsgálat szakértői csoport 2015 márciusában egy jelentést nyújtott be a Bizottságnak, amelyben azt javasolta, hogy a Bizottság egy többfázisú bevezetést célzó megközelítést alkalmazzon a fejlődő országok esetében, amely lehetővé tenné az utóbbiaknak, hogy megkaphassák a saját állampolgáraik külföldi számláira vonatkozó információkat, míg eleinte enyhítene számukra a viszonyosság követelményén.²⁶⁷ Egyelőre azonban kevés arra utaló jel van, hogy a Bizottság fontolóra veszi ezt az ajánlást. Ennél fogva felmerül az aggály, hogy a fejlődő országok nem fognak részesülni azokból az előnyökből, hogy az EU megkísérelje a bankitok felszámolását.

EU megoldások

Sok év téltelenség után a Bizottság a közelmúltban a káros adógyakorlatok elleni fellépés keretében megpróbálta újjáéleszteni az állami támogatások használatára vonatkozó vizsgálatokat. A jelenleg függőben lévő esetek a Bizottság 2013 júniusában hozott döntéséből következnek, amikor úgy határozott, hogy hét tagállamban megvizsgálja a feltételes adómegállapításokat,²⁶⁸ amit később, 2014 decemberében kiterjesztett minden tagállamra.²⁶⁹ Ezidáig ez hat hivatalos vizsgálat elindítását eredményezte.²⁷⁰ A szóban forgó esetek már most jelentős csúszásban vannak, ami részben annak következménye, hogy a vizsgált tagállamok nem hajlandóak együttműködni,²⁷¹ részben pedig annak, hogy a Bizottság állítólag csak kilenc munkatársat bízott meg ezen szakmailag igencsak bonyolult esetek vizsgálatával.²⁷² A vizsgálatokért felelős biztos óva intett a túlzott elvárásoktól, hangsúlyozva hogy **„vannak korlátai annak, amit az állami segélyeket felülvizsgáló eszközökkel el lehet érni”**.²⁷³ A biztos kiemelte, hogy nem lehet minden problematikus esetet megvizsgálni és nem lehet a feltételes adómegállapításokat újrainni. A legjobb esetben abban lehet reménykedni, hogy a vizsgálatok **„a vonatkozó jogszabályok megváltoztatására ösztönzik a tagállamokat”**.²⁷⁴ Eddig azonban alig került sor ilyen változtatásokra.

A Bizottság által az Európai Parlamentnek a feltételes adómegállapításokat vizsgáló különbizottsága rendelkezésére

bocsátott információk szerint az 1994-től 2012-ig terjedő időszakban a Bizottság 65, az állami segélyek és az adózás kapcsolatát firtató vizsgálatot indított. 2012 előtt a legkevésbé aktív időszak ebben a 19 éves periódusban a 2012-öt megelőző öt év volt, amikor mindössze két ilyen vizsgálatot kezdeményeztek.²⁷⁵ Ezzel szemben a legaktívabb periódusban, 1998 és 2002 közötti 45 ilyen eset volt.²⁷⁶ Az előbbieket figyelembe véve egyértelmű, hogy a jelenleg folytatott hat aktív eljárás az adózással kapcsolatos állami támogatások kapcsán egy üdvözlendő előrelépés. Am történelmi összehasonlításban egyik sem testesít meg különösen egyedi vagy akár ambiciózus szintet.

Mindig is a Bizottság volt a fő hajtóerő azon javaslat mögött, miszerint az EU-ban szükség lenne egy jól koordinált társasági adórendőrségre, a CCCTB javaslatnak megfelelően. Am ahogy korábban elmagyaráztuk, a jelenlegi tervek a CCTB javaslat felhívított változatának újraindítására egyeseket gyanakvóná teszt, hogy a javaslat meg fog-e tudni valósítani bármit azon kívül, hogy újabb, alacsony adózási lehetőségeket nyit meg a multinacionális vállalatok előtt.²⁷⁷

Globális megoldások

Ami az ENSZ égisze alatt működő kormányközi adóügyi testület felállítását illeti, a Bizottság eddig nem fogalmazta meg saját nyilvános álláspontját. Mindazonáltal nyilvánosságra hozott egy közleményt²⁷⁸ a fejlesztésfinanszírozás tágabb kérdésköréről, amely kitért az adóügyekre is. Ahelyett hogy reagált volna a felhívásra, miszerint a fejlődő országokat meg kell hívni a globális adószabványokat eldöntő tárgyalóasztalhoz, a közlemény azt hangsúlyozta, hogy minden országnak be kell vezetnie az OECD és a G20 által kifejlesztés alatt álló nemzetközi szabványokat. Szerencsére az EU miniszterek nem fogadták el ezt a meglehetősen regresszív álláspontot, amikor a saját álláspontjukat kialakították 2015 májusában.²⁷⁹ Mindazonáltal az ENSZ fejlesztésfinanszírozási tárgyalásai során az EU tagállamok és a Bizottság együttesen léptek fel és erőteljesen elleneztek azt a javaslatot, amely a fejlődő országoknak helyett biztosított volna az asztalnál.

Összegzés

Rögtön a LuxLeaks után Németország, Franciaország és Olaszország pénzügyminiszterei levelet írtak a Bizottságnak,

amelyben felkérték, hogy 2015 végéig dolgozzon ki egy olyan „**átfogó**” irányelvet az adózás alóli kibújás kezelésére, amely a tagállamok támogatását élvezzi.²⁸⁰ Bár a Bizottság aktív volt az állami támogatások vizsgálata során, ahogy közeledünk a három pénzügyminiszter által kítűzött határidőhöz egyre egyértelműbbé válik, hogy nem volt képes kidolgozni egy átfogó jogalkotási megoldást az adózás alóli kibújás kihívására. Az előrelépések hiányát a Bizottság azzal indokolja, hogy konszenzusra van szükség a Tanácson belül. Bár ez igaz, de figyelembe véve a hatalmas nyilvános felháborodást, amit az adózás alóli kibújás váltott ki, valamint Juncker figyelmeztetését, hogy ez az utolsó esély Bizottsága, feltűnően szerény ambíciókat táplál egy olyan megközelítés, ami a legkisebb közös nevezőben kíván kiegyezni.

A Bizottság által szorgalmazott átláthatósági intézkedések mindeddig szintén kevésbé voltak meggyőzőek. Most azonban egy komoly lehetőség nyílik meg a Bizottság előtt, hogy bizonyítson a részvényesi jogokról szóló irányelv közeljövőben kezdődő vitája kapcsán. Erre vonatkozóan az Európai Parlament már előterjesztett egy javaslatot, miszerint szükség van egy nyilvánosan hozzáférhető országokénti beszámolót előíró kötelezettségre, valamint a feltételes adómegállapítások nyilvánosságra hozatalára.

Egy közelmúltban megjelent szakmai elemzés során a Bizottság megjegyezte, hogy „nincs bizonyíték, amely alátámasztja, hogy az adóalapokra kifejtett tovagyrúzó hatások kiemelten erősek lennének a fejlődő országok esetében”.²⁸¹ Akár a feltételes adómegállapítások országok közötti cseréjéről, akár a banki információk cseréjéről, vagy a nyilvánosságra hozatalra vonatkozó javaslatokról van szó, a Bizottság mindeddig keveset tett annak érdekében, hogy ezt a felismerést átültesse saját politikájába – ehelyett inkább szisztematikusan figyelmen kívül hagyja a fejlődő országok érdekeit.

S mégis, ezen igen jelentős gyenge pontjai ellenére a Bizottság, amely jelentős jogkörökkel rendelkezik az új törvényjavaslatok kezdeményezése, valamint a tagállamok politikájának koordinációja tekintetében, még mindig a legesélyesebb szereplő Európában az adózás alóli kibújás botrányos eseteinek kezelésére, valamint megállítani a parttalan versenyfutást az adók minimalizálása irányában. Am eddig sem az európai állampolgároknak, sem az Európán kívüli polgároknak nem volt lehetősége egy olyan Bizottságot megtapasztalni, amely teljes mértékig felvállalja ezt a felelősséget.

Hivatkozások

1. For a good example of unfair taxation, see Christian Aid. (2014). Tax for the common good – a study of tax and morality, p.32.
2. For a good introduction to the concept of spill-over effects in international taxation see IMF. (2014). Spillovers in international corporate taxation. IMF Policy Paper. Published 9 May 2014: <https://www.imf.org/external/np/pp/eng/2014/050914.pdf>
3. These numbers are estimates based on data from the World Value Survey, data from 2010-2014 (<http://www.worldvaluessurvey.org/WVSOnline.jsp>). In the first question, respondents were asked to what degree they agree or disagree that "government tax the rich and subsidize the poor" is an essential characteristic of democracy, with 10 signifying that it is definitely an essential characteristic, and 1 signifying that it is not at all an essential characteristic. The 50.4 per cent covers the respondents whose answers fell into categories 7-10. The respondents to this question are from the following EU countries: Cyprus, Estonia, Germany, Netherlands, Poland, Romania, Slovenia, Spain and Sweden. The second figure (87.4%) comprises the respondents who answer that it is never justifiable "Cheating on taxes if you have a chance". This is measured on a scale of 0-10 where we categorise 0-4 as people who agree with "Never justifiable". The EU countries covered for the second questions are: Cyprus, Estonia, Netherlands, Poland, Romania, Slovenia, Spain and Sweden.
4. This report draws on the definition of 'tax evasion', 'tax avoidance', 'tax compliance' and 'tax planning' used in Tax Research UK. (2010). Tax avoidance, evasion, compliance and planning, Tax Briefing, Accessed 3 September 2015: <http://www.taxresearch.org.uk/Documents/TaxLanguage.pdf>
5. For example, a UK poll from December 2014 showed that 85 per cent of surveyed British adults thought that tax avoidance by big companies was morally wrong even if it was legal and a September 2015 poll from Ireland similarly showed that 70 per cent of surveyed Irish adults viewed tax avoidance by multinational companies to be morally wrong even if it was legal. See Christian Aid. (2014). 85% of British adults say tax avoidance by large companies is morally wrong. Press release dated 1 December 2014. Accessed 3 September 2015: <http://www.christianaid.org.uk/pressoffice/pressreleases/december-2014/85-per-cent-british-adults-say-tax-avoidance-by-large-companies-is-morally-wrong.aspx> & Christian Aid (2015). Vast majority believe tax avoidance by multinationals to be morally wrong. Press release dated 17 September 2015. Accessed 25 September 2015: <http://linkis.com/www.christianaid.ie/jLNdv>
6. See for example G20. (2015). Communiqué – G20 Finance Ministers and Central Bank Governors Meeting 16-17 April 2015, Washington D.C., USA. Accessed 3 September 2015, p.3: <https://g20.org/wp-content/uploads/2015/04/April-G20-FMFCBG-Communique-Final.pdf>
7. See OECD. (2015). BEPS – Frequently Asked Questions. Accessed 3 September 2015: <http://www.oecd.org/ctp/beps-frequentlyaskedquestions.htm>
8. See European Commission. (2015). Combatting corporate tax avoidance: Commission presents Tax Transparency Package. Press release dated 18 March 2015. Accessed 3 September 2015: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4610_en.htm; and European Commission. (2015). Commission presents Action Plan for Fair and Efficient Corporate Taxation in the EU. Press release dated 17 June 2015. Accessed 3 September 2015: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-5188_en.htm
9. VVA & ZEW. (2015). SME taxation in Europe – An empirical study of applied corporate income taxation for SMEs compared to large enterprises. European Commission CIP Programme 186/PP/CIP/12/F/SO1C24, p.111: <http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetailDoc&id=11838&no=3>
10. Ibid. Calculation of average difference in tax rate is based on Eurodad's comparison of the figures presented in table 7.3, column (1) and (5) on p.111.
11. Ibid, p.116.
12. Africa Research Institute. (2014). Financing Sustainable Development. Photo credit: Accra, Ghana, 2001; Walt Jabsco (CC BY-NC-ND 2.0). <http://www.africaresearchinstitute.org/blog/financing-sustainable-development>
13. Sources: EY. (2014). Bridging the Divide, p. 2; and Deloitte. (2014). European Tax Survey 2014: Rising to the challenge, p.11.
14. See International Consortium of Investigative Journalists. (2014). Luxembourg Leaks: global companies' secrets exposed: <http://www.icij.org/project/luxembourg-leaks>
15. Bloomberg Business. (2015). The quiet man who made big trouble for little Luxembourg. Published 23 February 2015. Accessed 3 September 2015: <http://www.bloomberg.com/news/articles/2015-02-23/the-quiet-man-who-made-big-trouble-for-little-luxembourg>
16. Swissinfo. (2015). Falciani court date set over bank data theft charges. Published 13 August 2015. Accessed 3 September 2015: http://www.swissinfo.ch/eng/banking-privacy_falciani-court-date-set-over-bank-data-theft-charges/41602064
17. Ortiz, I., Burke, S., Berrada, M. and Cortés, H. (2013). World Protests 2006–2013, Working Paper. Initiative for Policy Dialogue, Columbia University and Friedrich-Ebert-Stiftung New York. Published September 2013: http://policydialogue.org/files/publications/World_Protests_2006-2013-Complete_and_Final_4282014.pdf
18. See International Consortium of Investigative Journalists. (2014). Luxembourg Leaks: global companies' secrets exposed, op. cit.
19. See International Consortium of Investigative Journalists. (2014). Swiss Leaks: Murky cash sheltered by bank secrecy: <http://www.icij.org/project/swiss-leaks>
20. EPSU et al. (2015). Unhappy meal: €1 billion in tax avoidance on the menu at McDonald's, p.11. Published 24 February 2015: http://www.notaxfraud.eu/sites/default/files/reports/enUNHAPPYMEAL_final.pdf
21. Americans for Tax Fairness. (2015). The Walmart Web: How the world's biggest corporation secretly uses tax havens to dodge taxes, p.2. Published June 2015: <http://www.americansfortaxfairness.org/files/TheWalmartWeb-June-2015-FINAL.pdf>
22. See SOMO. (2015). Fool's Gold: How Canadian firm Eldorado Gold destroys the Greek environment and dodges tax through Dutch mailbox companies, p.39–63. Published March 2015: http://www.somo.nl/publications-en/Publication_4177/at_download/fullfile; and ActionAid. (2015). An Extractive Affair: How one Australian mining company's tax dealings are costing the world's poorest country millions, http://www.actionaid.se/sites/files/actionaid/malawi_tax_report_updated_table_16_june.pdf
23. See OECD. (2015). BEPS – frequently asked questions: <http://www.oecd.org/ctp/beps-frequentlyaskedquestions.htm>
24. See Lennard, M. (2009). The UN Model Tax Convention as Compared with the OECD Model Tax Convention – Current Points of Difference and Recent Developments. Asia-Pacific Tax Bulletin: http://www.taxjustice.net/cms/upload/pdf/Lennard_0902_UN_Vs_OECD.pdf
25. See Picciotto, S. (2014). Briefing on Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) implications for developing countries. Tax Justice Network, p.2: <http://www.taxjustice.net/wp-content/uploads/2013/04/TJN-Briefing-BEPS-for-Developing-Countries-Feb-2014-v2.pdf>
26. See OECD (2013). Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting, p.11: <http://www.oecd.org/ctp/BEPSActionPlan.pdf>.
27. Ibid, p.11.
28. See BEPS Monitoring Group. (2014). OECD BEPS scorecard, p.2: <https://bepsmonitoringgroup.files.wordpress.com/2014/10/oecd-beps-scorecard.pdf>
29. See OECD. (2014). Part 1 of a report to G20 development working group on the impact of BEPS in low income countries, p.4: <http://www.oecd.org/tax/tax-global/part-1-of-report-to-g20-dwg-on-the-impact-of-beps-in-low-income-countries.pdf>
30. G20. (2015). Communiqué – G20 finance ministers and central bank governors meeting, 4-5 September 2015, Ankara, Turkey: <https://g20.org/wp-content/uploads/2015/09/September-FMFCBG-Communique.pdf>
31. EY. (2014). Bridging the Divide – Highlights from the 2014 tax risk and

- controversy survey, p.9. Accessed 25 September 2015: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-2014-tax-risk-and-controversy-survey-highlights/\\$FILE/EY-2014-tax-risk-and-controversy-survey-highlights.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-2014-tax-risk-and-controversy-survey-highlights/$FILE/EY-2014-tax-risk-and-controversy-survey-highlights.pdf)
32. KPMG. (2014). Tackling Tax Transparency, p.16. Accessed 25 September 2015: <http://www.kpmg-institutes.com/content/dam/kpmg/taxwatch/pdf/2014/kpmg-tax-transparency-survey-report-2014.pdf>
  33. <http://www.oecd.org/tax/transfer-pricing-documentation-and-country-by-country-reporting-action-13-2015-final-report-9789264241480-en.htm>
  34. OECD. (2015). Countering harmful tax practices more effectively, taking into account transparency and substance, Action 5 – 2015 Final Report: <http://www.oecd.org/tax/countering-harmful-tax-practices-more-effectively-taking-into-account-transparency-and-substance-action-5-2015-final-report-9789264241190-en.htm>
  35. BEPS Monitoring Group. (2015). Response to action 5: Harmful tax practices- agreement on the modified nexus approach. Accessed 25 September 2015: <https://bepsmonitoringgroup.files.wordpress.com/2015/02/ap5-https-modified-substance.pdf>
  36. OECD. (2015). Preventing the granting of treaty benefits in inappropriate circumstances, action 6 – 2015 final report: <http://www.oecd.org/tax/preventing-the-granting-of-treaty-benefits-in-inappropriate-circumstances-action-6-2015-final-report-9789264241695-en.htm>
  37. BEPS Monitoring Group. (2015). Overall evaluation of the G20/OECD Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) project, p.10: <https://bepsmonitoringgroup.files.wordpress.com/2015/10/general-evaluation.pdf>
  38. Ibid, p.3.
  39. Ibid, p.3.
  40. Eurodad. (2015). An assessment of the G20/OECD BEPS outcomes: Failing to reach its objectives. Published 2 October 2015: <http://eurodad.org/BEPSfacts>
  41. OECD. (2015). Countering harmful tax practices more effectively, taking into account transparency and substance, Action 5 – 2015 Final Report, op. cit.
  42. OECD. (2015). Action 13: Guidance on the implementation of transfer pricing documentation and country-by-country reporting, p.4: <http://www.oecd.org/ctp/beps-action-13-guidance-implementation-tp-documentation-cbc-reporting.pdf>
  43. In 2013, according to a Sierra Rutile investor presentation from 2015: Sierra Rutile Limited. (2015). Indaba Presentation. Published 11 February 2015: http://www.sierra-rutile.com/uploads/presentation_febbruary2015.pdf & PWC. (2014). London Mining plc in administration – UPDATE (“London Mining” or “the Company”). Published 3 November 2014: http://pwc.blogs.com/press_room/2014/11/london-mining-plc-in-administration-update-london-mining-or-the-company.html
  44. See London Mining. (2013). Annual Report 2013: Producing high quality iron ore for the global steel industry: http://www.rns-pdf.londonstockexchange.com/rns/2423E_-2014-4-7.pdf & Sierra Rutile Limited. (2013). Working together for the future: Annual Report 2013: <http://www.sierra-rutile.com/uploads/sierrarutileannualreport2013forwebsite.pdf>. Conversions to euro uses the average rate for 2013 calculated at oando.com.
  45. See OECD. (2015). Action 13: Guidance on the implementation of transfer pricing documentation and country-by-country reporting, op. cit., p.5.
  46. See European Commission. (2015). Capital requirements regulation and directive – CRR/CRD IV: http://ec.europa.eu/finance/bank/regcapital/legislation-in-force/index_en.htm
  47. See OECD. (2015). Action 13: Guidance on the implementation of transfer pricing documentation and country-by-country reporting, op. cit., p.15.
  48. See Tax Research UK. (2014). The good and bad news from HMRC on country-by-country reporting. Published 1 December 2014: <http://www.taxresearch.org.uk/Blog/2014/12/11/the-good-and-bad-news-from-hmrc-on-country-by-country-reporting/>
  49. UN. (2001). Letter dated 25 June 2001 from the Secretary-General to the President of the General Assembly, p. 27. Accessed on 31 August 2015: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/55/1000
  50. See, for example, the Statement on behalf of the Group of 77 and China by Mr. Eliesa Tuiloma, Counsellor, Permanent Mission of Fiji to the United Nations, at the Special Meeting on International Cooperation in Tax Matters. New York, 29 May 2013. Accessed on 2 September 2015: http://www.un.org/esa/ffd/wp-content/uploads/2014/09/ICTM2013_G77ChinaStatement.pdf; or submission from the Permanent Mission to the United Nations, New York, 28 January 2015. Accessed on 2 September 2015: http://www.un.org/esa/ffd/wp-content/uploads/2011/04/20110426_Brazil.pdf
  51. See, for example, Statement by Jill Derderian, Counsellor for Economic and Social Affairs, Special Meeting on International Cooperation in Tax Matters, 5 June 2014. Accessed on 2 September 2015: http://www.un.org/esa/ffd/wp-content/uploads/2014/09/ICTM2014_StatementUSA.pdf; or European Union and its Member States' Position on strengthening of international arrangements to promote international cooperation in tax matters, including the committee of experts on international cooperation in tax matters. New York, 25 January 2011. Accessed on 2 September 2015: http://www.un.org/esa/ffd/wp-content/uploads/2011/04/20110426_EuropeanUnion.pdf
  52. ECOSOC. (2004). Resolution 2004/69 Committee of Experts on International Cooperation in Tax Matters. Accessed on 31 August 2015: <http://www.un.org/en/ecosoc/docs/2004/resolution%202004-69.pdf>
  53. Statement on Behalf of the Group of 77 and China by Ms. Pamela Luna Tudela, Minister Counsellor of the Plurinational State of Bolivia, at the Second Round of Substantive Informal Session of the preparatory process for the Third International Conference on Financing for Development, on enabling and conducive policy environment. (New York, 9 December 2014). Accessed on 31 August 2015: <http://www.un.org/esa/ffd/wp-content/uploads/2014/12/9Dec14-statement-g77.pdf>
  54. UN. (2014). The road to dignity by 2030: ending poverty, transforming all lives and protecting the planet. Synthesis report of the Secretary-General on the post-2015 sustainable development agenda, p. 25. Accessed on August 31 2015: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/69/700&Lang=E
  55. UN. (2015). Addis Ababa Action Agenda. Accessed on 31 August 2015: <http://www.un.org/esa/ffd/ffd3/wp-content/uploads/sites/2/2015/07/Addis-Ababa-Action-Agenda-Draft-Outcome-Documents-7-July-2015.pdf>
  56. Stiglitz, Joseph E. (2015). America is on the wrong side of history. Published in The Guardian, 6 August 2015. Accessed on 31 August 2015: <http://www.theguardian.com/business/2015/aug/06/joseph-stiglitz-america-wrong-side-of-history>
  57. Ocampo, José Antonio. (2015). A Defeat for International Tax Cooperation. Accessed on 31 August 2015: <http://www.project-syndicate.org/commentary/addis-ababa-international-tax-cooperation-initiative-failure-by-jose-antonio-ocampo-2015-08#DlIufR0sAiJolJdG.99>
  58. Closing statement on behalf of the Group of 77 and China by H.E. Ambassador Kingsley Mamabolo, Permanent Representative of the Republic of South Africa to the UN, Chair of the Group of 77 and China, at the Third International Conference on Financing for Development (2015). Accessed on 31 August 2015: <http://www.un.org/esa/ffd/ffd3/wp-content/uploads/sites/2/2015/07/South-Africa-on-Behalf-of-G77-Closing.pdf>
  59. See for example OECD. (2014). Strengthening tax systems to mobilise domestic resources in the post-2015 development agenda: <http://www.oecd.org/dac/Post%202015%20Domestic%20Resource%20Mobilisation.pdf> & World Bank. (2015). World Bank and the IMF launch joint initiative to support developing countries in strengthening tax systems. Published 10 July 2015: <http://www.worldbank.org/en/news/press-release/2015/07/10/world-bank-and-the-imf-launch-joint-initiative-to-support-developing-countries-in-strengthening-tax-systems>
  60. See UNECA. (2014). Illicit Financial Flows: report of the high level panel on illicit financial flows from Africa: http://www.uneca.org/sites/default/files/publications/iff_main_report_english.pdf

61. Ibid., p.3.
62. UNCTAD. (2015). World Investment Report 2015: Reforming international investment governance: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2015_en.pdf
63. The figure provided by UNCTAD is \$215 bn. Conversion to Euros considering the average exchange rate USD/EUR from 1 January to 31 August 2015 (1=0.8977€).
64. The figure refers to corporate income tax payments from foreign companies to developing country governments. Calculated from UNCTAD (2015). World Investment Report 2015 – Reforming international investment governance, op. cit., p.185: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2015_en.pdf
65. This is in the long run, where the revenue loss for OECD countries is approximately 1 per cent of GDP, while it is 1.30 per cent for developing countries. As a per cent of total tax revenue the difference is likely to be much bigger, since the average total tax revenue in OECD countries is about 35 per cent of GDP, while it stands at about 15 per cent in developing countries. See Crivelli, E., De Moij, R., and Keen, M. (2015). IMF Working Paper: Base Erosion, Profit Shifting and Developing Countries: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2015/wp15118.pdf>
66. <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2015/wp15118.pdf>
67. The category of 'tax havens' used in the UNCTAD study is based on an OECD list covering the following 38 jurisdictions: Anguilla, Antigua and Barbuda, Aruba, Bahamas, Bahrain, Belize, Bermuda, the British Virgin Islands, the Cayman Islands, Cook Islands, Cyprus, Dominica, Gibraltar, Grenada, Guernsey, the Isle of Man, Jersey, Liberia, Liechtenstein, Malta, Marshall Islands, Mauritius, Monaco, Montserrat, Nauru, the Netherlands Antilles, Niue, Panama, Saint Kitts and Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent and the Grenadines, Samoa, San Marino, Seychelles, Turks and Caicos Islands, the United States Virgin Islands and Vanuatu. See UNCTAD. (2015). World Investment Report 2015 – Reforming international investment governance, op.cit., p.214 endnote 9: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2015_en.pdf
68. Ibid.
69. Zucman, G. (2014). Taxing Across Borders: Tracking Personal Wealth and Corporate Profits. *Journal of Economic Perspectives*, Vol.28, No.4, pp.121-48.
70. This concerns the adjustment of more than 50 transfer pricing audits of multinational companies in the period since 2009, see Kenya Revenue Authority. (2014). KRA CG Mr. Njiraini Speech AIBUMA Conference, p.5. Published 11 July 2014: <http://www.revenue.go.ke/index.php/notices/kra-news/1034-kra-cg-mr-njiraini-speech-aibuma-conference-11-july-2014>
71. See Financial Express. (2015). Watchdogs to nose out sneaky cross-border money transaction. Published 12 April 2015: <http://www.thefinancialexpress-bd.com/2015/04/12/88556>
72. Converted from \$137 million. Conversion to Euros considering the average exchange rate USD/EUR from 1 January to 31 December 2015 (1=0.7533€).
73. See Forbes. (2015). China's thousand shades of grey: a new campaign against multinationals. Published 22 March 2015: <http://www.forbes.com/sites/gordonchang/2015/03/22/chinas-thousand-shades-of-grey-a-new-campaign-against-multinationals/> & South China Morning Post. (2015). China's tax officials vow 'shock and awe' campaign in ar against cross-border tax cheats. Published 6 March 2015: <http://www.scmp.com/business/china-business/article/1731364/chinas-tax-officials-vow-shock-and-awe-campaign-war-against>
74. Wiener, Raúl; Torres, Juan. (2014). Large scale mining: do they pay the taxes they should? The Yanacocha case, p.8. Published September-October 2014: <http://www.latindadd.org/wp-content/uploads/2015/02/The-YANACOCOA-Case.pdf>
75. Converted from \$1,186 billion. Conversion to Euros considering the average exchange rate USD/EUR from 1 January to 31 December 2015 (1=0.7533€).
76. Ibid., p.73
77. See Action Aid. (2015). An Extractive Affair: How one Australian mining company's tax dealings are costing the world's poorest country millions. Published 17 June 2015: http://www.actionaid.se/sites/files/actionaid/malawi_tax_report_updated_table_16_june.pdf
78. Converted from \$183.5 million. Conversion to Euros considering the average exchange rate USD/EUR from 1 January to 31 December 2015 (1=0.7533€).
79. ActionAid. (2015). An Extractive Affair: How one Australian mining company's tax dealings are costing the world's poorest country millions, op. cit., p.3.
80. Ibid., p.9
81. Converted from \$27.5 million. Conversion to Euros considering the average exchange rate USD/EUR from 1 January to 31 December 2015 (1=0.7533€).
82. Ibid., p.3
83. See Nyasa Times. (2015). Paladin rejects Action Aid Malawi report as 'fundamentally unsound. Published 21 June 2015: <http://www.nyasa-times.com/2015/06/21/paladin-rejects-action-aid-malawi-report-as-fundamentally-unsound/>
84. Government of the Netherlands. (2015). Netherlands concludes new tax treaty with Malawi. Published 23 April 2015: <https://www.government.nl/latest/news/2015/04/20/netherlands-concludes-new-tax-treaty-with-malawi>
85. BEPS Monitoring Group. (2015). Overall evaluation of the G20/OECD Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) project, op. cit., p.10.
86. Hartlief, I.; McGauran, K.; van Os, R.; Römgens, I. (2015). Fool's Gold: How Canadian firm Eldorado Gold destroys the Greek environment and doges tax through Dutch mailbox companies, p.48: http://www.somo.nl/publications-en/Publication_4177
87. Ibid., p.53
88. EUR-Lex. (2015). Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union, Official Journal of the European Union, C 326, 26 October 2012, p.141: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=EN>
89. Converted from \$67 bn. Conversion to Euros considering the average exchange rate USD/EUR from 1 January 2006 to 31 December 2007 (1=0.7637€).
90. See IPS. (2015). The hidden billions behind economic inequality in Africa. Published 21 February 2015: <http://www.ipsnews.net/2015/02/the-hidden-billions-behind-economic-inequality-in-africa/>
91. Converted from \$67.531 bn. Conversion to euros considering the average exchange rate USD/EUR from 1 January 2006 to 31 December 2007 (1=0.7637€).
92. ICIJ. (2015). Explore the Swiss Leaks data. Accessed 25 September 2015: <http://www.icij.org/project/swiss-leaks/explore-swiss-leaks-data>
93. Zucman, Gabriel (2014). Taxing across borders: Tracking personal wealth and corporate profits, op. cit., p.26. Converted from \$500 billion. Conversion to Euros considering the average exchange rate USD/EUR from 1 January 2013 to 31 December 2013 (1=0.7417€)
94. Zucman, Gabriel. (2014). Taxing across borders: Tracking personal wealth and corporate profits, Published August 2014, p.26. Converted from \$2,600 billion. Conversion to Euros considering the average exchange rate USD/EUR from 1 January 2013 to 31 December 2013 (1=0.7417€)
95. Converted from \$2.5 trillion. Conversion to Euros considering the average exchange rate USD/EUR from 1 January 2013 to 31 December 2013 (1=0.7417€).
96. Calculated from Zucman, G. (2014). Taxing Across Borders: Tracking Personal Wealth and Corporate Profits. *Journal of Economic Perspectives*, Vol. 28, No. 4, p.121-148, <http://gabriel-zucman.eu/files/Zucman2014JEP.pdf>. Converted from \$72 billion. Conversion to Euros considering the average exchange rate USD/EUR from 1 January 2013 to 31 December 2013 (1=0.7417€).
97. Swiss Leaks Reviewed. (2015). Viewing Swiss Leaks differently: www.swissleaksreviewed.com/

- swissleaksreviewed.org
98. Calculated from Zucman, G. (2014). Taxing Across Borders: Tracking Personal Wealth and Corporate Profits, *Journal of Economic Perspectives*, op. cit., p.140.
  99. Except for Austria which negotiated an extension in the timeline and will have the option to only start exchanging information from 2018. See European Commission. (2014). Automatic exchange of information: frequently asked questions, Memo published 15 October 2014. Accessed 25 September 2015: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-591_en.htm
  100. OECD. (2015). Automatic exchange of information. Accessed 25 September 2015: <http://www.oecd.org/tax/exchange-of-tax-information/automaticexchange.htm>
  101. Zucman, Gabriel. (2014). Taxing across borders: Tracking personal wealth and corporate profits, op. cit., p.26: Conversion to Euros considering the average exchange rate USD/EUR from 1 January 2013 to 31 December 2013 (1=0.7417€).
  102. Knobel, A. and Meinzer, M. (2014). Automatic Exchange of Information: an opportunity for developing countries to tackle tax evasion and corruption: <http://www.taxjustice.net/wp-content/uploads/2013/04/AIE-An-opportunity-for-developing-countries.pdf>
  103. See OECD. (2014). Automatic exchange of information: a roadmap for developing country participation. Final report to the G20 development working group. Published 5 August 2014: <http://www.oecd.org/tax/transparency/global-forum-AEOI-roadmap-for-developing-countries.pdf> & Ibid.
  104. See Swiss State Secretariat for International Financial Matters. (2014). Questions and answers on the automatic exchange of information. Published 8 October 2014: <http://www.news.admin.ch/NSBSubscriber/message/attachments/36827.pdf>
  105. See The Africa Report. (2015). Kenya gets Qatari help for financial centre plan. Published 24 April 2015: <http://www.theafricareport.com/East-Horn-Africa/kenya-gets-qatari-help-for-financial-centre-plan.html>
  106. See EPSU et al. (2015). Unhappy meal: €1 billion in tax avoidance on the menu at McDonald's, op. cit.
  107. See the 2014 annual report at http://www.aboutmcdonalds.com/mcd/investors/annual_reports.html
  108. Coca-Cola Company. (2015). Annual report pursuant to section 13 or 15(d) of the securities exchange act of 1934 for the fiscal year ended December 31 2014, p.132: <http://assets.coca-colacompany.com/d2/78/7d7cad454f3fbd033d55d786b890/2014-annual-report-on-form-10-k.pdf>
  109. See Eurodad. (2014). Hidden profits:the EU's role in supporting an unjust global tax system 2014, p.-24-29: <http://www.eurodad.org/files/pdf/54819867f1726.pdf>
  110. EUR-Lex. (2013). Directive 2013/36/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on access to the activity of credit institutions and the prudential supervision of credit institutions and investment firms, amending Directive 2002/87/EC and repealing Directives 2006/48/EC and 2006/49/EC Text with EEA relevance. Published 26 June 2013: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32013L0036>
  111. Richard Murphy. (2015). European Banks' Country-by-Country Reporting. A review of CRD IV Data, Report for the Greens/EFA MEPs in the European Parliament. Published July 2015. Accessed 25 September 2015: <http://www.taxresearch.org.uk/Documents/CRDivCB-CR2015.pdf>
  112. Richard Murphy, op. cit., p.3.
  113. Ibid. p.2.
  114. Converted from 600 million Great British Pounds. Conversion to Euros considering the average exchange rate GBP/EUR from 1 January to 31 December 2015 (1=1.2406€).
  115. Converted from 9.4 million Great British Pounds. Conversion to Euros considering the average exchange rate GBP/EUR from 1 January to 31 December 2015 (1=1.2406€).
  116. Conversion from 30 million Great British Pounds. Conversion to Euros considering the average exchange rate GBP/EUR from 1 January to 31 December 2015 (1=1.2406€).
  117. See Barclays. (2014). Country Snapshot: http://www.barclays.com/content/dam/barclayspublic/docs/Citizenship/Reports-Publications/2014_country_snapshot.pdf
  118. This proposal is being put forth in relation to the European Parliament's review of the Shareholders Rights Directive, see European Parliament. (2015). Corporate governance: MEPs vote to enforce tax transparency. Press release dated 8 July 2015. Accessed 25 September 2015: <http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/content/20150703IPR73902/html/Corporate-governance-MEPs-vote-to-enforce-tax-transparency>
  119. The European Parliament proposal is for all 'large undertakings' as defined in Article 3, section 4 of the Accounting Directive 2013/34/EU to be covered (see <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0034&from=EN>). Large undertakings are entities which meets and exceeds at least two of the three following criteria: i) balance sheet total of €20 million or more, ii) net turnover of €40,000,000 or more, iii) average number of employees during the financial year of 250 or more.
  120. Calculations based on data on annual revenues, total assets, and number of employees of the top 5,000 listed companies in the 28 EU member states. The data was retrieved from Thomson Reuters Eikon and compiled by SOMO, 20 July 2015. Please note that the data only covers listed companies and therefore should not be seen as representative of all the companies that would have to report using the two different thresholds. The EU 28 total
  121. Global Forum on Transparency and Exchange of Information for Tax Purposes. (2013). Peer Review Report Phase 2 – Implementation of the Standard in Practice. Luxembourg, OECD, p31-32.
  122. UNCTAD. (2015). World Investment Report 2015: Reforming international investment governance, op. cit.
  123. FATF. (2010). Money Laundering Using Trust and Company Service Providers: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Money%20Laundering%20Using%20Trust%20and%20Company%20Service%20Providers..pdf>
  124. BBC News. (2012). Tax evasion flourishing with help from UK firms. Published 22 November 2012: <http://www.bbc.com/news/uk-20451176>
  125. FATF. (2010). Money Laundering Using Trust and Company Service Providers, op. cit.
  126. De Nederlandsche Bank. (2015). Nieuwsbrief Trustkantoren: Slechte beheersing risico's buitenlandse branches. Published 19 March 2015: <http://www.dnb.nl/nieuws/dnb-nieuwsbrieven/nieuwsbrief-trustkantoren/nieuwsbrief-trustkantoren-maart-2015/index.jsp> and De Nederlandsche Bank. (2014). Nieuwsbrief Trustkantoren: functies onvoldoende gescheiden bij trustkantoren. Published 25 April 2014: <http://www.dnb.nl/publicatie/publicaties-dnb/nieuwsbrieven/nieuwsbrief-trustkantoren/nieuwsbrief-trustkantoren-april-2014/dnb306898.jsp>
  127. Eurodad. (2014). Hidden Profits, op. cit., p.15 and Eurostat. (2014). Foreign direct investment statistics: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Foreign_direct_investment_statistics
  128. For an overview of how much FDI flows through the SPEs of these countries and others see OECD. (2015). Implementing the latest international standards for compiling foreign direct investment statistics: How multinational enterprises channel investments through multiple countries. Published February 2015. Accessed 25 September 2015: <http://www.oecd.org/daf/inv/How-MNEs-channel-investments.pdf>
  129. Excludes developed countries in the Asia region such as Japan, Hong Kong, Singapore, the Republic of Korea etc.
  130. Includes the following countries: Albania, Bosnia and Herzegovina, Montenegro, Serbia, Macedonia, Armenia, Azerbaijan, Belarus, Kazakhstan, Kyrgyzstan, the Republic of Moldova, Russian Federation, Ukraine and Georgia.
  131. UNCTAD. (2015). World Investment Report – Reforming International Investment Governance, op. cit., p.199: <http://unctad.org/en/Publica->

- tionsLibrary/wir2015_en.pdf
132. Ibid.
133. See for example Deméré, Paul et al. (2015). The economic effects of special purpose entities on corporate tax avoidance. Published January 2015. Accessed 25 September 2015: <http://ssrn.com/abstract=2557752>
134. UNCTAD. (2015). World Investment Report – Reforming International Investment Governance, op. cit., p.199: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2015_en.pdf. The percentages reflect the share of corporate investment stock. For a list of the jurisdictions covered by the category of tax havens see *ibid.*, endnote 9, page 214.
135. European Commission. (2015). Patent Boxes Design, Patents Location and Local R&D, Taxation Papers, Working Paper No.57, p.30; DLA Piper. (2015). Introducing the new Italian patent box. Published 28 January 2015. Accessed 25 September 2015: <https://www.dlapiper.com/en/belgium/insights/publications/2015/01/global-news-jan-2015/introducing-italy-patent-box/> and KPMG. (2015). Knowledge development box. Published 14 January 2015. Accessed 25 September: <http://www.kpmg.com/ie/en/issuesandinsights/articlespublications/pages/knowledge-development-box.aspx>
136. European Commission. (2015). Patent Boxes Design, Patents Location and Local R&D, op. cit., p.3.
137. *Ibid.*, p.30. Of these countries, only France has had their patent box for more than 15 years.
138. European Commission. (2015). Patent Boxes Design, Patents Location and Local R&D, op. cit., p.24.
139. See Forbes. (2014). Patent boxes come to Ireland; UK, Why not U.S.?. Published 16 October 2014: <http://www.forbes.com/sites/robertwood/2014/10/16/patent-boxes-come-to-ireland-uk-why-not-u-s/>
140. Wall Street Journal. (2015). Lawmakers embrace patent tax breaks. Published 5 May 2015. Accessed 25 September 2015: <http://www.wsj.com/articles/lawmakers-embrace-patent-tax-breaks-1430850214>
141. The effective rates of taxation on patent income within the patent box is from European Commission. (2015). Patent boxes design, patent location and local R&D, op. cit., p.30 and the top corporate income tax rate for 2014 are from European Commission. (2014). Taxation trends in the European Union – Data for the EU Member States, Iceland and Norway, Eurostat Statistical Books, p.36.
142. PwC. (2014). Proposed legislation for Italian patent box regime, Tax Insight. Published December 2014. Accessed 11 September: <http://www.pwc.com/gx/en/tax/newsletters/pricing-knowledge-network/italy-patent-box-legislation.jhtml>
143. European Commission. (2015). Patent boxes design, patent location and local R&D, op. cit., p.8. and The Irish Times. (2015). 'Knowledge box' rate likely to be 5%. Published 14 January 2015: <http://www.irishtimes.com/business/economy/knowledge-box-tax-rate-likely-to-be-5-1.2064954>
144. BEPS Monitoring Group. (2015). Response to action 5: Harmful tax practices- agreement on the modified nexus approach. Accessed 25 September 2015: <https://bepsmonitoringgroup.files.wordpress.com/2015/02/ap5-https-modified-substance.pdf>
145. UNCTAD. (2015). World Investment Report – Reforming International Investment Governance, op. cit., p.212: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2015_en.pdf
146. ActionAid. (2015). An extractive affair: How one Australian mining company's tax dealings are costing the world's poorest country millions, op. cit.
147. See UNCTAD. (2015). World Investment Report – Reforming International Investment Governance, op. cit., p.212. & ActionAid. (2015). Taxation rights slipping through the cracks: How developing countries can get a better deal on their tax treaties, Published September 2015, p.12, Accessed 25 September 2015: http://www.actionaid.org/sites/files/actionaid/advocacy_brief_final.pdf
148. ActionAid. (2015). Taxation rights slipping through the cracks: How developing countries can get a better deal on their tax treaties, op. cit., p.4.
149. *Ibid.*
150. Tax Justice Network-Africa. (2015). Tax treaties in sub-Saharan Africa – a critical review. Published March 2015, p.14.
151. *Ibid.*
152. UNCTAD. (2015). World Investment Report – Reforming International Investment Governance, op. cit., p.212.
153. ActionAid. (2015). Levelling Up – Ensuring a fairer share of corporate tax for developing countries, p.13: http://actionaid.org/sites/files/actionaid/levelling_up_final.pdf
154. The analysis has been conducted using a combination of data shared by ActionAid International, Martin Hearson of the London School of Economics and Political Science, from the International Bureau of Fiscal Documentation (IBFD) Tax Research Platform (<http://online.ibfd.org/kbase/>), and from the 15 European governments' websites containing their tax treaties (links to all these websites can be found here: http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/individuals/treaties_en.htm). The data only covers treaties that entered into force in 1970 or later. The data reflects the information that was available until 20 September 2015. In a few instances it was not possible to determine the relevant information regarding the statutory withholding tax rates or the rates contained in the treaties due to lack of publicly available information or language barriers. In such cases the treaties were either omitted from the calculation of the average rate reduction (as was the case with a treaty between France and Malawi) or additional information was sourced from the following two websites: <http://www.treatypro.com/> and <http://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Tax/dttl-tax-withholding-tax-rates-2015.pdf>. The category 'developing countries' covers the countries that fall into the World Bank's categories of low-income, lower-middle income and upper-middle income countries (which covers the span of GNI per capita from \$0 to \$12,735. Please refer to: <http://data.worldbank.org/about/country-and-lending-groups>).
155. BEPS Monitoring Group. (2015). Overall evaluation of the G20/OECD Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) project, op. cit., p.3.
156. ICIJ. (2014). Leaked documents expose global companies' secret tax deals in Luxembourg. Published 5 November 2014. Accessed 25 September 2015: <http://www.icij.org/project/luxembourg-leaks/leaked-documents-expose-global-companies-secret-tax-deals-luxembourg>
157. *Ibid.*
158. See ICIJ. (2014). New leak reveals Luxembourg tax deals for Disney, Koch Brothers Empire. Published 9 December 2014: <http://www.icij.org/project/luxembourg-leaks/new-leak-reveals-luxembourg-tax-deals-disney-koch-brothers-empire>
159. See UK Parliament. (2015). Tax avoidance: the role of large accountancy firms report published. Published 6 February 2015: <http://www.parliament.uk/business/committees/committees-a-z/commons-select/public-accounts-committee/news/report-tax-avoidance-the-role-of-large-accountancy-firms-follow-up/>
160. See BBC. (2015). PwC promoted tax avoidance 'on industrial scale'. Published 6 February 2015: <http://www.bbc.com/news/business-31147276> & The Guardian. (2015). McDonald's under EU scrutiny for tax rulings in Luxembourg. Published 31 March 2015: <http://www.theguardian.com/business/2015/mar/31/mcdonalds-luxembourg-european-union-tax> & European Commission. (2014). Press release: State aid: Commission investigates transfer pricing arrangements on corporate taxation of Amazon in Luxembourg. Published 7 October 2014: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1105_en.htm
161. European Commission. (2015). Technical analysis of focus and scope of the legal proposal accompanying the document proposal for a Council directive amending Directive 2011/16/EU as regards exchange of information in the field of taxation, Staff Working Document SWD(2015) 60 final. Published 18 March 2015. Accessed 25 September 2015: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/company_tax/transparency/swd_2015_60.pdf
162. *Ibid.*

163. Eurodad. (2015). Press statement on EU Economic and Financial Affairs Council negotiation about cross-border rulings. Published 6 October 2015: <http://eurodad.org/Entries/view/1546487/2015/10/06/Eurodad-press-statement-on-EU-Economic-and-Financial-Affairs-Council-negotiation-about-cross-border-rulings>
164. Calculated from European Commission (2014). Statistics on APAs at the end of 2013, JTPF/007/2014/EN, Published October 2014. Accessed 25 September 2015: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/company_tax/transfer_pricing/forum/final_apa_statistics_2013_en.pdf
165. Ibid.
166. Council of the EU, General Secretariat (29 January 2015). MD no: 009/1/15 REV 1 CONUN, 010/1/15 REV 1 DEVGEN: 'Speaking points for thematic sessions'.
167. European Union Delegation to the UN. (2015). EU Statement – United Nations ECOSOC: International cooperation in tax matters. Published 20 April 2015. Accessed on 31 August 2015: http://eu-un.europa.eu/articles/en/article_16349_en.htm
168. US. (2015). Statement to ECOSOC Special Meeting on International Cooperation in Tax Matters. Published 22 April 2015. Accessed on 31 August 2015: <http://www.un.org/esa/ffd/wp-content/uploads/2015/04/2015esm-usa.pdf> & Osuga, T. (2015). Statement by Mr. Takeshi Osuga, Ambassador, Deputy Director-General for International Cooperation and Global Issues. Published 13 April 2015. Accessed on 31 August 2015: http://www.un.org/esa/ffd/ffd3/wp-content/uploads/sites/2/2015/05/Japan_general_specific_20APR2015.pdf
169. See for example Bloomberg BNA. (2015). G-20 suggests using 'global forum' to implement BEPS plan. Published 10 September 2015. Accessed 25 September 2015: <http://www.bna.com/g20-suggests-using-n17179935747/>
170. See UNECA. (2014). Illicit Financial Flows: report of the high level panel on illicit financial flows from Africa, op. cit., p.60.
171. Christian Aid. (2015). Information for the nations – how developing countries are being excluded from automatic information exchange, and how to change it, p.6. Accessed 25 September 2015: <http://www.financialtransparency.org/wp-content/uploads/2015/04/information-for-the-nations.pdf>
172. See for example Tax Justice Network-Africa. (2015). Transfer mispricing in Africa: Contextual issues. Policy Briefing Paper, p.7-8 & OECD. (2014). Transfer Pricing comparability data and developing countries. Accessed 25 September 2015: <http://www.oecd.org/ctp/transfer-pricing/transfer-pricing-comparability-data-developing-countries.pdf>
173. OECD. (2014). Part 2 of a report to G20 development working group on the impact of BEPS in low income countries, p.28. Published 13 August 2014.
174. OECD. (2014). Tax Inspectors Without Borders. Moving forward with implementation, p.1.
175. Lee Corrick. (2015). Capacity Development Lessons on BEPS-related issues in Developing Countries. Presentation at the OECD. Published 18 March 2015: OECD Task Force on Tax and Development Meeting on BEPS and Developing Countries.
176. ICIJ. (2014). Luxembourg Leaks: global companies' secrets exposed, op. cit.
177. For example Royal Dutch Shell. (2015). Ghana: <http://www.shell.com/global/aboutshell/contact-us/contact/contact-ghana.html>; Vodafone. (2015). Vodafone Ghana: <http://www.vodafone.com.gh/>; and African Energy. (2015). Shell to supply LNG for Ghana 1000 scheme: <http://www.africa-energy.com/shell-to-supply-lng-for-ghana-1000-scheme>
178. OECD. (2015). Tax Inspectors Without Borders: OECD and UNDP to work with developing countries to make tax audits more effective. Published 13 July. Accessed 25 September 2015: <http://www.oecd.org/tax/tax-inspectors-without-borders-oecd-and-undp-to-work-with-developing-countries-to-make-tax-audits-more-effective.htm>
179. Zucman, G. (2014). Taxing Across Borders: Tracking Personal Wealth and Corporate Profits, *Journal of Economic Perspectives*, Vol. 28, No. 4, p.141: <http://gabriel-zucman.eu/files/Zucman2014JEP.pdf>
180. Ibid.
181. See ICIJ. (2015). Explore the Swiss Leaks data, op. cit.
182. The Guardian. (2015). HSBC files: Swiss bank aggressively pushed way for clients to avoid new tax. Published 10 February 2015. Accessed 2 September 2015: <http://www.theguardian.com/business/2015/feb/10/hsbc-files-swiss-bank-aggressive-marketing-clients-avoid-new-tax>
183. World Bank. (2011). The puppet master: How the corrupt use legal structures to hide stolen assets and what to do about it. Accessed 25 September 2015: <https://star.worldbank.org/star/sites/star/files/puppet-mastersv1.pdf>
184. The Basel AML index uses 14 indicators and draws on information from the OECD, the Financial Action Task Force (FATF), Transparency International, Tax Justice Network and others. The index consists of five categories: Corruption risk, Political & legal risk, Financial transparency & standards, Money laundering/terrorist financing, and Public transparency & accountability. The information used to calculate the average for the 15 countries in this report and the individual country scores can be accessed in Basel Institute of Governance. (2015). Basel AML Index 2015 – report, International Centre for Asset Recovery, p.2. Published 18 August 2015. Accessed 31 August 2015: https://index2015.basel-governance.org/sites/default/files/aml-index/Basel_AML_Index_Report_2015.pdf
185. Respondents were asked to rate to what extent they agree that "the government should require companies to publish the real names of all their shareholders and owners". The 78 per cent comprises the categories "tend to agree" and "strongly agree". The country covered are: Austria, Belgium, Bulgaria, Czech Republic, Finland, France, Germany, Greece, Ireland, Italy, Latvia, Netherlands, Poland, Portugal, Romania, Spain, Sweden and the UK. See Transparency International (2015). New data shows EU citizens back crackdown on dirty money. Published 20 May 2015. Accessed 22 September 2015: http://www.transparency.org/news/pressrelease/new_data_shows_eu_citizens_back_crackdown_on_dirty_money
186. See Official Journal of the European Union. (2015). Directive (EU) 2015/849 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2015. Published 20 May 2015: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015L0849&from=EN>, Article 30.
187. OECD. (2014). Guidance on transfer pricing documentation and country-by-country reporting – Action 13: 2014 deliverables, p.35-37. Accessed 25 September 2015: <http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/2314301e.pdf?expires=1443173878&id=id&ac-cname=guest&checksum=39DD2063821EFDAD7A034988AFFA53B9>
188. European Parliament. (2014). Schulz on the reports on tax evasion and avoidance. Press release dated 6 November 2014. Accessed 25 August 2015: http://www.europarl.europa.eu/the-president/en-nl/press/press_release_speeches/press_release/press_release-2014/press_release-2014-november/html/schulz-on-the-reports-on-tax-evasion-and-avoidance
189. EurActiv. (2014). Juncker emerges stronger from LuxLeaks censure motion. Published 27 November 2014. Accessed 25 August 2015: <http://www.euractiv.com/sections/eu-priorities-2020/juncker-emerges-stronger-luxleaks-censure-motion-310401>
190. European Parliament. (2015). Tougher rules on money laundering to fight tax evasion and terrorist financing. Press release dated 20 May 2015. Accessed 25 August 2015: http://www.europarl.europa.eu/pdfs/news/expert/infopress/20150513IPR55319/20150513IPR55319_en.pdf
191. These are: European Parliament. (2015). European Parliament resolution of 25 March on the Annual Tax Report, ECON, Procedure 2014/2144(INI). Accessed 25 August 2015: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P8-TA-2015-0089>; European Parliament. (2015). On Tax Avoidance and Tax Evasion as challenges for governance, social protection and development in developing countries", DEVE, Procedure 2015/2058(INI). Accessed 25 August 2015: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2f%2fEP%2f%2f->

- TEXT%2bREPORT%2bA8-2015-0184%2b0%2bDOC%2bXML%2bV0%2f%2fEN&language=EN; European Parliament. (2015). Report on the special committee on tax rulings and other measures similar in nature or effect", TAXE, Procedure 2015/2066(INI): [http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=&reference=2015/2066\(INI\)](http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=&reference=2015/2066(INI);); & European Parliament. (2015). Bringing transparency, coordination and convergence to corporate tax policies in the Union, ECON, Procedure 2015/2010(INL): [http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=&reference=2015/2010\(INL\)](http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=&reference=2015/2010(INL))
192. European Parliament. (2015). Corporate Governance: MEPs vote to enforce tax transparency. Press release dated 8 July 2015. Accessed 25 August 2015: <http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/content/20150703IPR73902/html/Corporate-governance-MEPs-vote-to-enforce-tax-transparency>
193. European Parliament. (2015). Committees – TAXE: Tax Rulings and Other Measures Similar in Nature or Effect. Accessed 25 August 2015: <http://www.europarl.europa.eu/committees/en/taxe/home.html>
194. See EurActiv. (2015). Parliament shuns committee of inquiry into Lux-Leaks. Published 9 February 2015: <http://www.euractiv.com/sections/euro-finance/parliament-shuns-committee-inquiry-luxleaks-311886>
195. European Parliament. (2015). On Tax Avoidance and Tax Evasion as challenges for governance, social protection and development in developing countries, DEVE, Procedure 2015/2058(INI). Accessed 25 August 2015: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2f%2fEP%2f%2fTEXT%2bREPORT%-2bA8-2015-0184%2b0%2bDOC%2bXML%2bV0%2f%2fEN&language=EN>
196. European Parliament. (2015). European Parliament resolution of 25 March on the Annual Tax Report, ECON, Procedure 2014/2144(INI), Line 53. Accessed 25 August 2015: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P8-TA-2015-0089>
197. Ibid.
198. European Parliament. (2015). European Parliament resolution of 25 March on the Annual Tax Report, ECON, Procedure 2014/2144(INI), Line 38. Accessed 25 August 2015: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P8-TA-2015-0089>
199. European Parliament. (2013). On Fight against Tax Fraud, Tax Evasion and Tax Havens", ECON, Procedure 2013/2060(INI), Line 62. Accessed 26 August 2015: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2013-0162+0+DOC+XML+V0//EN>
200. European Parliament. (2015). Texts adopted – Corporate governance: Long-term shareholder engagement and transparency. Article 16b (1). Accessed 26 August 2015: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P8-TA-2015-0257>
201. See the Committee's draft recommendations in European Parliament. (2015). Draft report – on tax rulings and other measures similar in nature or effect, TAXE, Procedure 2015/2066(INI), Line 104: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+COMPARL+PE-564.938+01+DOC+PDF+V0//EN&language=EN>
202. European Parliament. (2015). On Tax Avoidance and Tax Evasion as challenges for governance, social protection and development in developing countries, DEVE, Procedure 2015/2058(INI). Accessed 25 August 2015: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2f%2fEP%2f%2fTEXT%2bREPORT%-2bA8-2015-0184%2b0%2bDOC%2bXML%2bV0%2f%2fEN&language=EN>
203. European Parliament. (2015). On Tax Avoidance and Tax Evasion as challenges for governance, social protection and development in developing countries, DEVE, Procedure 2015/2058(INI), Line 11. Accessed 25 August 2015: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2f%2fEP%2f%2fTEXT%2bREPORT%-2bA8-2015-0184%2b0%2bDOC%2bXML%2bV0%2f%2fEN&language=EN>
204. Ibid.
205. European Parliament. (2013). On Fight against Tax Fraud, Tax Evasion and Tax Havens", ECON, Procedure 2013/2060(INI), Line 12. Accessed 26 August 2015: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2013-0162+0+DOC+XML+V0//EN>
206. European Parliament. (2015). Draft report – on tax rulings and other measures similar in nature or effect", TAXE, Procedure 2015/2066(INI), Line 104: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+COMPARL+PE-564.938+01+DOC+PDF+V0//EN&language=EN>
207. European Parliament. (2015). On Tax Avoidance and Tax Evasion as challenges for governance, social protection and development in developing countries", DEVE, Procedure 2015/2058(INI), Line 15. Accessed 25 August 2015: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2f%2fEP%2f%2fTEXT%2bREPORT%-2bA8-2015-0184%2b0%2bDOC%2bXML%2bV0%2f%2fEN&language=EN>
208. European Parliament. (2014). Parliament toughens up anti-money laundering rules. Press release dated 11 March 2014. Accessed 26 August 2015: <http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/content/20140307ipr38110/html/Parliament-toughens-up-anti-money-laundering-rules>
209. European Parliament. (2015). European Parliament resolution of 25 March on the Annual Tax Report, ECON, Procedure 2014/2144(INI), Line 17. Accessed 25 August 2015: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P8-TA-2015-0089>
210. European Parliament. (2015). European Parliament resolution of 25 March on the Annual Tax Report, ECON, Procedure 2014/2144(INI), Line 37. Accessed 25 August 2015: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P8-TA-2015-0089>; & European Parliament. (2015). On Tax Avoidance and Tax Evasion as challenges for governance, social protection and development in developing countries", DEVE, Procedure 2015/2058(INI), Line 7. Accessed 25 August 2015: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2f%2fEP%2f%2fTEXT%2bREPORT%-2bA8-2015-0184%2b0%2bDOC%2bXML%2bV0%2f%2fEN&language=EN>
211. European Parliament. (2015). Give shareholders more say on directors' pay, urge Legal Affairs Committee MEPs. Press release dated 7 May 2015. Accessed 26 August 2015: <http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/content/20150504IPR49621/html/Give-shareholders-more-say-on-directors%E2%80%99-pay-urge-Legal-Affairs-Committee-MEPs>
212. European Parliament. (2015). Corporate governance: MEPs vote to enforce tax transparency. Press release dated 8 July 2015. Accessed 26 August 2015: <http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/content/20150703IPR73902/html/Corporate-governance-MEPs-vote-to-enforce-tax-transparency>
213. Eurodad. (2015). European Parliament sets the stage for Europe to embrace more corporate transparency. Press release dated 8 July 2015. Accessed 26 August 2015: <http://eurodad.org/Entries/view/1546446/2015/07/08/European-Parliament-sets-the-stage-for-Europe-to-embrace-more-corporate-fiscal-transparency>
214. European Parliament. (2015). Corporate governance: MEPs vote to enforce tax transparency. Press release dated 8 July 2015. Accessed 26 August 2015: <http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/content/20150703IPR73902/html/Corporate-governance-MEPs-vote-to-enforce-tax-transparency>
215. European Parliament. (2015). Opinion of the Committee on Economic and Monetary Affairs for the Committee on Development on tax evasion and tax fraud: challenges for governance, social protection and development in developing countries, line 3. Published 8 May 2015: http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/documents/econ/ad/1058/1058010/1058010en.pdf
216. European Parliament. (2015). On Tax Avoidance and Tax Evasion as challenges for governance, social protection and development in developing countries, DEVE, Procedure 2015/2058(INI), Line

12. Accessed 25 August 2015: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2f%2fEP%2f%2fTEXT%2bREPORT%2bA8-2015-0184%2b0%2bDOC%2bXML%2bV0%2f%2fEN&language=EN>
217. *Ibid.*, Line 9.
218. For example, see European Parliament. (2015). Hearing of the Special Committee on tax rulings and other measures similar in nature or effect (TAXE) with Moscovici. Published 30 March 2015: <http://www.europarl.europa.eu/ep-live/en/committees/video?event=20150330-1500-SPECIAL-TAXE-OMEE> & European Parliament. (2015). Hearing of the Special Committee on tax rulings and other measures similar in nature or effect (TAXE) with Commissioner Vestager. Published 5 May 2015: <http://www.europarl.europa.eu/ep-live/en/committees/video?event=20150505-0900-SPECIAL-TAXE-OMEE>
219. *Ibid.*, Line 37.
220. European Parliament. (2015). European Parliament resolution of 25 March on the Annual Tax Report, ECON, Procedure 2014/2144(INI), Line 4. Accessed 25 August 2015: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P8-TA-2015-0089>
221. European Parliament. (2015). European Parliament resolution of 25 March on the Annual Tax Report, ECON, Procedure 2014/2144(INI), Line 61. Accessed 25 August 2015: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P8-TA-2015-0089>
222. European Parliament. (2015). European Parliament resolution of 25 March on the Annual Tax Report, op. cit., Line 3. & European Parliament. (2015). Report on tax avoidance and tax evasion as challenges for governance, social protection and development in developing countries (2015/2058(INI)), Line 11. Published 9 June 2015: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A8-2015-0184+0+DOC+XML+V0//EN>
223. European Parliament. (2015). On Tax Avoidance and Tax Evasion as challenges for governance, social protection and development in developing countries, DEVE, Procedure 2015/2058(INI), Line 24. Accessed 25 August 2015: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2f%2fEP%2f%2fTEXT%2bREPORT%2bA8-2015-0184%2b0%2bDOC%2bXML%2bV0%2f%2fEN&language=EN>
224. For more background on the co-decision procedure (under the Lisbon Treaty re-named as "ordinary legislative procedure") and the consultation procedure used on matters relating to taxation, please see: European Parliament. (2015). Legislative powers: <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/en/20150201PVL00004/Legislative-powers>
225. European Commission. (2015). Combatting corporate tax avoidance: Commission presents tax transparency package. Press release dated 18 March 2015. Accessed 27 August 2015: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4610_en.htm
226. See Euractiv. (2014). Juncker: This will be the 'last chance Commission'. Published 22 October 2014: <http://www.euractiv.com/video/juncker-will-be-last-chance-commission-309405>
227. See The Guardian. (2014). Luxembourg tax files: Juncker admits position weakened by scandal. Published 11 December 2014: <http://www.theguardian.com/world/2014/dec/11/luxembourg-tax-files-juncker-weakened-scandal>
228. See European Commission. (2015). Parent companies and their subsidiaries in the European Union. Accessed 27 August 2015: http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/company_tax/parents-subsidiary-directive/index_en.htm; European Commission. (2015). Taxation of cross-border interests and royalty payments in the European Union. Accessed 27 August 2015: http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/company_tax/interests_royalties/index_en.htm
229. For example, the Commission notes of the Parent Subsidiary Directive that "certain companies have exploited provisions in the Directive and mismatches between national tax rules to avoid being taxed at all in any Member State". See European Commission. (2015). Commissioner Moscovici welcomes the adoption of measures against tax evasion and aggressive tax planning. Dated 27 January 2015. Accessed 26 August 2015: http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-15-3720_en.htm
230. EY. (2015). European Council formally adopts binding general anti-abuse rule in Parent-Subsidiary Directive. Dated 27 January 2015. Accessed 28 August 2015: <http://www.ey.com/GL/en/Services/Tax/International-Tax/Alert--European-Council-formally-adopts-binding-general-anti-abuse-rule-in-Parent-Subsidiary-Directive>
231. Council of the European Union. (2015). Outcome of the Council meeting – 3399th Council meeting – Economic and Financial Affairs, Luxembourg 19 June 2015, p.7. Accessed 28 August 2015: http://www.consilium.europa.eu/en/meetings/ecofin/2015/06/st10089_en15_pdf/
232. EY. (2015). European Council formally adopts binding general anti-abuse rule in Parent-Subsidiary Directive. Dated 27 January 2015. Accessed 28 August 2015: <http://www.ey.com/GL/en/Services/Tax/International-Tax/Alert--European-Council-formally-adopts-binding-general-anti-abuse-rule-in-Parent-Subsidiary-Directive>
233. European Commission. (2015). A fair and efficient corporate tax system in the European Union: 5 key areas for action. SWD. (2015). 121. Published 17 June 2015. Accessed 28 August 2015: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/company_tax/fairer_corporate_taxation/com_2015_302_en.pdf
234. *Ibid.*, p.7.
235. The Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB) proposal originally sought to harmonise the definition of tax bases across EU Member States, and based on certain criteria apportion profits from multinational companies among the Member States in which the company operated. If correctly, the proposal could limit many forms of aggressive tax dodging by multinational companies.
236. European Commission. (2015). Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB). Accessed 28 August 2015: http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/company_tax/common_tax_base/index_en.htm
237. European Commission. (2015). Questions and Answers on the re-launch of the CCCTB. Fact sheet dated 17 June 2015. Accessed 28 August 2015: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-5174_en.htm
238. See, for example, Eurodad. (2015). Disappointment as European Commission fails to address tax dodging. Press release dated 17 June 2015. Accessed 27 August 2015: <http://eurodad.org/Entries/view/1546429/2015/06/17/Disappointment-as-European-Commission-fails-to-address-tax-dodging>; Tax Justice Network. (2015). European Commission half measures will exacerbate profit shifting. Press release dated 17 June 2015. Accessed 28 August 2015: <http://www.taxjustice.net/2015/06/17/european-commission-half-measures-will-exacerbate-profit-shifting/>. For an overview of some of the cross-border aggressive tax planning opportunities in the use of losses see, for example, OECD. (2011). Corporate loss utilization through aggressive tax planning. OECD Publishing: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264119222-en>
239. European Commission. (2015). A fair and efficient corporate tax system in the European Union: 5 key areas for action, SWD (2015) 121, p.8. Published 17 June 2015. Accessed 28 August 2015: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/company_tax/fairer_corporate_taxation/com_2015_302_en.pdf
240. See the list at European Commission. (2015). Tax good governance in the world as seen by EU countries. Accessed 28 August 2015: http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/gen_info/good_governance_matters/lists_of_countries/index_en.htm
241. European Commission. (2015). A fair and efficient corporate tax system in the European Union: 5 key areas for action, SWD (2015) 121, p.13. Published 17 June 2015. Accessed 28 August 2015: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/company_tax/fairer_corporate_taxation/com_2015_302_en.pdf
242. *Ibid.*
243. According to the Financial Secrecy Index, "Liberia accounts for less than 1 per cent of the global market for offshore financial services,

- making it a tiny player compared with other secrecy jurisdictions". See Tax Justice Network. (2013). Financial Secrecy Index – Narrative report on Liberia. Accessed 30 August 2015: <http://www.financialsecrecyindex.com/PDF/Liberia.pdf>
244. The Guardian. (2015). Tax haven blacklist omits Luxembourg as Brussels announces reform plans. Published 17 June 2015. Accessed 28 August 2015: <http://www.theguardian.com/world/2015/jun/17/luxembourg-tax-haven-blacklist-brussels-european-commission>. The jurisdictions on the list are: Andorra, Anguilla, Antigua and Barbuda, Bahamas, Barbados, Belize, Bermuda, British Virgin Islands, Brunei, Cayman Islands, Grenada, Guernsey, Hong Kong, Liberia, Liechtenstein, Maldives, Marshall Islands, Mauritius, Monaco, Montserrat, Nauru, Niue, Panama, Saint Kittis and Nevis, Saint Vincent and the Grenadines, Seychelles, Turks and Caicos Islands, US Virgin Islands, Vanatu.
245. European Commission. (2015). A study on R&D tax incentives. Taxation Papers, Working Paper N. 52, p.22 & 46, Accessed 28 August 2015: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_papers/taxation_paper_52.pdf
246. King & Wood Mallesons. (2015). EU ends patent box scrutiny. Published 16 February 2015. Accessed 30 August 2015: <http://www.kwm.com/en/uk/knowledge/insights/eu-ends-patent-box-scrutiny-20150216#>
247. European Commission. (2015). A fair and efficient corporate tax system in the European Union: 5 key areas for action. SWD(2015) 121, p.10. Published 17 June 2015. Accessed 28 August 2015: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/company_tax/fairer_corporate_taxation/com_2015_302_en.pdf
248. Alex Cobham. (2015). Will the patent box break BEPS? Published 20 July 2015. Accessed 28 August 2015: <http://uncounted.org/2015/07/20/will-the-patent-box-break-beps/>
249. European Commission. (2015). Proposal for a Council Directive amending Directive 2011/16/EU as regards mandatory automatic exchange of information in the field of taxation", SWD(2015) 60 final. Accessed 28 August 2015: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/company_tax/transparency/com_2015_135_en.pdf
250. European Commission. (2007). Communication from the Commission to the Council, the European Parliament and the European Economic and Social Committee on the work of the EU Joint Transfer Pricing Forum in the field of dispute avoidance and the resolution procedures and on guidelines for advance pricing agreements within the EU", COM(2007) 71. Accessed 28 August 2015: [http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/company_tax/transfer_pricing/com\(2007\)71_en.pdf](http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/company_tax/transfer_pricing/com(2007)71_en.pdf)
251. Eurodad. (2015). Getting the EU response to the tax dodging scandal right. Published 27 March 2015. Accessed 28 August 2015: <http://www.eurodad.org/Entries/view/1546370/2015/03/27/Getting-the-EU-response-to-the-tax-dodging-scandal-right>
252. Ibid. For a similar critique of the Commission's expert group on the automatic exchange of financial information see Corporate Europe Observatory. (2015). Commission continues to ask tax offenders for advice on tax regulation. Published 29 April 2015. Accessed 28 August 2015: <http://corporateeurope.org/expert-groups/2015/04/commission-continues-ask-tax-offenders-advice-tax-regulation>
253. These groups are: Eurodad, the Financial Transparency Coalition and the BEPS Monitoring Group. See Corporate Europe Observatory. (2015). Groundhog day: Commission asks tax dodgers for tax advice (again). Published 25 June 2015. Accessed 28 August 2015: <http://corporateeurope.org/expert-groups/2015/06/groundhog-day-commission-asks-tax-dodgers-tax-advice-again>
254. European Ombudsman. (2015). Ombudsman: How to make the Commission's expert groups more balanced and transparent. Press release dated 30 January 2015. Accessed 28 August 2015: <http://www.ombudsman.europa.eu/en/press/release.faces/en/58870/html.bookmark>
255. European Commission. (2015) Technical analysis of focus and scope of the legal proposal accompanying the document Proposal for a Council Directive amending Directive 2011/16/EU as regards exchange of information in the field of taxation, COM(2015) 135, p.15-16: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/company_tax/transparency/swd_2015_60.pdf
256. Eurodad. (2015). European Commission's Tax Transparency Package keeps tax deals secret. Press release dated 18 March 2015: <http://www.eurodad.org/Entries/view/1546360/2015/03/17/European-Commission-s-Tax-Transparency-Package-keeps-tax-deals-secret>
257. European Commission. (2015). Communication from the Commission to the European Parliament and the Council on tax transparency to fight tax evasion and avoidance, COM(2015) 136, p.5: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/company_tax/transparency/com_2015_136_en.pdf
258. European Commission. (2015). A fair and efficient corporate tax system in the European Union: 5 key areas for action, SWD(2015) 121, p.13. Published 17 June 2015. Accessed 28 August 2015: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/company_tax/fairer_corporate_taxation/com_2015_302_en.pdf
259. European Commission. (2014). General assessment of economic consequences of country-by-country disclosure requirements set out in Article 89 of Directive 2013/36/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013, COM(2014) 676, p.9. Accessed 28 August 2015: http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/modern/141030-cbcr-crd-report_en.pdf
260. Sven Giegold. (2015). EU tax policy Commission continues softly, softly approach to corporate tax avoidance. Published 27 May 2015. Accessed 28 August 2015: <http://www.sven-giegold.de/2015/eu-tax-policy-commission-continues-softly-softly-approach-to-corporate-tax-avoidance/>
261. See Commissioner Věra Jourová's statements at the European Parliament's plenary vote on the shareholder's rights directive (at 16:57) on European Parliament TV. (2015). Long-term shareholder engagement and corporate governance statement. Plenary debate 7 July 2015 in Strasbourg. Accessed 30 August 2015: <http://www.europarl.europa.eu/ep-live/en/plenary/video?debate=1436276935760#>
262. European Commission. (2015). Commissioner Moscovici's speech: The future of tax policy: A matter for society as a whole – closing address – 'the way forward'. Speech delivered 29 May 2015. Accessed 28 August 2015: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-15-4900_en.htm
263. European Commission. (2013). Proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on the prevention of the use of the financial system for the purpose of money laundering and terrorist financing, 2013/0025 (COD), Article 29 & 30. Accessed 28 August 2015: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013PC0045&from=EN>
264. Council of the European Union. (2015). Proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on the prevention of the use of the financial system for the purpose of money laundering and terrorist financing, 2013/0025(COD), Article 29. Accessed 28 August 2015: http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/documents/cj12/dv/draft_compromisetext_20150112_/draft_compromise-text_20150112_en.pdf
265. Austria was the only major exception to this agreement, as it insisted on a different timeline than other EU Member States, which would only see it exchanging information from 2018 instead of 2017. See Council of the European Union. (2014). Combatting tax evasion: Council agrees to extend automatic exchange of information. Press release dated 14 October 2014. Accessed 28 August 2015: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ecofin/145103.pdf
266. Council of the European Union. (2015). EU-Switzerland taxation agreement signed in joint effort to improve tax compliance. Press release dated 27 May 2015. Accessed 28 August 2015: <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/05/27-eu-switzerland-taxation-agreement/>
267. See European Commission. (2015). First report of the commission AEFI expert group on the implementation of Directive 2014/107/EU

- for the automatic exchange of financial account information, p.21. Accessed 28 August 2015: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/tax_cooperation/mutual_assistance/financial_account/first_report_expert_group_automatic_exchange_financial_information.pdf; Financial Transparency Coalition. (2015). The world can't afford to exclude developing countries from new anti-tax evasion system. Press release dated 16 March 2015. Accessed 28 August 2015: <http://financialtransparency.org/news/the-world-cant-afford-to-exclude-developing-countries-from-new-anti-tax-evasion-system/>
268. These were Belgium, the Netherlands, Ireland, UK, Malta, Cyprus, and Luxembourg. See European Commission. (2015). Response to the TAXE committee from Margrethe Vestager, DG Competition. Letter dated 29 April 2015. Accessed 27 August 2015, p. 9: <http://www.sven-giegold.de/wp-content/uploads/2015/03/Reply-from-Commissioner-Vestager.pdf>
269. Ibid.
270. Ibid. The cases concern tax rulings granted to companies in Luxembourg, Netherlands and Ireland, as well as a general investigation into the tax ruling system in Gibraltar and to the so-called 'excess profit ruling system' in Belgium.
271. The Parliament Magazine. (2015). Competition Commissioner warns MEPs of state aid investigation delay. Published 5 May 2015. Accessed 27 August 2015: <https://www.theparliamentmagazine.eu/articles/news/competition-commissioner-warns-meps-state-aid-investigation-delay>
272. This is according to Sven Giegold. (2015). EU regards Amazon-Deal as illegal state aid: breakthrough against tax dumping in Europe. Published 16 January 2015. Accessed 27 August 2015: <http://www.sven-giegold.de/2015/amazon-deal-illegal-state-aid-breakthrough-against-tax-dumping/>. According to the same article, there are 20 civil servants who, in a broader sense, work on the investigations.
273. The Parliament Magazine. (2015). Competition commissioner warns MEPs of state aid investigation delay. Published 5 May 2015. Accessed 27 August 2015: <https://www.theparliamentmagazine.eu/articles/news/competition-commissioner-warns-meps-state-aid-investigation-delay>
274. Ibid.
275. Ibid., Annex: "Overview State Aid cases concerning tax rulings and other measures similar in nature or effect since 01.01.1991", p.10-21.
276. Ibid.
277. See Eurodad. (2015). Disappointment as European Commission fails to address tax dodging. Press release dated 17 June 2015. Accessed 27 August 2015: <http://eurodad.org/Entries/view/1546429/2015/06/17/Disappointment-as-European-Commission-fails-to-address-tax-dodging>; Tax Justice Network. (2015). European Commission half measures will exacerbate profit shifting. Press release dated 17 June 2015. Accessed 28 August 2015: <http://www.taxjustice.net/2015/06/17/european-commission-half-measures-will-exacerbate-profit-shifting/>
278. European Commission. (2015). Communication: A global partnership for poverty eradication and sustainable development after 2015. Published 5 February 2015. Accessed 28 August 2015: http://ec.europa.eu/europeaid/communication-global-partnership-poverty-eradication-and-sustainable-development-after-2015_en
279. Council of the European Union. (2015). A new global partnership for poverty eradication and sustainable development after 2015. Accessed 28 August 2015: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9241-2015-INIT/en/pdf>
280. French Ministry of Finance. (2014). Letter to Commissioner Pierre Moscovici, dated 28 November 2014. Accessed 28 August 2015: http://www.economie.gouv.fr/files/files/PDF/letter-to-p_moscovici-11282014.pdf
281. European Commission. (2015). Technical analysis of focus and scope of the legal proposal accompanying the document Proposal for a Council Directive amending Directive 2011/16/EU as regards exchange of information in the field of taxation, COM(2015) 135, p.5 & 18: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/company_tax/transparency/swd_2015_60.pdf

European network on debt and development

RE:COMMON

weed

A projekt a Külgazdasági és Külügyminisztérium és az Európai Unió támogatásával valósult meg.